

REGIONÁLNY ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SO SÍDLOM V BANSKEJ BYSTRICI

**ZDRAVOTNÍCKA ROČENKA
OKRESU BANSKÁ BYSTRICA
V POROVNANÍ K OKRESU BREZNO**

2023

Banská Bystrica
2024

Autori:

MUDr. Jana Kerlik, PhD.
PhDr. Monika Musilová, PhD.
MUDr. Zora Kl'ocová Adamčáková, PhD.
PhDr. Pavlína Bartová, MPH
Ing. Zuzana Mazúrová
MUDr. Jarmila Beláková
doc. MUDr. Katarína Slotová, PhD.
MUDr. Lea Cortésová, PhD.
Ing. Ľudmila Auxtová

Zostavila:

Ing. Dagmar Komendová

Obsah

Úvod	7	
I. Demografia	8	
DEMOGRAFIA	9	
Tabuľka 1	Počet obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a SR v r. 2022	10
Tabuľka 2	Stredný stav obyvateľov k 1. 7. 2022	10
Tabuľka 3	Počet obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno v okresných sídlach a ostatných obciach obidvoch okresov k 31.12.2022.....	10
Tabuľka 4	Vývoj počtu obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno podľa okresných sídel a ostatných obcí v rokoch 1970, 1980, 1990, 2000, 2010, 2020 a 2022	11
Tabuľka 5	Rozdiel počtu obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno za ostatných 10 rokov, stav k 31.12.....	11
Tabuľka 6	Počet obyvateľov okresu Banská Bystrica podľa obcí a rokov 2013 - 2022, stav k 31.12.....	12
Tabuľka 7	Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľstva v okrese Banská Bystrica podľa obcí a rokov 2013 - 2022, stav k 31.12.....	13
Tabuľka 8	Počet obyvateľov okresu Brezno podľa obcí a rokov 2013 - 2022, stav k 31.12.	14
Tabuľka 9	Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okrese Brezno podľa obcí a rokov 2013 - 2022	15
Tabuľka 10	Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okresoch Banská Bystrica a Brezno v rokoch 2013-2022 na 1 000 obyvateľov	16
Graf 1	Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okresoch Banská Bystrica a Brezno v rokoch 2013 – 2022 (na 1 000 obyvateľov).....	16
Tabuľka 11	Počet živonarodených a živorodenosť, počet zomretých a úmrtnosť v okresoch Banská Bystrica a Brezno (2017-2022)	17
Tabuľka 12	Porovnanie živorodenosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike (2017–2022).....	17
Tabuľka 13	Porovnanie úmrtnosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike (2017–2022).....	17
Graf 2	Živorodenosť a úmrtnosť v okrese Banská Bystrica v rokoch 2016 - 2022	18
Graf 3	Živorodenosť a úmrtnosť v okrese Brezno v rokoch 2016 - 2022	18
Tabuľka 14	Vývoj pôrodnosti a úmrtnosti v okrese Banská Bystrica v rokoch 2001–2022	19
Graf 4	Trendový graf pôrodnosti v okrese Banská Bystrica za roky 2006 – 2022	20
Graf 5	Trendový graf úmrtnosti v okrese Banská Bystrica za roky 2006 – 2022.....	20
Tabuľka 15	Štruktúra zomretých podľa pohlavia a obdobia produktivity v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v okresných mestách, v Banskobystrickom kraji a v SR v r. 2022	21
Tabuľka 16	Priemerný vek zomretých podľa pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v okresných mestách, v Banskobystrickom kraji a v SR v r. 2022	21
Tabuľka 17	Počet úmrtí podľa veku a pohlavia v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2022 ...	22
Tabuľka 18	Úmrtia podľa hlavných príčin smrti v r. 2022	23
Tabuľka 19	Úmrtia na kardiovaskulárne a nádorové ochorenia podľa pohlavia a vzťahu k ekonomickej aktivite v r. 2022.....	24
Tabuľka 20	Podiel jednotlivých skupín diagnóz na úmrtiach v % v r. 2022.....	25
Tabuľka 21	Vývoj podielu jednotlivých skupín diagnóz na úmrtiach v % v rokoch 2011 - 2022	26
Tabuľka 21	pokračovanie	27
Tabuľka 22	Vývoj mŕtvorodenosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2022.....	28
Tabuľka 23	Potraty podľa druhu a územia trvalého bydliska ženy v rokoch 2020 – 2022	29
Graf 6	Index potratovosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2017-2022.....	29
Tabuľka 24	Vekové zloženie obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno k 1.7.2022 (stredný stav)	30
Tabuľka 25	Vekové zloženie obyvateľov Banskobystrického kraja a SR k 1.7.2022 (stredný stav)	30
Tabuľka 26	Vekové zloženie obyvateľov okresu Banská Bystrica podľa pohlavia k 31.12.2022	31

Tabuľka 27	Vekové zloženie obyvateľov okresu Brezno podľa pohlavia k 31.12.2022	31
Tabuľka 28	Vekové zloženie obyvateľov Banskobystrického kraja podľa pohlavia k 31.12.2022	32
Tabuľka 29	Vekové zloženie obyvateľov Slovenskej republiky podľa pohlavia k 31.12.2022	32
Graf 7	Strom života – vekové zloženie obyvateľov k 31.12.2022, okres Banská Bystrica a Slovenská republika.....	33
Graf 8	Strom života – vekové zloženie obyvateľov k 31.12.2022, okres Brezno a Slovenská republika	34
Tabuľka 30	Zloženie obyvateľov podľa vzťahu k ekonomickej aktivite v okresoch Banská Bystrica a Brezno k 31.12.2022	35
Tabuľka 31	Zloženie obyvateľov podľa vzťahu k ekonomickej aktivite v Banskobystrickom kraji a v SR k 31.12.2022	36
Tabuľka 32	Stredná dĺžka života podľa štandardných vekových skupín a pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno v r. 2022	37
Tabuľka 33	Vývoj strednej dĺžky života populácie pri narodení podľa pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno od roku 2012	38
Tabuľka 34	Vývoj strednej dĺžky života populácie pri narodení podľa pohlavia v Banskobystrickom kraji a v SR od roku 2012	38
Tabuľka 35	Podiel mužov a žien na celkovom počte obyvateľov v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v SR k 31.12.2022	38
Tabuľka 36	Vybrané základné údaje o stave obyvateľstva okresov B.Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a Slovenskej republiky v roku 2022.....	39
Graf 9	Porovnanie prirodzeného pohybu obyvateľstva okresov B.Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a Slovenskej republiky v r. 2022 (na 1 000 obyvateľov) .	40
Graf 10	Dojčenská úmrtnosť v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2020 - 2022	40
Graf 11	Novorodenecká úmrtnosť v okresoch B. Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2020 – 2022.....	41
Graf 12	Rozvodový index v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2020 - 2022.....	41
Tabuľka 37	Základné demografické ukazovatele stavu obyvateľov v meste Banská Bystrica za roky 2006 – 2022.....	42
Graf 13	Trendový graf pôrodnosti v meste Banská Bystrica za roky 2006 – 2022.....	44
Graf 14	Trendový graf úmrtnosti v meste Banská Bystrica za roky 2006 – 2022	44
Tabuľka 38	Vývoj úmrtí na vybrané skupiny diagnóz v meste Banská Bystrica	45
ZAMESTNANOSŤ 46		
Tabuľka 39	Zamestnanci v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2022.....	46
Tabuľka 40	Počet živnostníkov podľa vybraných ekonomických činností v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2022	47
NEZAMESTNANOSŤ		
Tabuľka 41	Uchádzači o zamestnanie a disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2022.....	48
Tabuľka 42	Miera nezamestnanosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2022	48
Tabuľka 43	Štruktúra uchádzačov o zamestnanie vzhľadom k dobe evidencie v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2022	49
II. Zdravotný stav obyvateľstva..... 50		
Tabuľka 1	Výskyt vybraných prenosných ochorení v okrese Banská Bystrica v rr. 2015 - 2022 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov)	51
Tabuľka 2	Výskyt vybraných prenosných ochorení v okrese Brezno v rr. 2015 - 2022 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov).....	52
CHARAKTERISTIKA EPIDEMIOLOGICKEJ SITUÁCIE V ROKU 2022.....		
Tabuľka 3	Výskyt vybraných prenosných ochorení v Banskobystrickom kraji v rr. 2015 - 2022 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov)	55
Tabuľka 4	Výskyt vybraných prenosných ochorení v SR v rr. 2015 - 2022 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov).....	56

Tabuľka 5	Chríпка a akútne respiračné ochorenia v okresoch B. Bystrica a Brezno a v SR v rr. 2007 – 2022 (chorobnosť na 100 000 obyvateľov).....	57
Tabuľka 6	Stav očkovania obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno podľa kontroly ku dňu 31.8.2022 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)	57
Tabuľka 7	Výskyt tuberkulózy v okrese Banská Bystrica a Brezno a v SR v rr. 2007-2022	60
Tabuľka 8	Vývoj výskytu tuberkulózy v okrese Banská Bystrica podľa pohlavia a hlavnej lokalizácie choroby v rr. 2007 – 2022	60
Tabuľka 9	Vývoj výskytu tuberkulózy v okrese Brezno podľa pohlavia, hlavnej lokalizácie choroby a mikrobiologickej pozitivity v rr. 2007-2022	61
Tabuľka 10	Hlásené akútne ochorenia na vybrané pohlavné choroby v rr. 2020 – 2022.....	62
Tabuľka 11	Počet novohlásených prípadov HIV pozitivity v Banskobystrickom kraji v rr. 2001 - 2022	63
Tabuľka 12	Ochorenia na zhubné nádory (dg C00 – C97 a D00 – D09) u mužov – hlásené z okresov Banská Bystrica, Brezno, z Banskobystrického kraja a zo SR v r. 2014 ..	64
Tabuľka 13	Ochorenia na zhubné nádory (dg C00 – C97 a D00 – D09) u žien – hlásené z okresov Banská Bystrica, Brezno, z Banskobystrického kraja a zo SR v r. 2014 ..	64
Tabuľka 14	Hlásenie vybraných ochorení na zhubné nádory v okrese Banská Bystrica, Brezno a v SR v r. 2014 podľa pohlavia a lokalizácie.....	65
Tabuľka 15	Najčastejšie novodiagnostikované zhubné nádory u mužov v SR v r. 2014	66
Tabuľka 16	Najčastejšie novodiagnostikované zhubné nádory u žien v SR v r. 2014.....	66
Tabuľka 17	Prehľad prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania v okresoch Banská Bystrica a Brezno v r. 2022 podľa diagnostických skupín a profesie.....	68
Tabuľka 18	Prehľad priznaných chorôb z povolania v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) v rokoch 2013 – 2022	68
ORGANIZÁCIA A ČINNOSŤ ODDELENIA PODPORY ZDRAVIA A VÝCHOVY K ZDRAVIU RÚVZ SO SÍDLOM V BANSKEJ BYSTRICI		
Tabuľka 19	Celkový počet klientov Poradenského centra ochrany a podpory zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2022.....	71
Tabuľka 20	Návštevnosť základnej poradne v r. 2022 podľa veku a pohlavia.....	72
Tabuľka 21	Spektrum klientov vyšetrených v poradni zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2022 podľa vzdelania	72
Tabuľka 22	Výsledky celkového cholesterolu a krvného tlaku u klientov, vyšetrených v poradni zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2022	72
III. Životné prostredie a zdravie		
PITNÁ VODA V OKRESOCH BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO		
Tabuľka 1	Prehľad kvality pitnej vody z verejných vodovodov podľa výsledkov monitoringu v roku 2022, okres Banská Bystrica	75
Tabuľka 2	Prehľad kvality pitnej vody z verejných vodovodov podľa výsledkov monitoringu v roku 2022, okres Brezno	77
VODA NA KÚPANIE		
HYGIENA VÝŽIVY		
Tabuľka 3	Hygienická situácia v potravinárskych zariadeniach za rok 2022 v okresoch Banská Bystrica a Brezno	80
SITUÁCIA NA ÚSEKU HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE		
Tabuľka 4	Prehľad o základných stavebných podmienkach a o úrovni prevádzky zariadení pre deti a mládež v okresoch Banská Bystrica a Brezno v r. 2022.....	84
Tabuľka 5	Vytáženosť vybraných ubytovacích zariadení pre deti a mládež v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2022.....	85
Tabuľka 6	Spôsob zabezpečenia stravovania detí a mládeže v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2022 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)	85
Tabuľka 7	Prehľad zásobovania pitnou vodou v zariadeniach pre deti a mládež v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2022 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici).....	86
RIZIKOVÉ PRÁCE		
Tabuľka 8	Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce podľa prevažujúcej činnosti a kategórie rizikového faktora (1.stupeň triedenia) v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2022	89
Tabuľka 9	Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce podľa druhu a kategórie rizikového faktora (1. stupeň triedenia) v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2022	90

	HYGIENICKÁ SITUÁCIA NA ÚSEKU OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM V OKRESOCH BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO V ROKU 2022	92
Tabuľka 10	Prehľad pracovísk s röntgenovými prístrojmi v zdravotníctve a veterinárnej medicíne v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2022.....	93
Tabuľka 11	Prehľad pracovísk s rádioizotopovými zdrojmi v zdravotníctve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2022	93
Tabuľka 12	Prehľad pracovísk s röntgenovými prístrojmi v hospodárstve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2022	94
Tabuľka 13	Prehľad pracovísk s rádioizotopovými zdrojmi v hospodárstve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2022	94

Úvod

Už po 28-krát vychádza zdravotnícka ročenka za okresy Banská Bystrica a Brezno. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici predkladá čitateľom vybrané ukazovatele z demografie, zdravotného stavu obyvateľstva a životného prostredia v okrese Banská Bystrica. Rovnako, ako v predchádzajúcich rokoch, sú aj tentokrát pre porovnanie uvádzané aj údaje za okres Brezno, s ktorým okres Banská Bystrica tvoril do roku 1996 spoločný územnosprávny celok. Našou snahou je poskytnúť najaktuálnejšie dostupné údaje. Údaje uvádzané v tejto ročenke charakterizujú stav v roku 2022, pokiaľ nie je v jednotlivých tabuľkách uvedené inak. Predkladáme ich podľa možnosti osobitne za každý okres. V časových radoch, siahajúcich pred obdobie územnej reorganizácie SR však uvádzame údaje za obidva okresy spolu, vzhľadom k vtedajšiemu územnému členeniu. Pre porovnanie sú v niektorých prípadoch uvedené aj údaje za Banskobystrický kraj a Slovenskú republiku.

Súbor údajov o demografii a vývoji zdravotného stavu obyvateľstva je cenným zdrojom informácií osobitne z hľadiska aktuálneho stavu a posúdenia trendu vývoja. Sprístupnením údajov v predkladanej ročenke sa snažíme poskytnúť rôznym zložkám a inštitúciám nášho verejného života podklady pre plánovanie a vykonávanie kvalifikovaných opatrení na vytvorenie zdravých životných podmienok a tým aj zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Ročenku spracoval kolektív autorov – zamestnancov Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici: MUDr. Jana Kerlík, PhD. a PhDr. Monika Musilová, PhD. údaje o zdraví obyvateľstva, MUDr. Zora Kl'ocová Adamčáková, PhD. údaje z oblasti podpory zdravia a výchovy k zdraviu, PhDr. Pavlína Bartová, MPH údaje z oblasti životného prostredia a zdravia, Ing. Zuzana Mazúrová údaje z oblasti hygieny výživy, MUDr. Jaroslava Beláková údaje z oblasti preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie, doc. MUDr. Katarína Slotová, PhD. a MUDr. Lea Cortéssová, PhD. údaje z oblasti hygieny detí a mládeže a Ing. Ľudmila Auxtová údaje z oblasti radiačnej ochrany. Zostavovateľkou ročenky je Ing. Dagmar Komendová.

Údaje poskytli aj inštitúcie:

Pracovisko Štatistického úradu Slovenskej republiky v Banskej Bystrici

Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

Národný register pacientov s tuberkulózou, Vyšné Hágy

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici

Národný onkologický register SR

Pracovníkom uvedených inštitúcií týmto ďakujeme za spoluprácu.

Predložené údaje slúžia pre informáciu občanov a nesmú byť využívané na komerčné účely. Pri zverejňovaní údajov obsiahnutých v publikácii požadujeme uviesť prameň – Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici.

MUDr. Zora Kl'ocová Adamčáková, PhD.

regionálna hygienička

I. Demografia

DEMOGRAFIA

Konečným cieľom našej spoločnosti na úseku zdravotníctva je neustále zlepšovanie zdravotného stavu populácie, čo je ovplyvnené nielen zdravotníckou starostlivosťou, ale aj viacerými ďalšími faktormi, vrátane ekonomických a sociálnych. Toto všetko sa odráža na demografickej charakteristike, ktorú Vám za okres Banská Bystrica a Brezno predkladáme. Pre porovnanie uvádzame niektoré údaje aj za Banskobystrický kraj a SR. Na Slovensku došlo k zásadnej zmene vo vývoji populácie od 80-tych rokov 20.storočia, keď sa SR vydala cestou politickej, hospodárskej a sociálnej transformácie. Postupný prechod na nový model reprodukčného správania spoločnosti sa prejavil vo vývoji väčšiny demografických ukazovateľov. Typickými znakmi tohto vývoja sú trend prirodzeného úbytku obyvateľstva, dlhodobá starnutie populácie (tu má však svoj podiel aj zlepšenie zdravotnej starostlivosti a tým predlžovanie života jednotlivcov), zmena pomeru medzi počtom obyvateľov v predproduktívnom veku a počtom obyvateľov v poproduktívnom veku v neprospech predproduktívneho obyvateľstva, nárast strednej dĺžky života pri narodení, meniace sa postavenie rodiny v spoločnosti, čo má za následok zmeny v štruktúrach podľa rodinného stavu, pokles sobášnosti, rast rozvodovosti, znižovanie pôrodnosti a plodnosti, nárast počtu a podielu detí narodených mimo manželstva, zvyšovanie priemerného veku žien pri pôrode, najmä u prvorodičiek.

V priebehu ostatných 10 rokov počet obyvateľov obidvoch okresov spolu klesol o 8 530 osôb, čo je pokles o 4,88 %. V okrese Banská Bystrica bol úbytok 3 506 osôb (3,15 %) a v okrese Brezno 5 024 osôb (7,89 %). V pohybe mestského obyvateľstva a obyvateľstva ostatných sídiel sa zachoval rovnaký trend ako v predchádzajúcich rokoch. V okrese Banská Bystrica od roku 2012 do roku 2022 klesol počet obyvateľov v meste Banská Bystrica o 4 993 osôb a v ostatných obciach spolu sa počet obyvateľov zvýšil o 1 487 osôb. V okrese Brezno za rovnaké obdobie klesol počet obyvateľov v meste Brezno o 1 837 osôb a v ostatných obciach okresu spolu bol zaznamenaný pokles počtu obyvateľov o 3 187 osôb.

V okrese Banská Bystrica aj v okrese Brezno je v porovnaní so Slovenskou republikou dlhodobá nižšia pôrodnosť aj živorodenosť a rovnaká situácia bola aj v roku 2022. V porovnaní s rokom 2021 pôrodnosť aj živorodenosť v okrese Banská Bystrica klesla, v okrese Brezno stúpila.

Úmrtnosť v okrese Banská Bystrica je dlhodobá nižšia ako priemer za Banskobystrický kraj aj za SR. V okrese Brezno je úmrtnosť dlhodobá vyššia ako v Banskobystrickom kraji aj ako v Slovenskej republike. V porovnaní s predchádzajúcim rokom úmrtnosť v okrese Banská Bystrica, v okrese Brezno aj v Banskobystrickom kraji klesla.

V meste Banská Bystrica mala pôrodnosť aj úmrtnosť od roku 2001 stúpajúci trend. V roku 2022 v porovnaní s predchádzajúcim rokom pôrodnosť aj úmrtnosť klesla.

V okrese Banská Bystrica bol od roku 2008, s výnimkou rokov 2014 a 2015, každoročne zaznamenávaný prirodzený prírastok obyvateľstva. Od roku 2019 je zaznamenávaný prirodzený úbytok. V okrese Brezno naďalej každoročne pretrváva prirodzený úbytok obyvateľstva.

K 31.12.2022 žilo v okrese Banská Bystrica 107 642 obyvateľov a v okrese Brezno 58 672 obyvateľov. Veková štruktúra obyvateľstva poukazuje na pokračujúce starnutie populácie v obidvoch okresoch. V roku 2022 vo vekovej štruktúre obyvateľov okresu Banská Bystrica aj okresu Brezno klesol podiel obyvateľov v predproduktívnom a produktívnom veku a zvýšil sa podiel obyvateľov v poproduktívnom veku.

Priemerný vek obyvateľov okresu Banská Bystrica k 31.12.2022 bol 43,88, v okrese Brezno 42,98, v Banskobystrickom kraji 42,52 a v Slovenskej republike 41,62. Index starnutia bol v oboch okresoch vyšší ako v Banskobystrickom kraji aj ako v Slovenskej republike: okres Banská Bystrica 144,70; okres Brezno 133,23; Banskobystrický kraj 125,36 a Slovenská republika 110,95. V uvedených územných celkoch došlo oproti predchádzajúcemu roku k nárastu priemerného veku aj indexu starnutia. Stredná dĺžka života pri narodení u obidvoch pohlaví klesla v Banskobystrickom kraji, v ostatných troch uvádzaných územných celkoch sa zvýšila.

Tabuľka 1 Počet obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a SR v r. 2022

Okres	Počiatočný stav (k 1.1.2022)			Koncový stav (k 31.12.2022)		
	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
Banská Bystrica	51 636	56 484	108 120	51 378	5 6264	107 642
Brezno	28 699	30 266	58 965	28 580	30 092	58 672
BB-kraj	302 003	318 983	620 986	300 459	317 318	617 777
SR	2 657 903	2 776 809	5 434 712	2 655 094	2 773 698	5 428 792

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 2 Stredný stav obyvateľov k 1. 7. 2022

Okres	Stredný stav obyvateľov (k 1.7.2022)		
	Muži	Ženy	Spolu
Banská Bystrica	51 507	56 374	107 881
Brezno	28 639,5	30 179	58 818,5
BB-kraj	301 231	318 150,5	619 381,5
SR	2 656 498,5	2 775 253,5	5 431 752

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 3 Počet obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno v okresných sídlach a ostatných obciach obidvoch okresov k 31.12.2022

Bývajúce obyvateľstvo		absolútne počty	% z počtu obyvateľov okresu
okres Banská Bystrica	mesto B.Bystrica	74 590	69,29
	ostatné obce	33 052	30,71
	spolu	107 642	100,00
okres Brezno	mesto Brezno	19 866	33,86
	ostatné obce	38 806	66,14
	spolu	58 672	100,00

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 4 Vývoj počtu obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno podľa okresných sídel a ostatných obcí v rokoch 1970, 1980, 1990, 2000, 2010, 2020 a 2022

Okresné sídlo Ostatné obce Okresy spolu	Bývajúce obyvateľstvo						
	1970	1980	1990	2000	2010	2020	2022
Banská Bystrica	47 728	66 412	88 390	84 000	79 819	77 719	74 590
Brezno	12 843	17 872	22 477	22 871	21 778	20 736	19 866
ostatné obce okresov spolu	82 601	77 335	68 349	71 432	73 134	73 081	71 858
okres B. Bystrica a Brezno spolu	143 172	161 619	179 216	178 715	174 731	171 536	166 314

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Poznámka: Za roky 1970 a 1980 sú údaje z cenzu, za roky 1990, 2000, 2010, 2020 a 2022 údaje k 31.12. príslušných rokov.

Tabuľka 5 Rozdiel počtu obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno za ostatných 10 rokov, stav k 31.12.

Okres Okresné sídlo Ostatné obce okresu	Bývajúce obyvateľstvo		Rozdiel 2022 – 2012	
	2022	2012	absolútne čísla	%
okres Banská Bystrica	107 642	111 148	-3 506	-3,15
mesto Banská Bystrica	74 590	79 583	-4 993	-6,27
ostatné obce okresu B. Bystrica	33 052	31 565	1 487	4,71
okres Brezno	58 672	63 696	-5 024	-7,89
mesto Brezno	19 866	21 703	-1 837	-8,46
ostatné obce okresu Brezno	38 806	41 993	-3 187	-7,59
spolu okresy B.Bystrica, Brezno	166 314	174 844	-8 530	-4,88
ostatné obce okresov spolu	71 858	73 558	-1 700	-2,31

Tabuľka 6 Počet obyvateľov okresu Banská Bystrica podľa obcí a rokov 2013 - 2022, stav k 31.12.

Obec	Počet obyvateľov									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Okres spolu	111 112	111 018	110 920	110 925	110 931	110 941	110 716	110 631	108 120	107 642
Badín	1 876	1 928	1 936	1 999	2 006	2 002	2 028	2 045	2 035	2 093
Baláže	215	216	211	217	218	220	218	221	230	233
B. Bystrica	79 368	79 027	78 758	78 635	78 484	78 372	78 084	77 719	75 317	74 590
Brusno	2 137	2 145	2 172	2 154	2 148	2 169	2 167	2 188	2 144	2 138
Čerín	453	459	446	441	448	443	438	452	461	462
Dolná Mičiná	383	392	392	392	401	409	435	440	469	497
D. Harmanec	248	246	247	244	249	269	263	272	257	265
Donovaly	224	222	227	225	234	253	255	260	248	288
Dúbravica	391	395	413	420	417	419	420	423	422	403
Harmanec	856	869	861	864	864	849	839	839	827	835
Hiadef	514	521	520	517	521	520	525	519	516	520
Horná Mičiná	579	607	619	619	629	634	628	640	672	686
Horné Pršany	378	383	389	394	391	390	398	397	383	388
Hrochoť	1 494	1 502	1 501	1 492	1 488	1 478	1 472	1 463	1 445	1 434
Hronsek	653	661	667	669	662	663	654	670	657	658
Kordíky	405	411	416	433	445	453	474	486	481	491
Králiky	634	638	636	643	647	667	686	684	707	719
Kyncelová	380	376	367	366	367	371	374	369	383	391
Ľubietová	1 160	1 171	1 204	1 211	1 212	1 216	1 219	1 251	1 239	1 258
Lučatín	651	649	649	656	657	656	666	669	681	687
Malachov	1 070	1 081	1 091	1 092	1 095	1 097	1 106	1 115	1 114	1 138
Medzibrod	1 341	1 359	1 356	1 367	1 390	1 387	1 383	1 388	1 376	1 382
Moštenica	217	215	222	224	235	238	235	244	229	229
Motyčky	110	110	107	116	115	114	108	106	106	109
Môlča	353	354	370	374	371	371	371	387	427	434
Nemce	1 182	1 183	1 187	1 158	1 156	1 171	1 161	1 171	1 167	1 163
Oravce	182	183	181	180	182	181	180	178	177	178
Podkonice	877	883	882	885	907	912	913	918	915	909
Pohr. Bukovec	105	110	110	105	111	120	118	117	116	123
Poniky	1 564	1 564	1 569	1 569	1 572	1 565	1 555	1 573	1 536	1 556
Povrazník	137	138	138	143	141	140	141	143	144	140
Priečhod	908	917	918	923	949	952	968	993	1 015	1 024
Riečka	751	764	779	802	804	812	826	838	840	856
Sebedín-Bečov	368	369	369	368	366	372	362	361	363	363
Selce	2 175	2 161	2 154	2 152	2 159	2 143	2 122	2 140	2 139	2 124
Slov. Ľupča	3 221	3 235	3 244	3 238	3 253	3 285	3 257	3 260	3 257	3 242
Staré Hory	542	554	554	556	551	558	555	552	549	564
Strelníky	783	782	779	776	762	780	777	782	772	747
Špania Dolina	192	197	200	202	213	213	215	218	222	224
Tajov	592	598	619	637	642	652	655	667	661	667
Turecká	147	147	146	152	149	150	147	154	156	159
Vlkanová	1 296	1 296	1 314	1 315	1 320	1 320	1 318	1 319	1 265	1 275

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 7 Prirodený prírastok/úbytok obyvateľstva v okrese Banská Bystrica podľa obcí a rokov 2013 - 2022, stav k 31.12.

Obec	Prirodený prírastok / úbytok									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Okres spolu	24	-10	-1	37	15	25	-33	-68	-404	-257
Badín	-3	5	-6	2	-6	-10	-2	-6	-3	2
Baláže	0	0	-4	2	3	-3	-3	-1	0	-5
B. Bystrica	66	47	65	92	22	55	34	-37	-263	-144
Brusno	1	-6	-10	-10	-11	-4	-11	-3	-14	-13
Čerín	2	1	-6	-3	5	-1	3	4	-1	-1
Dolná Mičiná	0	4	1	3	-1	-2	5	1	3	-1
D. Harmanec	1	-4	0	-1	-2	0	-1	2	1	-1
Donovaly	0	-1	2	0	0	-1	1	2	0	1
Dúbravica	3	4	2	3	5	-3	2	2	3	-4
Harmanec	0	1	-5	-1	3	3	-9	-2	-9	-6
Hiadel'	-4	-3	-5	-7	4	-7	2	-4	-1	-1
Horná Mičiná	1	4	8	-3	6	2	4	1	2	-4
Horné Pršany	0	1	1	-1	-3	2	1	-4	-4	-2
Hrochoť	-8	2	-9	0	-2	-2	-6	-8	-13	-11
Hronsek	-4	-3	-1	0	-9	1	-4	5	-2	-2
Kordíky	3	-2	-3	2	-1	3	4	0	-3	2
Králiky	-1	4	-5	1	-3	-5	3	-3	1	-9
Kyncelová	0	-2	-3	3	-1	3	0	-1	-6	-8
Ľubietová	2	2	2	0	0	-2	4	5	-4	-2
Lučatín	-5	-5	3	4	0	-1	3	-1	-3	-3
Malachov	2	-6	-5	1	0	-6	-7	-2	-5	4
Medzibrod	-5	-8	0	-9	13	-9	-7	-5	-5	-7
Moštenica	-4	0	-4	-3	-1	-1	0	1	-2	-1
Motyčky	-2	0	-1	-1	0	-3	-3	1	-1	-1
Môlča	-1	-1	2	5	-5	-2	3	1	6	2
Nemce	1	-3	-2	-6	3	1	5	6	-8	0
Oravce	-2	-2	-1	-1	-1	2	0	0	1	1
Podkonice	-2	-10	-2	-5	1	-1	-6	-2	-2	-1
P. Bukovec	-2	0	-1	-1	1	2	0	0	1	-1
Poniky	-12	-14	-6	-4	2	-5	-5	5	-7	0
Povrazník	-2	1	1	-1	-2	-1	-1	1	-2	-6
Priechod	0	-4	0	-4	6	-5	4	-4	-6	1
Riečka	6	3	7	-2	2	2	-2	3	-4	0
Sebedín-Bečov	1	1	3	-3	-5	0	-3	-3	1	-3
Selce	-4	-8	-6	-4	1	7	-14	-4	-15	-9
Slov. Ľupča	-6	-15	-13	-8	-9	13	-15	-1	-13	-15
Staré Hory	0	5	-2	2	0	3	1	-3	-5	-3
Strelníky	-2	0	-5	-2	-4	1	-14	-4	-3	-12
Špania Dolina	0	-1	-1	-3	3	-2	-1	-1	0	2
Tajov	4	1	8	0	0	-3	-2	2	-4	-1
Turecká	1	-2	-1	-1	-3	-1	-1	-1	-3	1
Vlkanová	-1	4	1	1	4	5	5	-10	-12	4

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 8 Počet obyvateľov okresu Brezno podľa obcí a rokov 2013 - 2022, stav k 31.12.

Obec	Počet obyvateľov									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Okres spolu	63 326	62 971	62 616	62 298	61 959	61 630	61 269	60 905	58 965	58 672
Bacúch	986	972	966	952	946	929	911	898	902	906
Beňuš	1 168	1 170	1 172	1 159	1 157	1 162	1 170	1 178	1 138	1 154
Braváčovo	695	694	691	682	680	686	688	687	673	672
Brezno	21 534	21 331	21 215	21 148	21 082	20 953	20 889	20 736	19 956	19 866
Bystrá	193	193	192	191	192	186	181	177	156	152
Čierny Balog	5 206	5 185	5 168	5 181	5 132	5 081	5 090	5 116	5 011	4 980
Dolná Lehota	769	764	751	751	732	731	721	710	689	701
Drábsko	205	209	210	208	201	197	194	181	166	166
Heľpa	2 729	2 686	2 657	2 635	2 614	2 609	2 550	2 498	2 428	2 425
Horná Lehota	598	596	596	605	596	592	602	601	592	566
Hronec	1 200	1 220	1 231	1 222	1 216	1 212	1 201	1 182	1 143	1 127
Jarabá	45	42	41	42	40	41	41	42	37	37
Jasenie	1 197	1 197	1 179	1 179	1 176	1 170	1 167	1 175	1 145	1 145
Lom nad Rimav.	277	274	277	269	266	257	250	240	228	227
Michalová	1 378	1 372	1 355	1 353	1 361	1 364	1 358	1 341	1 280	1 258
Mýto pod Ďumb.	519	524	515	516	511	533	528	529	509	512
Nemecká	1 810	1 826	1 809	1 805	1 790	1 786	1 786	1 770	1 717	1 709
Osrbie	391	379	380	380	373	364	368	369	360	356
Podbrezová	4 014	3 965	3 926	3 887	3 882	3 860	3 797	3 795	3 572	3 531
Pohorelá	2 286	2 272	2 260	2 233	2 212	2 172	2 158	2 132	2 121	2 115
Pohron. Polhora	1 771	1 768	1 753	1 745	1 730	1 715	1 710	1 729	1 683	1 682
Polomka	3 027	3 028	3 038	2 993	2 982	2 970	2 964	2 959	2 900	2 888
Predajná	1 341	1 338	1 349	1 332	1 328	1 329	1 316	1 306	1 300	1 294
Ráztoka	279	281	278	274	290	285	273	271	283	273
Sihla	201	196	190	186	184	185	191	190	191	184
Šumiac	1 310	1 290	1 278	1 282	1 272	1 279	1 268	1 267	1 338	1 334
Telgárt	1 534	1 530	1 542	1 530	1 532	1 534	1 516	1 519	1 460	1 466
Valaská	3 828	3 826	3 781	3 757	3 726	3 687	3 627	3 583	3 414	3 382
Valkovňa	413	422	422	422	430	436	437	441	421	425
Závadka n.Hron.	2 422	2 420	2 394	2 379	2 326	2 325	2 317	2 283	2 152	2 139

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 9 **Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okrese Brezno podľa obcí a rokov 2013 - 2022**

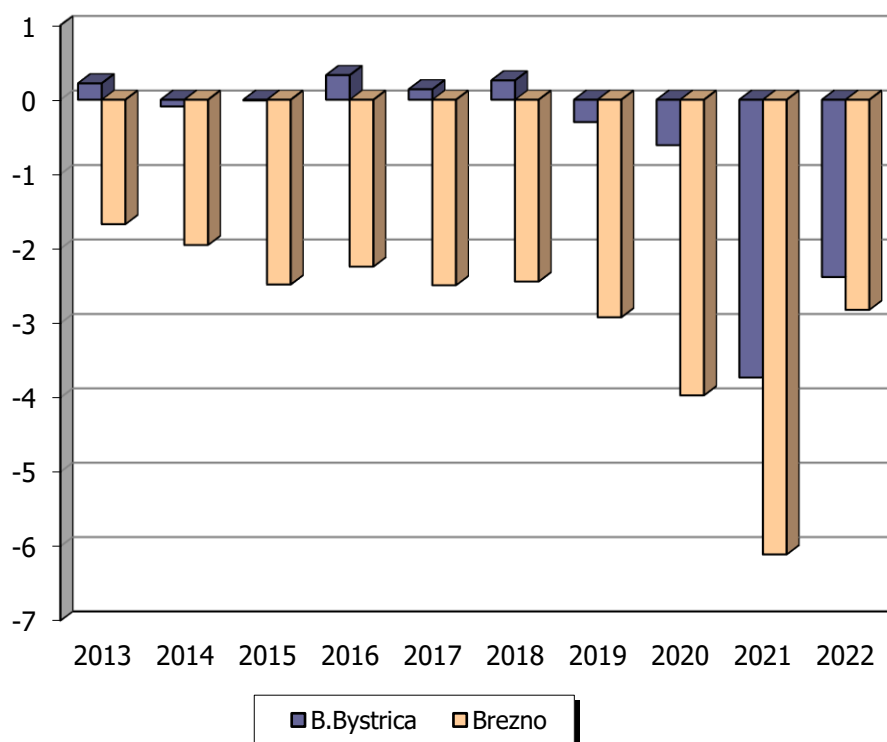
Obec	Prirodzený prírastok / úbytok									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Okres spolu	-106	-123	-156	-140	-155	-151	-179	-243	-362	-166
Bacúch	-1	-15	-11	-11	-14	-18	-13	-15	-4	-11
Beňuš	-8	-10	-5	-7	-11	10	-1	-1	-3	6
Braväcovo	-8	-7	-3	-5	-8	2	-4	-2	-10	-5
Brezno	-1	-221	4	-27	9	-12	16	-58	-69	-20
Bystrá	-1	0	0	-1	-3	6	-2	-4	-4	-3
Čierny Balog	-26	1	-20	9	-6	-12	-4	7	-7	6
Dolná Lehota	0	-7	-7	1	-5	-1	-5	-11	-4	-9
Drábsko	-1	0	0	-2	-6	-3	-4	-12	-4	-4
Hel'pa	-20	-17	-17	-18	-12	-9	-34	-45	-34	-23
Horná Lehota	-3	0	-8	-4	-3	-1	-1	1	-4	-12
Hronec	-2	-4	-3	-7	-7	0	-14	-12	-10	-6
Jarabá	-2	-1	0	0	-1	0	0	0	-2	0
Jasenie	-7	-4	-10	-4	-8	-10	-4	-2	-9	1
Lom nad Rimav.	-6	1	1	-5	0	-5	-4	-5	-2	-2
Michalová	0	-4	-9	-3	-3	2	1	-5	-5	-5
Mýto pod Ďumb.	-3	0	-9	-2	-6	-6	-9	-1	-2	-1
Nemecká	-3	3	-12	-10	-1	-6	-19	-21	-9	-17
Osrblie	4	-5	-6	-5	-7	-5	-2	-3	-4	-1
Podbrezová	-14	-10	-3	0	-7	-14	-27	-15	-25	-18
Pohorelá	3	-14	-9	-19	-8	-20	-11	-16	-32	-7
Pohron.Polhora	11	1	5	3	-5	-8	3	6	-16	0
Polomka	-9	17	2	4	-1	-9	-6	-6	-15	0
Predajná	-3	-11	-6	-2	-6	-11	-6	-11	-4	-10
Ráztoka	-3	1	0	0	-4	-1	-1	-3	-3	-7
Sihla	0	-2	-2	-2	-1	-2	1	0	0	2
Šumiac	-7	-7	-7	0	-7	6	-1	1	-3	-6
Telgárt	8	7	1	2	3	10	2	16	-15	20
Valaská	-18	-6	-38	-28	-21	-26	-30	-26	-49	-34
Valkovňa	3	0	5	-2	3	1	1	9	3	7
Závadka n.Hron.	11	-9	11	5	-9	3	-1	-9	-17	-7

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 10 Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okresoch Banská Bystrica a Brezno v rokoch 2013-2022 na 1 000 obyvateľov

Okres	Roky									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Banská Bystrica	0,22	-0,09	-0,01	0,33	0,14	0,26	-0,30	-0,61	-3,73	-2,38
Brezno	-1,67	-1,95	-2,48	-2,24	-2,49	-2,44	-2,92	-3,97	-6,11	-2,82

Graf 1 Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okresoch Banská Bystrica a Brezno v rokoch 2013 – 2022 (na 1 000 obyvateľov)

Tabuľka 11 Počet živonarodených a živorodenosť, počet zomretých a úmrtnosť v okresoch Banská Bystrica a Brezno (2017-2022)

Rok	Počet živonarodených		Živorodenosť		Počet zomretých		Úmrtnosť	
	BB	BR	BB	BR	BB	BR	BB	BR
2017	1 015	591	9,15	9,51	1 000	746	9,01	12,01
2018	1 073	575	9,67	9,30	1 048	726	9,44	11,75
2019	1 041	552	9,39	8,99	1 074	731	9,69	11,91
2020	1 025	571	9,26	9,35	1 093	814	9,88	13,33
2021	990	554	9,13	9,36	1 394	916	12,86	15,47
2022	880	553	8,16	9,40	1 137	719	10,54	12,22

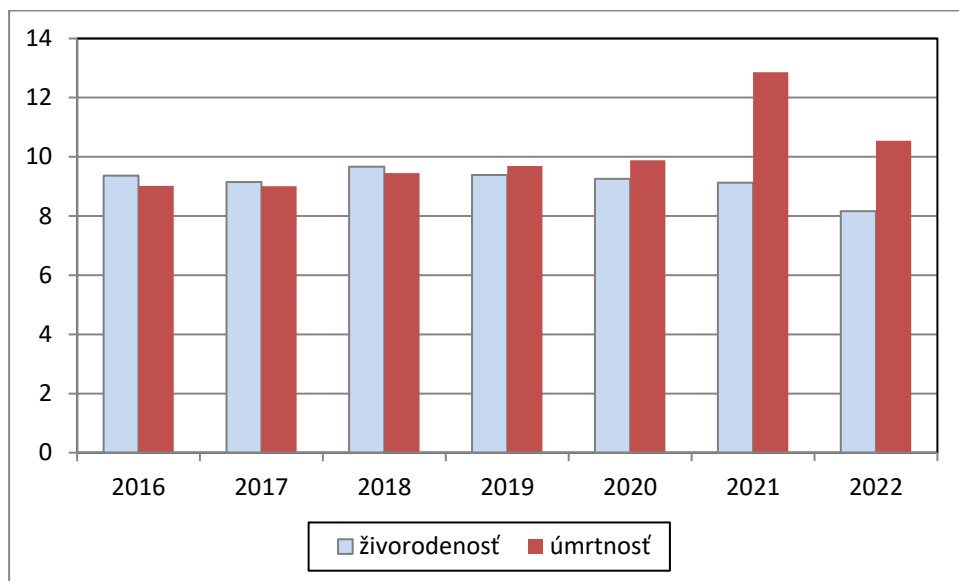
Tabuľka 12 Porovnanie živorodenosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike (2017–2022)

Rok	Živorodenosť na území			
	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	SR
2017	9,15	9,51	9,66	10,66
2018	9,67	9,30	9,38	10,59
2019	9,39	8,99	9,22	10,46
2020	9,26	9,35	9,28	10,38
2021	9,13	9,36	9,38	10,39
2022	8,16	9,40	8,85	9,70

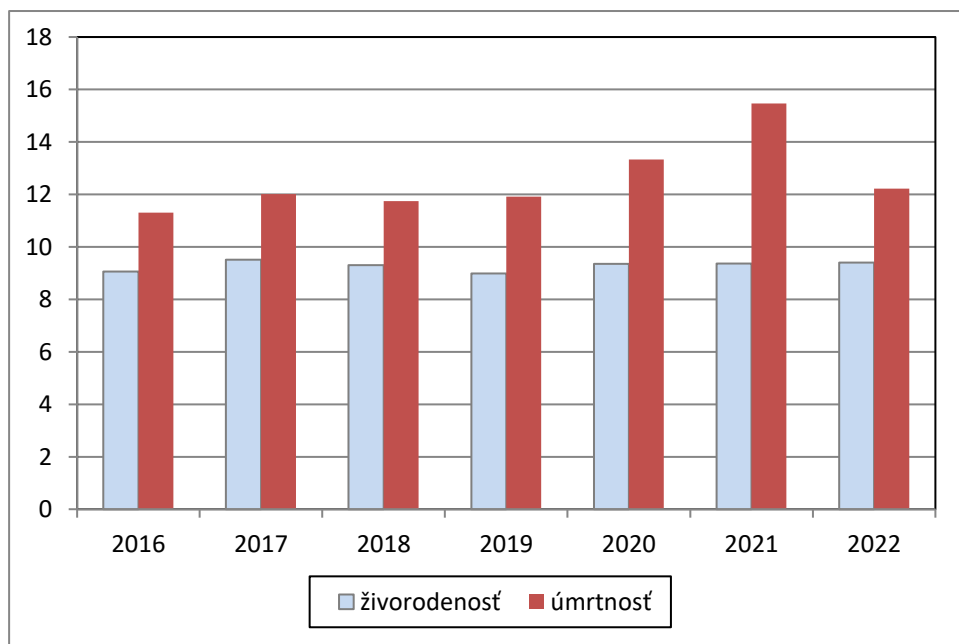
Tabuľka 13 Porovnanie úmrtnosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike (2017–2022)

Rok	Úmrtnosť na území			
	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	SR
2017	9,01	12,01	10,79	9,91
2018	9,45	11,75	10,81	9,97
2019	9,69	11,91	11,00	9,76
2020	9,88	13,33	11,64	10,82
2021	12,86	15,47	15,15	13,50
2022	10,54	12,22	12,12	10,97

Graf 2 Živorodenosť a úmrtnosť v okrese Banská Bystrica v rokoch 2016 - 2022

Graf 3 Živorodenosť a úmrtnosť v okrese Brezno v rokoch 2016 - 2022

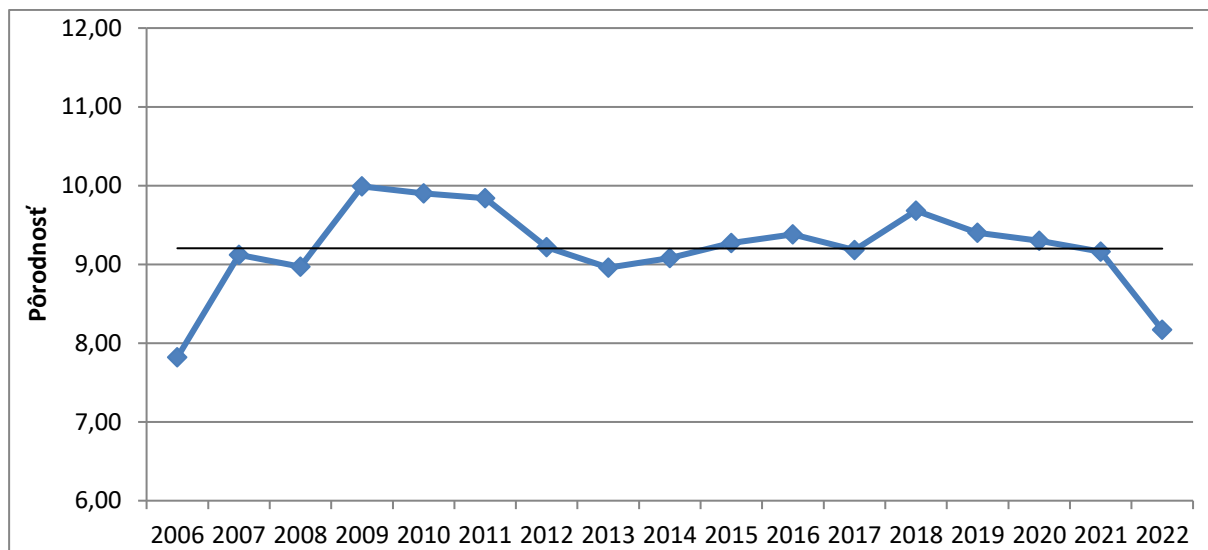
Tabuľka 14 Vývoj pôrodnosti a úmrtnosti v okrese Banská Bystrica v rokoch 2001–2022

Rok	Pôrodnosť	Úmrtnosť
2001	7,76	8,65
2002	7,42	9,07
2003	7,59	8,77
2004	8,07	8,81
2005	8,36	9,81
2006	7,82	9,42
2007	9,12	9,10
2008	8,97	8,78
2009	9,99	8,85
2010	9,90	9,17
2011	9,84	9,25
2012	9,22	8,75
2013	8,96	8,74
2014	9,08	9,15
2015	9,27	9,24
2016	9,38	9,02
2017	9,18	9,01
2018	9,68	9,45
2019	9,40	9,69
2020	9,30	9,88
2021	9,16	12,86
2022	8,17	10,54

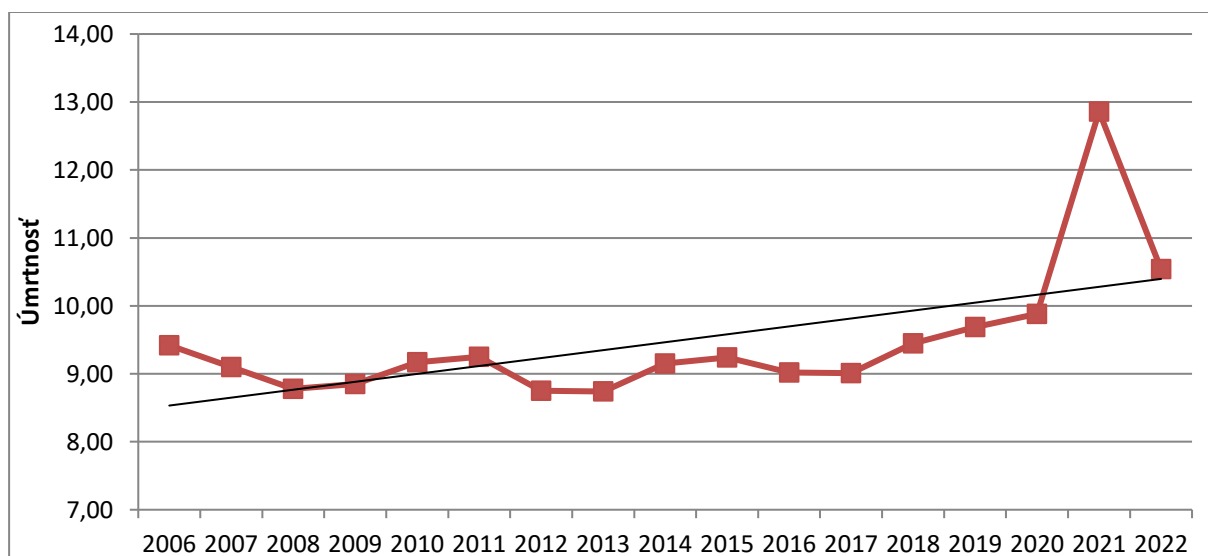
Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: **pôrodnosť** – počet narodených na 1 000 obyvateľov stredného stavu
úmrtnosť – počet zomretých na 1 000 obyvateľov stredného stavu

Graf 4 Trendový graf pôrodnosti v okrese Banská Bystrica za roky 2006 – 2022

Graf 5 Trendový graf úmrtnosti v okrese Banská Bystrica za roky 2006 – 2022

Tabuľka 15 Štruktúra zomretých podľa pohlavia a obdobia produktivity v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v okresných mestách, v Banskobystrickom kraji a v SR v r. 2022

Územie	Spolu	Predprod. vek	Produktívny vek	Poprod. vek	Štruktúra zomretých v %		
					predprod. vek	produkt. vek	poprod. vek
Muži							
okres BB	591	1	136	454	0,17	23,01	76,82
mesto BB	389	0	90	299	0	23,14	76,86
okres BR	360	2	123	235	0,56	34,17	65,28
mesto BR	114	2	37	75	1,75	32,46	65,79
BB – kraj	3835	23	1 163	2 649	0,60	30,33	69,07
SR	30 758	237	9 026	21 495	0,77	29,35	69,88
Ženy							
okres BB	546	2	54	490	0,37	9,89	89,74
mesto BB	379	2	35	342	0,53	9,23	90,24
okres BR	359	4	54	301	1,11	15,04	83,84
mesto BR	103	1	12	90	0,97	11,65	87,38
BB – kraj	3680	21	496	3 163	0,57	13,48	85,95
SR	28 825	182	3 770	24 873	0,63	13,08	86,29
Spolu							
okres BB	1137	3	190	944	0,26	16,71	83,03
mesto BB	768	2	125	641	0,26	16,28	83,46
okres BR	719	6	177	536	0,83	24,62	74,55
mesto BR	217	3	49	165	1,38	22,59	76,03
BB – kraj	7515	44	1 659	5 812	0,59	22,08	77,34
SR	59 583	419	12 796	46 368	0,70	21,48	77,82

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: predproduktívny vek 0 - 14 rokov
produktívny vek 15 - 64 rokov
poproduktívny vek 65+ rokov

Tabuľka 16 Priemerný vek zomretých podľa pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v okresných mestách, v Banskobystrickom kraji a v SR v r. 2022

Územie	Muži	Ženy	Spolu
okres B.Bystrica	71,99	79,41	75,55
mesto B.Bystrica	71,04	79,06	75,51
okres Brezno	69,03	77,36	73,19
mesto Brezno	68,52	76,84	72,47
Banskobystrický kraj	69,54	77,83	73,60
Slovenská republika	70,09	78,2	74,01

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 17 Počet úmrtí podľa veku a pohlavia v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2022

	Okres Banská Bystrica			Okres Brezno		
	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
0 roč.	1	0	1	2	2	4
1 – 4	0	1	1	0	0	0
5 – 9	0	0	0	0	1	1
10 – 14	0	1	1	0	1	1
15 – 19	2	0	2	0	0	0
20 – 24	1	0	1	2	0	2
25 – 29	0	0	0	3	1	4
30 – 34	3	0	3	6	0	6
35 – 39	13	2	15	5	3	8
40 – 44	7	0	7	6	6	12
45 – 49	10	10	20	17	8	25
50 – 54	13	8	21	17	8	25
55 – 59	33	15	48	25	9	34
60 – 64	54	19	73	42	19	61
65 – 69	79	48	127	50	28	78
70 – 74	130	53	183	58	35	93
75 – 79	88	89	177	37	42	79
80 – 84	67	100	167	30	70	100
85 +	90	200	290	60	126	186
SPOLU	591	546	1 137	360	359	719

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 18 Úmrtia podľa hlavných príčin smrti v r. 2022

Územie	Kardiovask. ochorenia		Nádory		Respirač. ochorenia		Gastroint. ochorenia		Externé príčiny		Ostatné ochorenia		Celk. počet úmrtí
	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	
Muži													
okres B.Bystrica	243	471,8	134	260,2	63	122,3	31	60,2	34	66,0	86	167	591
okres Brezno	147	513,3	79	275,8	43	150,1	36	125,7	18	62,9	37	129,2	360
BB-kraj	1 629	540,8	857	284,5	364	120,8	239	79,3	232	77,0	514	170,6	3835
Slovenská republika	12335	464,3	7 201	271,1	2 953	111,2	2 091	78,7	1 865	70,2	4 313	162,4	30758
Ženy													
okres B.Bystrica	285	505,6	106	188,0	50	88,7	20	35,5	10	17,7	75	133,0	546
okres Brezno	184	609,7	76	251,8	30	99,4	17	56,3	5	16,6	47	155,7	359
BB-kraj	1 989	625,2	706	221,9	300	94,3	146	45,9	73	22,9	466	146,5	3680
Slovenská republika	14353	517,2	5 871	211,5	2 601	93,7	1 214	43,7	668	24,1	4 118	148,4	28825
Spolu													
okres B.Bystrica	528	489,4	240	222,5	113	104,7	51	47,3	44	40,8	161	149,2	1137
okres Brezno	331	562,7	154	261,8	73	124,1	53	90,1	23	39,1	85	144,5	719
BB-kraj	3 618	584,1	1 563	252,3	664	107,2	385	62,2	305	49,2	980	158,2	7515
Slovenská republika	26688	491,3	13072	240,7	5 554	102,3	3 305	60,8	2 533	46,6	8 431	155,2	59583

Vysvetlivky: **abs.** - počet úmrtí
rel. - počet úmrtí na 100 000 obyvateľov stredného priemerného stavu

Tabuľka 19 Úmrtia na kardiovaskulárne a nádorové ochorenia podľa pohlavia a vzťahu k ekonomickej aktivite v r. 2022

Územie	Pohl.	Spolu		Predprod. vek		Produkt. vek		Poprod. vek		%		
		abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	Pred.	Prod.	Popr.
Kardiovaskulárne ochorenia												
okr. B.Bystrica	M	243	471,8	0	0,0	43	123,8	200	2262,6	0,00	17,70	82,30
	Ž	285	505,6	0	0,0	13	36,3	272	2076,3	0,00	4,56	95,44
okr. Brezno	M	147	513,3	0	0,0	38	192,0	109	2441,5	0,00	25,85	74,15
	Ž	184	609,7	0	0,0	13	68,0	171	2499,6	0,00	7,07	92,93
BB-kraj	M	1 629	540,8	0	0,0	371	178,3	1 258	2756,8	0,00	22,77	77,23
	Ž	1 989	625,2	0	0,0	121	59,5	1 868	2693,1	0,00	6,03	93,92
SR	M	12335	464,3	10	2,2	2 701	148,1	9 624	2497,0	0,08	21,90	78,02
	Ž	14 353	517,2	9	2,1	840	47,3	13 504	2362,5	0,06	5,85	94,09
Nádorové ochorenia												
okr. B.Bystrica	M	134	260,2	0	0,0	32	92,1	102	1153,9	0,00	23,88	76,12
	Ž	106	188,0	0	0,0	25	69,9	81	618,3	0,00	23,58	76,42
okr. Brezno	M	79	275,8	0	0,0	26	131,4	53	1187,1	0,00	32,91	97,09
	Ž	75	251,8	0	0,0	24	125,5	51	745,5	0,00	32,00	68,00
BB-kraj	M	857	284,5	2	4,2	236	113,4	619	1356,5	0,23	27,54	72,23
	Ž	706	221,9	1	2,2	208	102,4	497	716,5	0,14	29,46	70,40
SR	M	7 201	271,1	10	2,2	1 991	109,1	5 200	1349,2	0,14	27,65	72,21
	Ž	5 871	211,5	10	2,3	1 454	80,8	4 407	771,0	0,17	24,77	75,06

Vysvetlivky: **abs** - počet úmrtí
rel. - počet úmrtí na 100 000 obyvateľov stredného stavu

Tabuľka 20 Podiel jednotlivých skupín diagnóz na úmrtiach v % v r. 2022

Územie	KV	N	RES	GI	EXT	OST	Počet úmrtí (100%)
Muži							
okres Banská Bystrica	41,12	22,67	10,66	5,25	5,75	14,55	591
okres Brezno	40,83	21,94	11,94	10,00	5,00	10,28	360
Banskobystrický kraj	42,48	22,35	9,49	6,23	6,05	13,40	3835
Slovenská republika	40,10	23,41	9,60	6,80	6,06	14,03	30758
Ženy							
okres Banská Bystrica	52,20	19,41	9,16	3,66	1,83	13,74	546
okres Brezno	51,25	21,17	8,36	4,74	1,39	13,09	359
Banskobystrický kraj	54,05	19,18	8,15	3,97	1,98	12,66	3680
Slovenská republika	49,79	20,37	9,02	4,21	2,32	14,29	28825
Spolu							
okres Banská Bystrica	46,44	21,11	9,94	4,49	3,87	14,16	1137
okres Brezno	46,04	21,42	10,15	7,37	3,20	11,82	719
Banskobystrický kraj	48,14	20,80	8,84	5,12	4,06	13,04	7515
Slovenská republika	44,79	21,94	9,32	5,55	4,25	14,15	59583

Vysvetlivky: **KV** - kardiovaskulárne ochorenia (srdcovo-cievne ochorenia)
N - nádorové ochorenia
RES - respiračné ochorenia (ochorenia dýchacej sústavy)
GI - gastrointestinálne ochorenia (ochorenia tráviacej sústavy)
EXT - externé príčiny (úrazy, otravy, utopenie, poškodenia dymom a ohňom, úmyselné sebapoškodenia, napadnutia a všetky iné vonkajšie príčiny)
OST - ostatné

Tabuľka 21 Vývoj podielu jednotlivých skupín diagnóz na úmrtiach v % v rokoch 2011 - 2022

Kardiovaskulárne ochorenia

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2011	46,45	54,11	53,70	52,61
2012	47,24	53,67	52,83	52,97
2013	48,30	50,07	50,15	50,28
2014	48,13	49,41	48,61	49,07
2015	46,24	47,76	49,34	48,13
2016	42,66	45,61	47,84	48,21
2017	45,10	46,11	48,68	48,32
2018	42,08	42,84	47,82	46,71
2019	47,86	44,05	48,78	47,37
2020	44,92	41,89	47,27	46,02
2021	39,45	40,07	41,57	38,57
2022	46,44	46,04	48,14	44,79

Nádorové ochorenia

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2011	25,17	18,18	21,19	23,26
2012	24,82	18,96	22,59	23,26
2013	25,23	23,91	24,13	25,04
2014	25,39	25,52	25,80	26,23
2015	25,27	23,67	24,50	25,37
2016	26,07	23,51	25,38	25,91
2017	25,50	23,46	25,20	25,35
2018	27,67	24,66	24,46	25,56
2019	23,46	22,02	23,90	25,36
2020	25,89	23,10	23,83	23,74
2021	19,87	16,16	16,81	17,75
2022	21,11	21,42	20,80	21,94

Respiračné ochorenia

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2011	8,36	10,26	7,25	6,30
2012	7,64	8,14	6,49	6,40
2013	9,06	7,17	7,34	6,65
2014	6,79	7,82	7,00	6,39
2015	6,83	6,35	7,12	7,53
2016	6,19	7,65	6,78	6,88
2017	6,30	8,04	6,47	7,26
2018	6,97	8,40	7,25	7,69
2019	7,36	8,07	7,36	7,55
2020	6,40	10,93	6,64	6,41
2021	6,81	9,61	7,34	8,58
2022	9,94	10,15	8,84	9,32

Tabuľka 21 pokračovanie**Gastrointestinálne ochorenia**

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2011	5,73	5,57	5,65	5,53
2012	5,93	6,28	5,55	5,42
2013	4,53	5,63	5,27	4,98
2014	5,31	4,42	5,32	5,13
2015	5,46	4,62	5,23	5,23
2016	6,99	6,80	5,64	5,41
2017	5,30	6,70	5,24	5,26
2018	6,49	4,41	5,65	5,68
2019	5,03	6,16	5,26	5,30
2020	4,57	4,91	5,23	4,89
2021	3,73	5,13	4,22	4,35
2022	4,49	7,37	5,12	5,55

Externé príčiny

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2011	5,64	5,28	5,45	5,44
2012	5,93	6,14	5,28	5,20
2013	5,15	6,19	5,50	5,43
2014	6,10	5,60	5,77	5,41
2015	6,34	8,23	6,23	5,66
2016	5,99	6,23	5,23	5,23
2017	5,10	6,17	5,37	5,10
2018	5,34	5,51	4,99	5,15
2019	5,40	6,84	5,08	4,96
2020	4,12	4,55	3,87	4,09
2021	3,66	4,80	3,61	3,37
2022	3,87	3,20	4,06	4,25

Ostatné ochorenia

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2011	8,65	6,60	6,76	6,86
2012	8,44	6,81	7,26	6,75
2013	7,73	7,03	7,61	7,02
2014	8,27	7,23	7,50	7,77
2015	9,85	9,38	7,58	8,08
2016	12,10	10,20	9,13	8,36
2017	12,70	9,25	9,03	8,71
2018	11,45	14,19	9,83	9,21
2019	10,89	12,86	9,62	9,46
2020	14,09	14,52	13,29	14,35
2021	26,47	24,24	26,44	27,37
2022	14,16	11,82	13,04	14,15

Tabuľka 22 Vývoj mŕtvorodenosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2022

Územie	Mŕtvorodenosť								
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
okres Banská Bystrica	1,98	4,86	2,88	2,95	0,93	0,96	3,89	3,02	1,14
okres Brezno	8,93	9,22	7,02	0,00	8,62	5,41	3,49	3,60	5,40
Banskobystrický kraj	3,29	4,55	3,19	2,06	5,07	3,18	3,67	4,43	4,54
Slovenská republika	3,01	3,30	2,77	2,74	2,92	2,83	3,17	3,33	3,44

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: mŕtvorodenosť - počet mŕtvonarodených na 1000 narodených detí (živo aj mŕtvo)

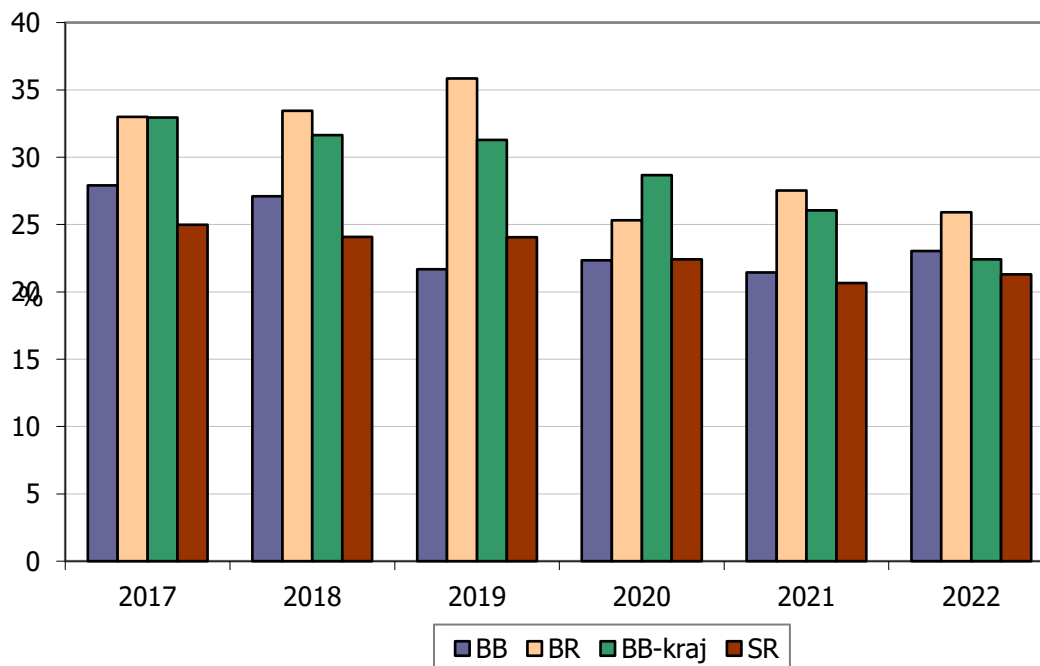
Tabuľka 23 Potraty podľa druhu a územia trvalého bydliska ženy v rokoch 2020 – 2022

Územie trvalého bydliska ženy	Rok	Potraty				
		Spolu	Samo-voľné	UPT	Spolu na 100 narodených	UPT na 100 narodených
okres B.Bystrica	2020	230	116	114	22,35	11,08
	2021	213	111	102	21,45	10,27
	2022	203	95	108	23,04	12,26
okres Brezno	2020	145	60	85	25,31	14,83
	2021	153	78	75	27,52	13,49
	2022	144	56	88	25,9	15,83
Banskobystrický kraj	2020	1 721	751	970	28,68	16,17
	2021	1 531	696	835	26,06	14,21
	2022	1 567	622	945	28,45	17,16
Slovenská republika	2020	12 737	6 557	6 180	22,41	10,87
	2021	11 719	6 167	5 552	20,65	9,78
	2022	11 251	5 360	5 891	21,29	11,15

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: UPT - umelo prerušené tehotenstvá
Relatívne údaje sú vypočítané na 100 narodených spolu (živo aj mŕtvo)

Graf 6 Index potratovosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2017-2022

Tabuľka 24 Vekové zloženie obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno k 1.7.2022 (stredný stav)

Veková skupina	Okres Banská Bystrica			Okres Brezno		
	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
0	492,5	453	945,5	278,5	273,5	552
1 - 4	2 180	2 060,5	4 240,5	1 196,5	1 102,5	2 299
5 - 9	2 682	2 560	5 242	1 456,5	1 387	2 843,5
10 - 14	2 577,5	2 411	4 988,5	1 454	1 454	2 908
15 - 19	2 179,5	2 153,5	4 333	1 430	1 435	2 865
20 - 24	2 234	2 153	4 387	1 530,5	1 453,5	2 984
25 - 29	2 775	2 848	5 623	1 877	1 763	3 640
30 - 34	3 781,5	3 668,5	7 450	2 091,5	1 833,5	3 925
35 - 39	4 301	4 294,5	8 595,5	2 165	1 971,5	4 136,5
40 - 44	4 561	4 427,5	8 988,5	2 246	2 159	4 405
45 - 49	4 476,5	4 442,5	8 919	2 337,5	2 275	4 612,5
50 - 54	3 395	3 535	6 930	2 045	2 028	4 073
55 - 59	3 627,5	3 996,5	7 624	2 097,5	2 078,5	4 176
60 - 64	3 404,5	4 270	7 674,5	1 969,5	2 124	4 093,5
65 - 69	3 463,5	4 415,5	7 879	1 772	2 185,5	3 957,5
70 - 74	2 641	3 547	6 188	1 304,5	1 751	3 055,5
75 - 79	1 408	2 376,5	3 784,5	694	1 235	1 929
80 - 84	802,5	1 561	2 363,5	397,5	956,5	1 354
85+	524,5	1 200,5	1 725	296,5	713	1 009,5
Spolu	51 507	56 374	107 881	28 639,5	30 179	58 818,5

Tabuľka 25 Vekové zloženie obyvateľov Banskobystrického kraja a SR k 1.7.2022 (stredný stav)

Veková skupina	Banskobystrický kraj			SR		
	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
0	2 878	2 788	5 666	28 120	26 967,5	55 087,5
1 - 4	12 625	12 008,5	24 633,5	120 798	115 272	236 070
5 - 9	15 988	15 331	31 319	150 948	143 495,5	294 443,5
10 - 14	15 982	15 463,5	31 445,5	147 102	140 421	287 523
15 - 19	15 389	14 889,5	30 278,5	134 644,5	127 908	262 552,5
20 - 24	16 060,5	15 115,5	31 176	138 791,5	132 358	271 149,5
25 - 29	18 540,5	17 605,5	36 146	165 188	157 696	322 884
30 - 34	21 788	20 258,5	42 046,5	199 683	190 579,5	390 262,5
35 - 39	24 065,5	22 438,5	46 504	218 772	206 119	424 891
40 - 44	25 290	23 708,5	48 998,5	229 741,5	215 233	444 974,5
45 - 49	25 476	24 488	49 964	222 718	212 305	435 023
50 - 54	20 708,5	20 646,5	41 355	178 048,5	176 031,5	354 080
55 - 59	20 964,5	21 937,5	42 902	172 291	178 901	351 192
60 - 64	19 843,5	22 110	41 953,5	164 229,5	180 376,5	344 606
65 - 69	18 315,5	22 608	40 923,5	153 101	185 668,5	338 769,5
70 - 74	13 526	18 690	32 216	112 949	155 133,5	268 082,5
75 - 79	7 253	12 642	19 895	61 884,5	102 932	164 816,5
80 - 84	4 031,5	8 825	12 856,5	34 853	71 371,5	106 224,5
85+	2 506	6 596,5	9 102,5	22 635,5	56 484,5	79 120
Spolu	301 231	308 150,5	619 381,5	2 656 498,5	2 775 253,5	5 431 752

Zdroj informácií: Pracovisko SÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: Stredný stav obyvateľov sa počíta ako aritmetický priemer počiatočného (1.1.) a koncového (31.12.) stavu obyvateľstva v danom roku

Tabuľka 26 Vekové zloženie obyvateľov okresu Banská Bystrica podľa pohlavia k 31.12.2022

Veková skupina	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0	444	0,86	448	0,80	892	0,83
1 - 4	2 171	4,23	2 023	3,60	4 194	3,90
5 - 9	2 695	5,25	2 586	4,60	5 281	4,91
10 - 14	2 602	5,06	2 404	4,27	5 006	4,65
15 - 19	2 216	4,31	2 199	3,91	4 415	4,10
20 - 24	2 200	4,28	2 124	3,78	4 324	4,02
25 - 29	2 707	5,27	2 732	4,86	5 439	5,05
30 - 34	3 685	7,17	3 619	6,43	7 304	6,79
35 - 39	4 259	8,29	4 244	7,54	8 503	7,90
40 - 44	4 517	8,79	4 381	7,79	8 898	8,27
45 - 49	4 559	8,87	4 510	8,02	9 069	8,43
50 - 54	3 417	6,65	3 542	6,30	6 959	6,46
55 - 59	3 574	6,96	3 931	6,99	7 505	6,97
60 - 64	3 383	6,58	4 226	7,51	7 609	7,07
65 - 69	3 449	6,71	4 408	7,83	7 857	7,30
70 - 74	2 688	5,23	3 627	6,45	6 315	5,87
75 - 79	1 433	2,79	2 441	4,34	3 874	3,60
80 - 84	846	1,65	1 613	2,87	2 459	2,28
85+	533	1,04	1 206	2,14	1 739	1,62
Spolu	51 378	100,00	56 264	100,00	107 642	100,00

Tabuľka 27 Vekové zloženie obyvateľov okresu Brezno podľa pohlavia k 31.12.2022

Veková skupina	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0	279	0,98	267	0,89	546	0,93
1 - 4	1 190	4,16	1 085	3,61	2 275	3,88
5 - 9	1 468	5,14	1 416	4,71	2 884	4,92
10 - 14	1 466	5,13	1 417	4,71	2 883	4,91
15 - 19	1 417	4,96	1 449	4,82	2 866	4,88
20 - 24	1 504	5,26	1 421	4,72	2 925	4,99
25 - 29	1 827	6,39	1 731	5,75	3 558	6,06
30 - 34	2 080	7,28	1 821	6,05	3 901	6,65
35 - 39	2 136	7,47	1 956	6,50	4 092	6,97
40 - 44	2 228	7,80	2 137	7,10	4 365	7,44
45 - 49	2 349	8,22	2 275	7,56	4 624	7,88
50 - 54	2 057	7,20	2 037	6,77	4 094	6,98
55 - 59	2 066	7,23	2 082	6,92	4 148	7,07
60 - 64	1 974	6,91	2 095	6,96	4 069	6,94
65 - 69	1 788	6,26	2 174	7,22	3 962	6,75
70 - 74	1 324	4,63	1 769	5,88	3 093	5,27
75 - 79	722	2,53	1 275	4,24	1 997	3,40
80 - 84	412	1,44	975	3,24	1 387	2,36
85+	293	1,03	710	2,36	1 003	1,71
Spolu	28 580	100,00	30 092	100,00	58 672	100,00

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 28 Vekové zloženie obyvateľov Banskobystrického kraja podľa pohlavia k 31.12.2022

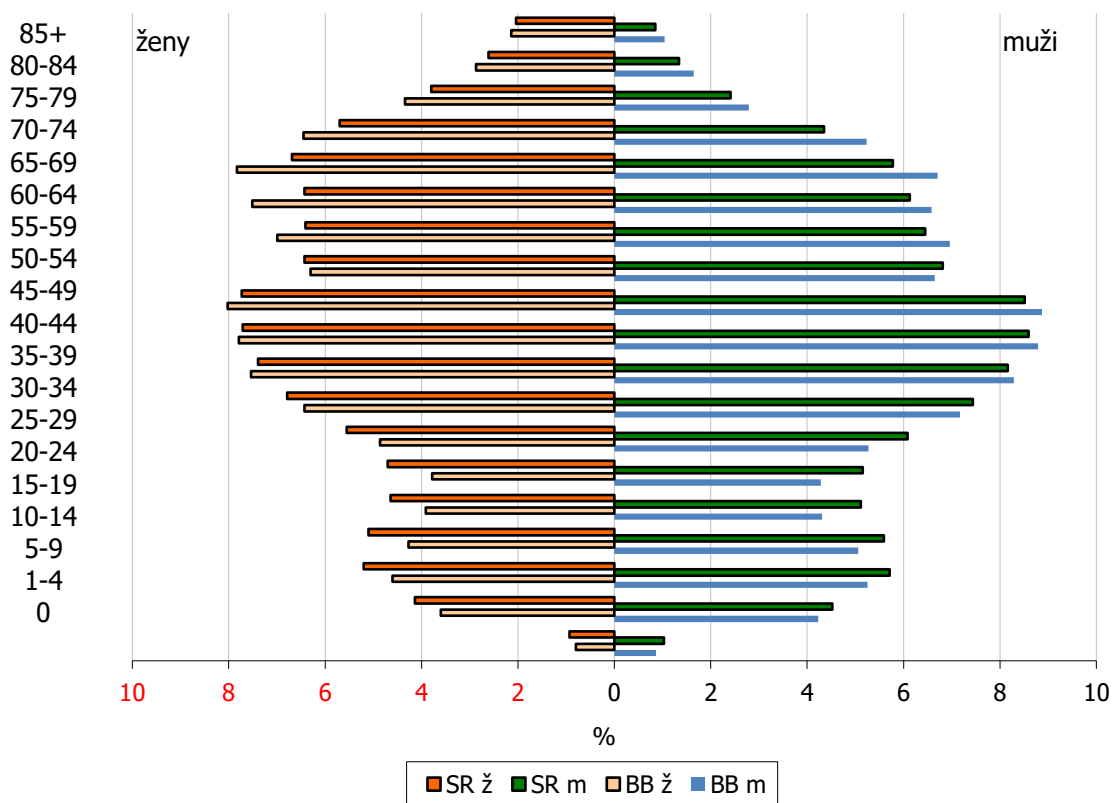
Veková skupina	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0	2 751	0,92	2 740	0,86	5 491	0,89
1 – 4	12 498	4,16	11 839	3,73	24 337	3,94
5 – 9	16 061	5,35	15 450	4,87	31 511	5,10
10 – 14	16 010	5,33	15 431	4,86	31 441	5,09
15 – 19	15 474	5,15	14 976	4,72	30 450	4,93
20 – 24	15 796	5,26	14 844	4,68	30 640	4,96
25 – 29	18 167	6,05	17 169	5,41	35 336	5,72
30 – 34	21 450	7,14	20 043	6,32	41 493	6,72
35 – 39	23 831	7,93	22 220	7,00	46 051	7,45
40 – 44	24 960	8,31	23 451	7,39	48 411	7,84
45 – 49	25 808	8,59	24 670	7,77	50 478	8,17
50 – 54	20 924	6,96	20 797	6,55	41 721	6,75
55 – 59	20 764	6,91	21 801	6,87	42 565	6,89
60 – 64	19 686	6,55	21 861	6,89	41 547	6,73
65 – 69	18 395	6,12	22 561	7,11	40 956	6,63
70 – 74	13 769	4,58	19 009	5,99	32 778	5,31
75 – 79	7 427	2,47	12 874	4,06	20 301	3,29
80 – 84	4 167	1,39	9 000	2,84	13 167	2,13
85+	2 521	0,84	6 582	2,07	9 103	1,47
Spolu	300 459	100,00	317 318	100,00	617 777	100,00

Tabuľka 29 Vekové zloženie obyvateľov Slovenskej republiky podľa pohlavia k 31.12.2022

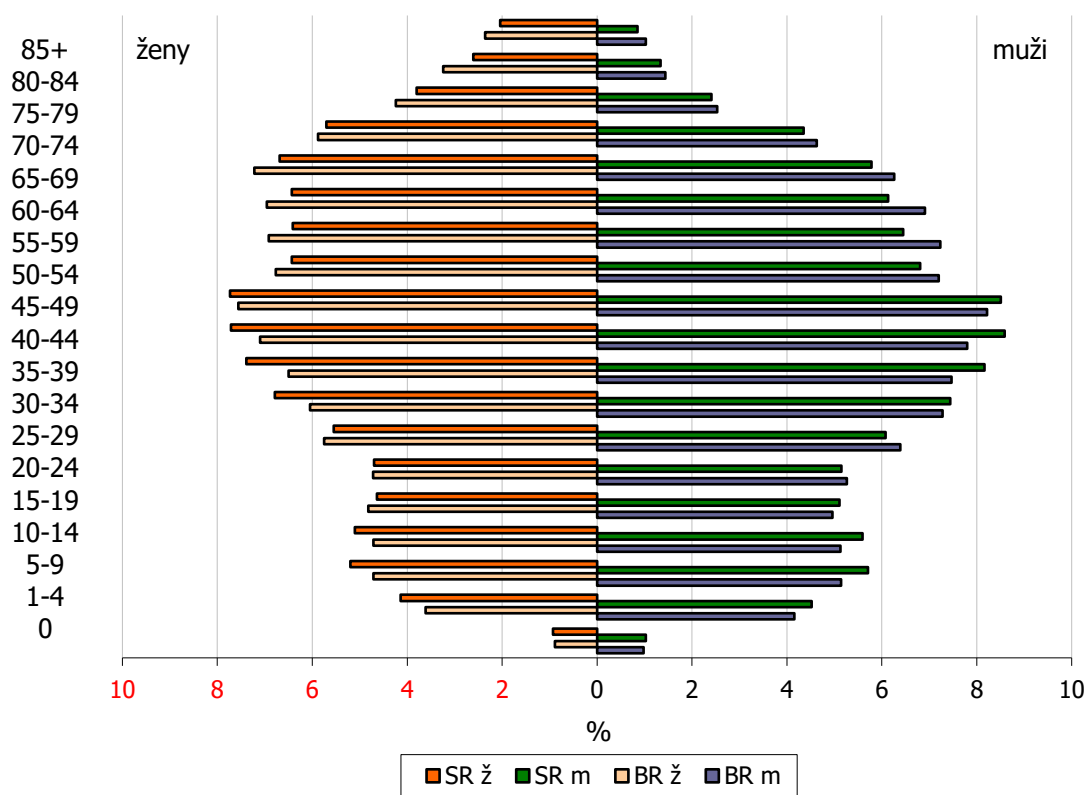
Veková skupina	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0	27 256	1,03	25 887	0,93	53 143	0,98
1 - 4	119 977	4,52	114 798	4,14	234 775	4,32
5 - 9	151 550	5,71	144 260	5,20	295 810	5,45
10 - 14	148 372	5,59	141 352	5,10	289 724	5,34
15 - 19	135 569	5,11	128 811	4,64	264 380	4,87
20 - 24	136 665	5,15	130 403	4,70	267 068	4,92
25 - 29	161 342	6,08	153 956	5,55	315 298	5,81
30 - 34	197 567	7,44	188 455	6,79	386 022	7,11
35 - 39	216 747	8,16	204 950	7,39	421 697	7,77
40 - 44	228 178	8,59	213 930	7,71	442 108	8,14
45 - 49	225 951	8,51	214 450	7,73	440 401	8,11
50 - 54	180 683	6,81	178 420	6,43	359 103	6,61
55 - 59	171 378	6,45	177 720	6,41	349 098	6,43
60 - 64	162 724	6,13	178 373	6,43	341 097	6,28
65 - 69	153 578	5,78	185 548	6,69	339 126	6,25
70 - 74	115 421	4,35	158 024	5,70	273 445	5,04
75 - 79	64 011	2,41	105 453	3,80	169 464	3,12
80 - 84	35 447	1,34	72 331	2,61	107 778	1,99
85+	22 678	0,85	56 577	2,04	79 255	1,46
Spolu	2 655 094	100,00	2 773 698	100,00	5 428 792	100,00

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Graf 7 Strom života – vekové zloženie obyvateľ'ov k 31.12.2022, okres Banská Bystrica a Slovenská republika

Graf 8 Strom života – vekové zloženie obyvateľov k 31.12.2022, okres Brezno a Slovenská republika

Tabuľka 30 Zloženie obyvateľov podľa vzťahu k ekonomickej aktivite v okresoch Banská Bystrica a Brezno k 31.12.2022

Veková skupina	Okres Banská Bystrica						Okres Brezno					
	Muži		Ženy		Spolu		Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
predproduktívny vek 0 - 14 rokov	7 912	15,40	7 461	13,26	15 373	14,28	4 403	15,41	4 185	13,91	8 588	14,64
produktívny vek 15 – 64	34 517	67,18	35 508	63,11	70 025	65,05	19 638	68,71	19 004	63,15	38 642	65,86
poproduktívny vek 65+	8 949	17,42	13 295	23,63	22 244	20,67	4 539	15,88	6 903	22,94	11 442	19,50
s p o l u	51 378	100,00	56 264	100,00	107 642	100,00	28 580	100,00	30 092	100,00	58 672	100,00

Index starnutia	113,11	178,19	144,70	103,09	164,95	133,23
Priemerný vek	42,08	45,51	43,88	41,24	44,63	42,98

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

$$\text{index}_{\text{starnutia}} = \frac{\text{pocet}_{\text{obyv.}}_{\text{v}_{\text{poproduktivnom}}_{\text{veku}}}{\text{pocet}_{\text{obyv.}}_{\text{v}_{\text{predproduktivnom}}_{\text{veku}}} \times 100$$

Tabuľka 31 Zloženie obyvateľov podľa vzťahu k ekonomickej aktivite v Banskobystrickom kraji a v SR k 31.12.2022

Veková skupina	Banskobystrický kraj						SR					
	Muži		Ženy		Spolu		Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
predproduktívny vek 0 - 14 rokov	47 320	15,75	45 460	14,33	92 780	15,02	447 155	16,84	426 297	15,37	873 452	16,09
produktívny vek 15 – 64	206 860	68,85	201 832	63,61	408 692	66,16	1 816 804	68,43	1 769 468	63,79	3 586 272	66,06
poproduktívny vek 65+	46 279	15,40	70 026	22,07	116 305	18,83	391 135	14,73	577 933	20,84	969 068	17,85
s p o l u	300 459	100,00	317 318	100,00	617 777	100,00	2 655 094	100,00	2 773 698	100,00	5 428 792	100,00

Index starnutia	97,80	154,04	125,36	87,47	135,57	110,95
Priemerný vek	40,82	44,13	42,52	40,05	43,11	41,62

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

$$index_starnutia = \frac{pocet_obyv._v_poproduktivnom_veku}{pocet_obyv._v_predproduktivnom_veku} \times 100$$

Tabuľka 32 Stredná dĺžka života podľa štandardných vekových skupín a pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno v r. 2022

Veková skupina	Stredná dĺžka života			
	okres Banská Bystrica		okres Brezno	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy
0	75,54	81,84	71,45	80,16
1 - 4	74,86	81,04	70,89	79,39
5 - 9	70,97	77,10	66,98	75,40
10 - 14	65,99	72,14	62,04	70,44
15 - 19	61,03	67,21	57,05	65,54
20 - 24	56,12	62,28	52,17	60,66
25 - 29	51,25	57,34	47,46	55,77
30 - 34	46,40	52,44	42,83	50,85
35 - 39	41,64	47,53	38,22	45,94
40 - 44	36,96	42,63	33,67	41,11
45 - 49	32,28	37,78	29,23	36,40
50 - 54	27,76	33,07	24,97	31,76
55 - 59	23,57	28,49	20,96	27,24
60 - 64	19,73	24,05	17,37	22,83
65 - 69	16,24	19,76	14,22	18,70
70 - 74	13,11	15,67	11,42	14,88
75 - 79	10,45	11,94	9,00	11,43
80 - 84	8,40	8,68	6,98	8,39
85+	7,10	6,20	5,42	6,05

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Stredná dĺžka života je syntetický ukazovateľ (nazývaný aj nádej na dožitie v určitom veku) - vyjadruje úmrtnostné pomery vo všetkých vekových skupinách. Je to priemerný počet rokov života, ktoré má jednotlivec určitého veku pred sebou za predpokladu úmrtnostných pomerov daného roku. Pre Slovenskú republiku sa na výpočet používajú údaje z jedného roka. Na regionálnej úrovni sa stredná dĺžka života počíta za dlhšie časové obdobie ako jeden rok, aby sa odstránil vplyv sezónnosti úmrtí a veľkosti nižších správnych území, prejavujúci sa nižším počtom obyvateľov a nižším počtom úmrtí podľa pohlavia a veku. Na úrovni krajov sa používajú údaje za obdobie troch rokov a na úrovni okresov údaje za obdobie piatich rokov (tu za roky 2018 - 2022).

Tabuľka 33 Vývoj strednej dĺžky života populácie pri narodení podľa pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno od roku 2012

Rok	Stredná dĺžka života			
	okres B. Bystrica		Okres Brezno	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy
2012	73,39	80,40	69,94	79,25
2013	73,85	80,72	70,12	79,55
2014	74,13	81,07	70,53	79,68
2015	74,51	81,41	71,04	80,16
2016	74,76	81,82	71,36	80,09
2017	75,36	82,11	71,63	80,19
2018	75,40	82,33	72,03	80,27
2019	75,67	82,29	71,92	80,52
2020	75,79	82,36	71,79	80,51
2021	75,35	81,80	71,30	80,08
2022	75,54	81,84	71,45	80,16

Zdroj informácií: ŠÚ SR, pracovisko Banská Bystrica

Tabuľka 34 Vývoj strednej dĺžky života populácie pri narodení podľa pohlavia v Banskobystrickom kraji a v SR od roku 2012

Rok	Stredná dĺžka života			
	kraj Banská Bystrica		SR	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy
2012	71,32	79,03	72,47	79,45
2013	71,83	79,45	72,90	79,61
2014	72,17	79,84	73,19	80,00
2015	72,36	80,05	73,03	79,73
2016	72,73	80,20	73,71	80,41
2017	72,87	80,13	73,75	80,34
2018	73,32	80,29	73,71	80,35
2019	73,22	80,46	74,31	80,84
2020	73,25	80,45	73,47	80,17
2021	72,12	79,45	71,16	78,13
2022	72,00	79,14	73,57	80,30

Zdroj informácií: ŠÚ SR, pracovisko Banská Bystrica a databáza SLOVSTAT

Tabuľka 35 Podiel mužov a žien na celkovom počte obyvateľov v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v SR k 31.12.2022

Územie	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
okres Banská Bystrica	51 378	47,73	56 264	52,27	107 642	100,0
okres Brezno	28 580	48,71	30 092	51,29	58 672	100,0
Banskobystrický kraj	300 459	48,64	317 318	51,36	617 777	100,0
Slovenská republika	2 655 094	48,91	2 773 698	51,09	5 428 792	100,0

Zdroj informácií: ŠÚ SR, pracovisko Banská Bystrica

Tabuľka 36 Vybrané základné údaje o stave obyvateľstva okresov B.Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a Slovenskej republiky v roku 2022

I. časť

Ukazovateľ		okr. B.Bystrica		okr. Brezno		BB - kraj		SR	
		abs. počet	na 1000 obyv.	abs. počet	na 1000 obyv.	abs. počet	na 1000 obyv.	abs. počet	na 1000 obyv.
narodení a pôrodnosť	spolu	881	8,17	556	9,45	5 508	8,89	52 850	9,73
	muži	435	-	281	-	2 770	-	27 135	-
	ženy	446	-	275	-	2 738	-	25 715	-
živonarodení a živorodenosť	spolu	880	8,16	553	9,40	5 483	8,85	5 2668	9,70
	muži	434	-	280	-	2 755	-	27 045	-
	ženy	446	-	273	-	2 728	-	25 623	-
zomretí a úmrtnosť	spolu	1 137	10,54	719	12,22	7 515	12,13	59 583	10,97
	muži	591	11,47	360	12,57	3 835	12,73	30 758	11,58
	ženy	546	9,69	359	11,90	3 680	11,57	28 825	10,39
prirodzený prírastok / úbytok	spolu	-257	-2,38	-166	-2,82	- 2 032	-3,28	- 6 915	-1,27
	muži	-157	-3,05	-80	-2,79	-1 080	-3,59	-3 713	-1,40
	ženy	-100	-1,77	-86	-2,85	-952	-2,99	-3 202	-1,15
celkový prírastok / úbytok	spolu	-478	-4,43	-293	-4,98	-3 209	-5,18	-5 920	-1,09
	muži	-258	-5,01	-119	-4,16	-1 544	-5,13	-2 809	-1,06
	ženy	-220	-3,90	-174	-5,77	-1 665	-5,23	-3 111	-1,12

Vysvetlivky: **pôrodnosť** – počet narodených na 1 000 obyvateľov stredného stavu
živorodenosť – počet živonarodených na 1 000 obyvateľov stredného stavu
úmrtnosť – počet zomretých na 1 000 obyvateľov stredného stavu
prirodzený prírastok/úbytok – rozdiel medzi počtom živonarodených detí a zomretých osôb

Poznámka: Relatívne údaje sú počítané na 1 000 obyvateľov stredného stavu

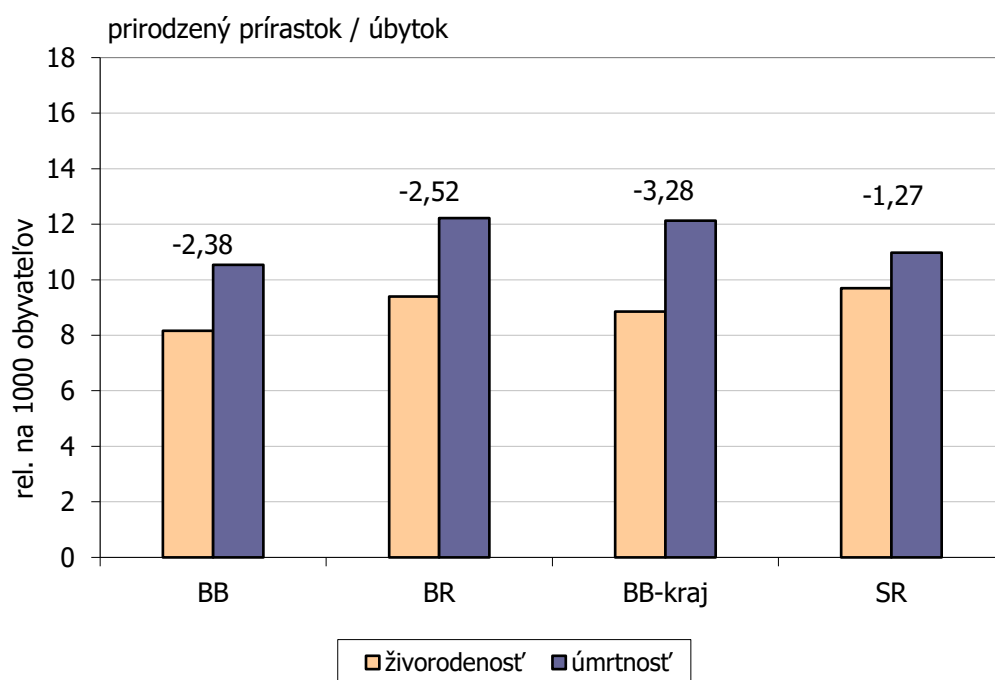
II. časť

Ukazovateľ	okr. B.Bystrica	okr. Brezno	BB-kraj	SR
dojčenská úmrtnosť	1,14	7,23	4,38	5,41
novorodenecká úmrtnosť	1,14	7,23	2,74	3,32
mŕtvorodenosť	1,14	5,40	4,54	3,44
sobášnosť	5,14	5,53	5,17	5,37
rozvodovosť	1,76	1,36	1,58	1,51
rozvodový index	34,3	24,62	30,66	28,04

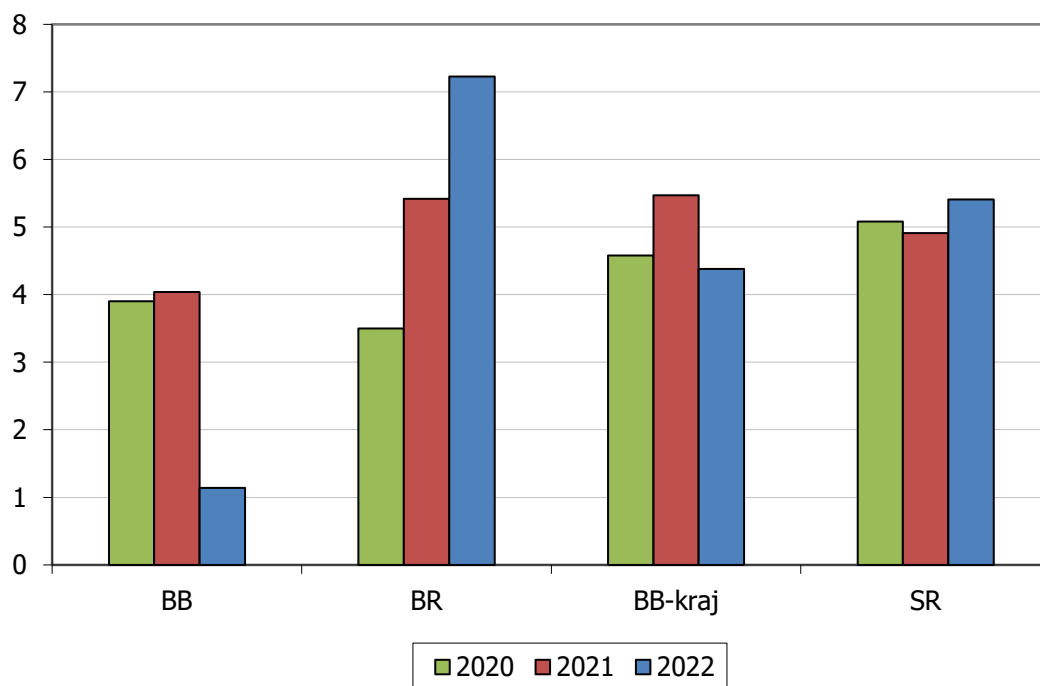
Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: **dojčenská úmrtnosť** – počet zomretých detí do 1 roka na 1 000 živonarodených v rovnakom období
novorodenecká úmrtnosť – počet zomretých detí do 28 dní na 1 000 živonarodených v rovnakom období
mŕtvorodenosť – počet mŕtvonarodených na 1 000 narodených
sobášnosť – počet uzavretých manželstiev na 1 000 obyvateľov stredného stavu
rozvodovosť – počet rozvedených manželstiev na 1 000 obyvateľov stredného stavu
rozvodový index – počet rozvodov na 100 uzavretých manželstiev

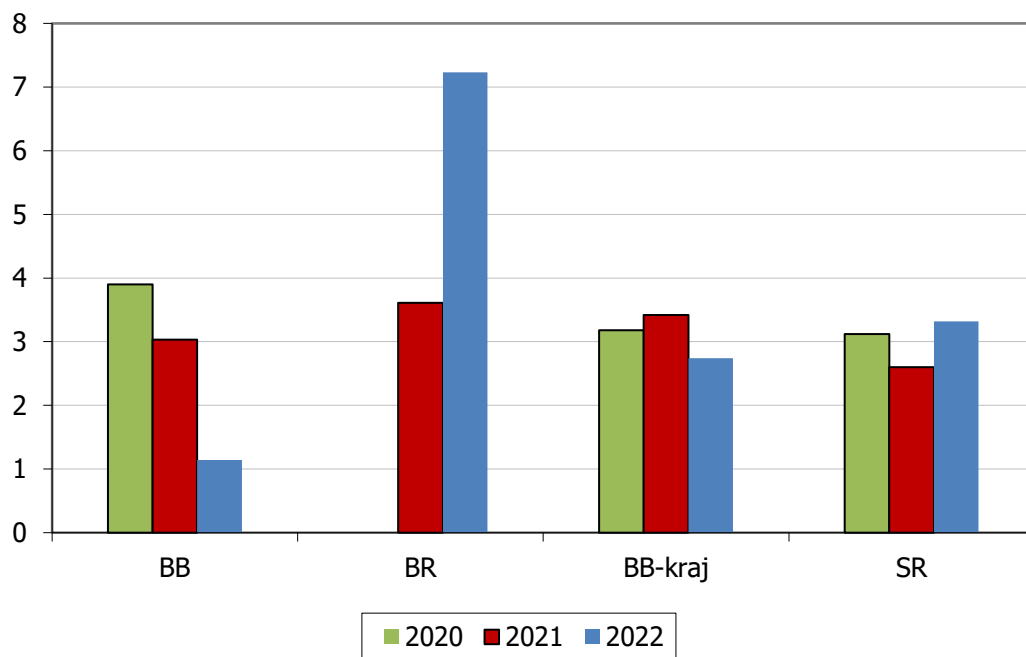
Graf 9 Porovnanie prirodzeného pohybu obyvateľstva okresov B.Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a Slovenskej republiky v r. 2022 (na 1 000 obyvateľov)

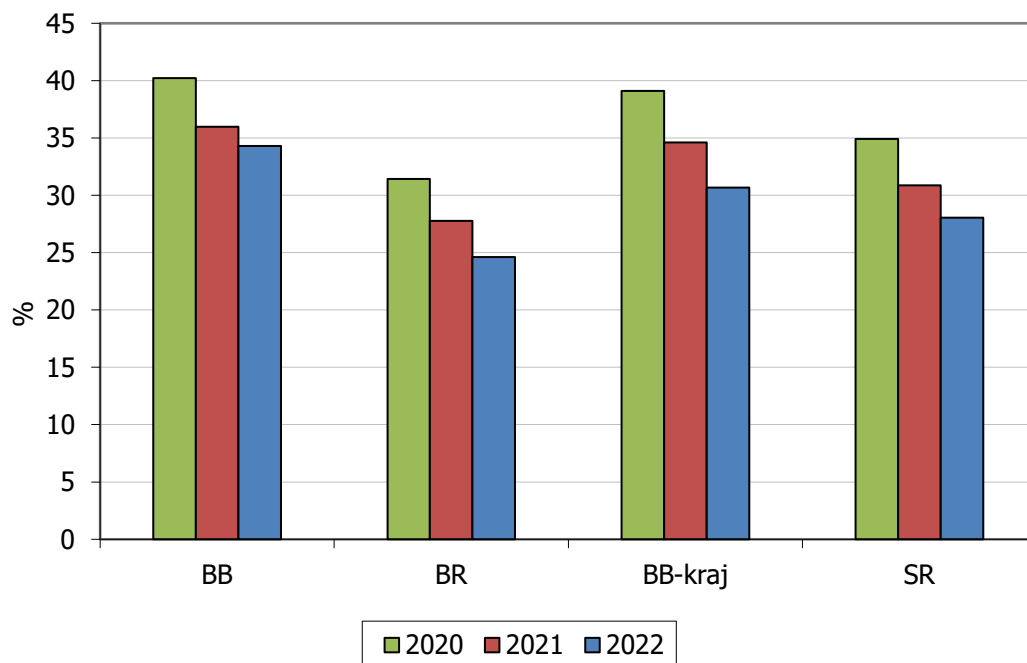
Graf 10 Dojčenská úmrtosť v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2020 - 2022

Graf 11 Novorodenecká úmrtnosť v okresoch B. Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2020 – 2022

Graf 12 Rozvodový index v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2020 - 2022

Tabuľka 37 Základné demografické ukazovatele stavu obyvateľov v meste Banská Bystrica za roky 2006 – 2022

I. časť

Rok	Stredný stav obyv.	Manželstvá		Narodení			Potraty	
		uzavreté	rozvedené	živo	mŕtvo	spolu	spolu	z toho UPT
2006	81 082	381	282	622	0	622	305	229
2007	80 632	435	265	736	3	739	240	164
2008	80 218	452	232	726	2	728	211	146
2009	80 015	401	216	814	2	816	263	194
2010	79 883	402	197	805	3	808	245	184
2011	79 915	373	181	797	1	798	273	215
2012	79 738	375	206	733	2	735	310	235
2013	79 476	400	173	741	1	742	279	232
2014	79 198	391	168	744	2	746	249	189
2015	78 892,5	432	155	760	4	764	263	182
2016	78 696,5	473	138	776	3	779	253	195
2017	78 559,5	438	156	742	2	744	222	198
2018	78 405,5	421	148	785	1	786	221	177
2019	78 205,5	422	142	762	1	763	162	91
2020	77 901,5	337	137	729	3	732	114	58
2021	75 667,5	380	127	729	1	730	150	64
2022	74 953,5	400	112	624	1	625	143	77

II. časť

Rok	Zomretí			Prírod. prír./ úbytok	Sťahovanie			Celk. prír./ úbytok	Stav obyv. k 31.12.
	úhrn	z nich do 1 roka			prist'ahovaní	odst'ahovaní	migr. saldo		
		spolu	do 28 dní						
2006	702	1	1	-80	743	1 414	-471	-551	80 730
2007	674	7	6	62	1 030	1 356	-326	-264	80 466
2008	648	3	1	78	843	1 281	- 438	- 360	80 106
2009	629	2	1	185	786	1 087	- 301	- 116	79 990
2010	665	2	1	140	933	1 244	-311	-171	79 819
2011	697	0	0	100	914	1 293	-379	-279	79 775
2012	675	3	3	58	917	1 167	-250	-192	79 583
2013	675	2	0	66	895	1 176	-281	-215	79 368
2014	697	2	2	47	996	1 384	-388	-341	79 027
2015	695	2	2	65	983	1 317	-334	-269	78 758
2016	684	2	1	92	1 083	1 298	-215	-123	78 635
2017	720	0	0	22	1 110	1 283	-173	-151	78 484
2018	730	4	1	55	1 092	1 304	-212	-157	78 327
2019	728	3	3	34	939	1 216	-277	-243	78 084
2020	766	4	4	-37	861	1 189	-328	-365	77 719
2021	992	0	0	-263	883	1 321	-438	-701	75 317
2022	768	0	0	-144	853	1 436	-583	-727	74 590

III. časť

Rok	Pôrodnosť	Živorode- nosť	Dojčenská úmrtnosť	Novoroden. úmrtnosť	Mŕtvorode- nosť	Úmrtnosť
2006	7,97	7,67	1,61	1,61	0,00	8,66
2007	9,16	9,13	9,51	8,15	4,06	8,36
2008	9,07	9,05	4,13	1,38	2,75	8,08
2009	10,20	10,17	2,46	1,23	2,45	7,86
2010	10,12	10,08	2,48	1,24	3,71	8,32
2011	9,98	9,97	0,00	0,00	1,25	8,72
2012	9,21	9,19	4,09	4,09	2,72	8,47
2013	9,34	9,32	2,70	0,00	1,35	8,49
2014	9,42	9,39	2,69	2,69	2,68	8,80
2015	9,68	9,63	2,63	2,63	5,24	8,81
2016	9,90	9,86	2,58	1,29	3,85	8,69
2017	9,47	9,45	0,00	0,00	2,69	9,17
2018	10,02	10,01	5,10	1,27	1,27	9,31
2019	9,75	9,74	3,94	3,94	1,31	9,31
2020	9,39	9,36	1,38	5,49	4,10	9,83
2021	10,43	10,39	4,91	2,60	1,37	13,50
2022	8,34	8,33	0,00	0,00	1,60	10,25

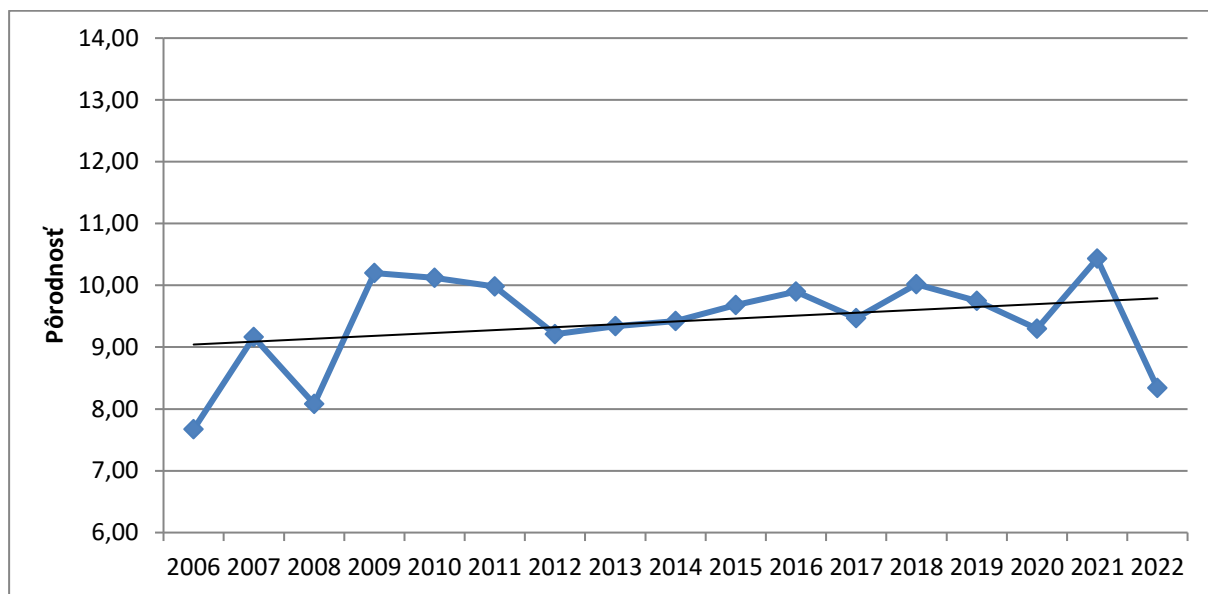
IV. časť

Rok	Sobášnosť	Rozvodovosť	Rozvodový index
2006	4,70	3,48	74,02
2007	5,40	3,29	60,92
2008	5,64	2,89	51,33
2009	5,01	2,70	53,86
2010	5,03	2,47	49,00
2011	4,67	2,26	48,53
2012	4,70	2,58	54,93
2013	5,03	2,18	43,25
2014	4,94	2,12	42,97
2015	5,48	1,96	35,88
2016	6,01	1,75	29,18
2017	5,58	1,99	35,62
2018	5,37	1,89	35,15
2019	5,40	1,18	33,65
2020	4,32	1,76	40,65
2021	4,84	1,49	30,86
2022	5,34	1,49	28,00

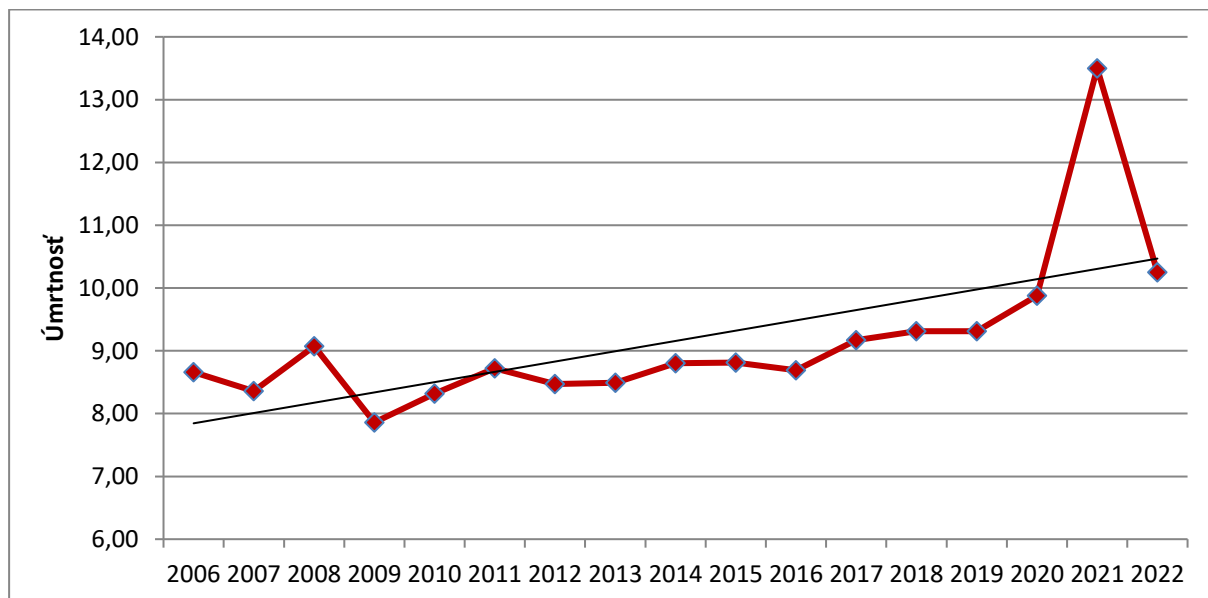
Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Poznámka: Relatívne údaje sú počítané na 1 000 obyvateľov stredného stavu.

Graf 13 Trendový graf pôrodnosti v meste Banská Bystrica za roky 2006 – 2022

Graf 14 Trendový graf úmrtnosti v meste Banská Bystrica za roky 2006 – 2022

Tabuľka 38 Vývoj úmrtí na vybrané skupiny diagnóz v meste Banská Bystrica

Rok		KV	N	RES	GI	EXT	OST	Úmrtia spolu
2006	abs.	345	152	48	51	49	57	702
	rel.	425,49	187,46	59,20	62,90	60,43	70,30	865,79
2007	abs.	342	132	55	44	48	53	674
	rel.	424,15	163,71	68,21	54,57	59,53	65,73	835,90
2008	abs.	302	160	50	40	30	66	648
	rel.	376,48	199,46	62,33	49,89	37,40	82,28	807,82
2009	abs.	288	163	58	30	42	48	629
	rel.	359,93	203,71	72,49	37,49	52,49	59,99	786,10
2010	abs.	309	151	73	35	41	56	665
	rel.	386,82	189,03	91,38	43,81	51,32	70,10	832,47
2011	abs.	314	181	59	44	39	60	697
	rel.	392,92	226,49	73,83	55,06	48,80	75,08	872,18
2012	abs.	303	172	45	43	48	64	675
	rel.	380,00	215,71	56,43	53,93	60,20	80,26	846,52
2013	abs.	318	176	67	31	34	49	675
	rel.	400,12	221,45	84,30	39,01	42,78	61,65	849,31
2014	abs.	332	182	45	34	45	59	697
	rel.	419,20	229,80	56,82	42,93	56,82	74,50	880,07
2015	abs.	318	180	49	42	42	64	695
	rel.	403,10	228,16	62,11	53,24	53,24	81,12	880,95
2016	abs.	275	190	43	47	40	89	684
	rel.	349,44	241,43	54,64	59,72	50,83	113,09	869,16
2017	abs.	323	200	48	35	31	83	720
	rel.	411,15	254,58	61,10	44,55	39,46	105,65	916,50
2018	abs.	301	214	41	48	41	85	730
	rel.	383,90	272,94	52,29	61,22	52,29	108,41	931,06
2019	abs.	348	175	52	36	37	80	728
	rel.	444,98	223,77	66,49	46,03	47,31	102,29	930,88
2020	abs.	359	189	47	37	34	100	766
	rel.	460,84	242,61	60,33	47,50	43,64	128,37	983,29
2021	abs.	371	209	79	39	34	260	992
	rel.	490,30	276,21	104,40	51,54	44,93	343,61	1 310,0
2022	abs.	351	164	69	40	33	111	768
	rel.	468,29	218,80	92,06	53,37	44,03	148,09	1 024,6

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: **KV** - kardiovaskulárne ochorenia (srdcovo-cievne ochorenia)
N - nádory
RES - respiračné ochorenia (ochorenia dýchacej sústavy)
GI - gastrointestinálne ochorenia (ochorenia tráviacej sústavy)
EXT - externé príčiny (úrazy, otravy,...)
OST - ostatné
abs. - počet úmrtí
rel. - počet úmrtí na 100 000 obyvateľov stredného stavu (úmrtnosť)

ZAMESTNANOSŤ

Tabuľka 39 Zamestnanci v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2022

Štatistická odvetvová klasifikácia ekonomických činností	Priemerný evidenčný počet zamestnancov (fyzické osoby)	
	okres B.Bystrica	okres Brezno
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	947	577
Priemysel spolu	7 416	5 092
z toho:		
-Ťažba a dobývanie	-	D
-Priemyselná výroba	6 269	4 865
-Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	308	17
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	838	D
Stavebníctvo	2 382	347
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov	7 852	981
Doprava a skladovanie	1 643	308
Ubytovacie a stravovacie služby	1 614	445
Informácie a komunikácia	1 201	102
Finančné a poisťovacie činnosti	724	56
Činnosti v oblasti nehnuteľností	1 172	59
Odborné, vedecké a technické činnosti	1 378	11
Administratívne a podporné služby	1 967	159
Verejná správa a obrana, povinné socialne zabezpečenie	9 303	1 122
Vzdelávanie	5 228	1 645
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	5 586	1 251
Umenie, zábava, rekreácia	1 249	435
Ostatné činnosti	962	34
S P O L U odvetvia ekonomickej činnosti	50 632	12 623

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Poznámka: Počet zamestnancov je zisťovaný pracoviskovou metódou, čo znamená, že zamestnanci sú zahrnutí do toho okresu, kde aj skutočne pracujú, resp. kde majú svoje skutočné pracovisko a nie do okresu sídla podniku.

Vysvetlivky: **D** – dôverný údaj, resp. údaj individuálneho charakteru

Tabuľka 40 Počet živnostníkov podľa vybraných ekonomických činností v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2022

Ekonomické činnosti	Počet živnostníkov	
	okres B.Bystrica	okres Brezno
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	199	539
Priemysel spolu	588	981
z toho:		
- Ťažba a dobývanie	2	0
- Priemyselná výroba	576	978
- Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	0	0
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	10	3
Stavebníctvo	1 417	940
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	1 211	451
Doprava a skladovanie	296	102
Ubytovacie a stravovacie služby	197	137
Informácie a komunikácia	396	100
Finančné a poisťovacie činnosti	73	35
Činnosti v oblasti nehnuteľností	49	18
Odborné, vedecké a technické činnosti	1 055	306
Administratívne a podporné služby	478	198
Verejná správa a obrana, povinné socialne zabezpečenie	0	0
Vzdelávanie	186	36
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	42	7
Umenie, zábava, rekreácia	81	30
Ostatné činnosti	447	191
S P O L U odvetvia ekonomickej činnosti	6 715	4 071

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

NEZAMESTNANOSŤ

Tabuľka 41 Uchádzači o zamestnanie a disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2022

Územie	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo ¹⁾	Počet uchádzačov o zamestn. spolu	Uchádzači, ktorí bezprostredne nemôžu nastúpiť do zamestnania					Disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie ²⁾
			A	B	C	D	E	
BB – okres	60 963	2 581	7	149	10	0	14	2 401
BR – okres	29 995	2 352	15	310	6	33	0	1 988
BB – kraj	315 145	29 715	153	2 161	106	502	60	26 733
SR	2 714 231	178 143	897	14 441	783	1 632	186	160 204

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

¹⁾ ekonomicky aktívne obyvateľstvo s trvalým pobytom na uvedenom území, podľa údajov Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR v spolupráci so ŠÚ SR

A – vzdelávanie a príprava pre trh práce

B – dočasná pracovná neschopnosť a OČR

C – absolventská prax

D – menšie obecné služby

E – dobrovoľnícka služba

²⁾ disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie je počet "uchádzačov o zamestnanie spolu" znížený o tých uchádzačov, ktorí bezprostredne nemôžu nastúpiť do zamestnania z dôvodu vzdelávania a prípravy pre trh práce, dočasnej pracovnej neschopnosti, OČR a absolventskej praxe, menších obecných služieb a dobrovoľníckej služby

Tabuľka 42 Miera nezamestnanosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2022

Územie	Miera nezamestnanosti - celkový počet EvN v % ¹⁾	Miera nezamestnanosti - disponibilný počet EvN v % ²⁾	Poradie v rámci okresov SR ³⁾ (1. najvyššia miera)
BB – okres	4,23	3,94	56
BR – okres	7,84	6,63	28
BB – kraj	9,43	8,48	x
SR	6,56	5,90	x

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

¹⁾ miera nezamestnanosti je vypočítaná ako podiel celkového počtu uchádzačov o zamestnanie k počtu ekonomicky aktívnych osôb

²⁾ miera nezamestnanosti je vypočítaná ako podiel disponibilného počtu uchádzačov o zamestnanie k počtu ekonomicky aktívnych osôb

³⁾ počítané v rámci 8 krajov a 79 okresov z disponibilného počtu uchádzačov o zamestnanie

Tabuľka 43 Štruktúra uchádzačov o zamestnanie vzhľadom k dobe evidencie v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2022

Územie	Uchádzači o zamestnanie	v tom podľa doby evidencie v mesiacoch											
		do 3	4-6	7-9	10-12	viac ako 12							
						spolu	V tom						
							13-18	19-24	25-30	31-36	37-42	43-48	nad 48
okres Banská Bystrica	2 581	607	593	324	212	845	182	120	122	108	83	59	171
okres Brezno	2 352	435	395	240	202	1 080	197	116	110	130	130	74	323
Banskobystrický kraj	29 715	5 652	4 571	2 574	2 168	14 750	2 077	1 698	1 602	1 573	1 377	937	5 486
Slovenská republika	178 143	38 844	32 966	19 127	13 931	73 275	12 316	9 693	8 269	8 233	6 397	4 514	23 853

Z podkladov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny

II. Zdravotný stav obyvateľstva

Tabuľka 1 Výskyt vybraných prenosných ochorení v okrese Banská Bystrica v rr. 2015 - 2022 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov)

DIAGNÓZA		Rok							
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
A01 Brušný týfus a paratýfus	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
A02 Salmonelóza	a	80	88	131	102	60	70	47	47
	r	72,90	79,34	118,11	91,95	54,13	63,10	42,48	43,46
A03 Šigelóza - bacilová dyzentéria	a	0	0	0	1	2	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,90	1,80	0	0	0
A33 Tetanus	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
B86 Scabies - svrab	a	5	10	1	13	13	2	2	23
	r	4,51	9,02	0,90	111,7	11,72	1,8	3,62	21,27
A37.0 Pertussis - divý kašeľ	a	5	6	0	16	31	49	2	2
	r	4,51	5,41	0,00	14,42	27,94	44,17	1,81	1,85
A38 Scarlatina - záškrt	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
B01 Varicella – ovčie kiahne	a	126	134	196	83	128	11	8	156
	r	113,5	120,80	176,71	74,82	115,4	9,92	7,23	144,28
B02 Herpes zoster – pásový opar	a	24	31	26	18	37	12	1	6
	r	21,63	27,95	23,44	16,23	33,38	10,81	0,9	5,54
B05 Morbilli - osýpky	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
B06 Rubeola - ružienka	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
B26 Parotitis epidemica -mumps	a	0	6	1	0	0	0	0	0
	r	0,00	5,41	0,90	0,00	0,00	0	0	0
B27 Infekčná mononukleóza	a	16	15	24	33	29	9	3	8
	r	14,42	13,5	21,64	29,75	26,17	8,11	1,9	7,4
B15 Akútna vírus. hepatitída A	a	2	4	0	0	3	0	2	2
	r	1,80	3,61	0,00	0,00	2,70	0	1,81	1,85
B16 Akútna vírus. hepatitída B	a	3	2	3	2	1	1	0	2
	r	2,70	1,80	2,70	1,80	0,90	0,9	0	1,85
B17.1, B18.2 Vírus. hepatitída C	a	4	6	3	1	13	11	6	13
	r	3,60	5,41	2,70	0,90	11,72	9,91	5,42	12,02
A39 Meningokok. meningitída	a	0	0	1	0	0	1	1	0
	r	0,00	0,00	0,90	0,00	0,00	0,9	0,9	0
G00 Bakteriálna meningitída	a	2	1	1	1	1	1	0	0
	r	1,80	0,90	0,90	0,90	0,90	0,9	0	0
A87 Vírusová meningitída	a	4	3	6	1	4	0	0	1
	r	3,60	2,70	5,41	0,90	3,61	0	0	0,92
A86 Nešpecifikov. vírus. encefalitída	a	1	0	0	0	1	0	0	1
	r	0,90	0,00	0,00	0,00	0,90	0	0	0,92
A84 Kliešťová encefalitída	a	4	13	6	7	11	18	6	18
	r	3,60	11,72	5,41	6,31	9,92	16,22	5,42	16,65
A69 Lymeská borrelióza	a	16	18	12	12	4	8	1	7
	r	14,41	16,2	10,82	10,82	3,61	7,21	0,9	6,47
B58 Toxoplazmóza	a	3	0	1	2	4	3	5	3
	r	2,70	0,00	0,90	1,80	3,61	2,7	4,52	2,77
J10, J11 Chrápka a akútne resp. ochor.	a	22 927	17 537	15 003	17 664	14 945	7169	9 011	20 726
	r	96 597,10	86 779,1	84 796,3	103281,2	93 151,4	58547,3	73 495,0	108380,4

Tabuľka 2 Výskyt vybraných prenosných ochorení v okrese Brezno v rr. 2015 - 2022 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľ'ov)

DIAGNÓZA		Rok							
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
A01 Brušný týfus a paratýfus	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
A02 Salmonelóza	a	13	36	27	30	34	37	48	25
	r	20,64	57,64	43,34	48,42	55,17	60,04	78,81	42,4
A03 Šigelóza - bacilová dyzentéria	a	0	0	0	1	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	1,61	0,00	0	0	0
A33 Tetanus	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
B86 Scabies - svrab	a	14	9	25	11	16	8	0	18
	r	22,23	14,37	40,13	17,75	25,96	12,98	0	30,53
A37.0 Pertussis – divý kašeľ	a	5	11	13	16	12	34	0	3
	r	7,94	17,57	20,87	25,82	19,47	55,17	0	5,09
A38 Scarlatina - záškrt	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
B01 Varicella – ovčie kiahne	a	102	40	37	10	39	7	1	30
	r	162,20	64,04	59,40	16,17	63,28	11,36	1,64	50,88
B02 Herpes zoster – pásový opar	a	10	5	6	11	8	8	8	4
	r	15,88	7,99	9,63	17,75	12,98	12,98	13,14	6,78
B05 Morbilli - osýpky	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
B06 Rubeola - ružienka	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
B26 Parotitis epidemica -mumps	a	1	0	0	0	0	0	0	0
	r	1,59	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
B27 Infekčná mononukleóza	a	1	1	2	5	6	0	0	2
	r	1,59	1,60	3,21	8,07	9,77	0	0	3,39
B15 Akútne vírus. hepatitída A	a	0	54	20	0	1	0	0	0
	r	0,00	86,24	32,11	0,00	1,62	0	0	0
B16 Akútne vírus. hepatitída B	a	0	0	1	0	1	1	0	0
	r	0,00	0,00	1,61	0,00	1,62	1,62	0	0
B17.1, B18.2 Vírus. hepatitída C	a	3	1	1	2	7	7	5	5
	r	4,76	1,60	1,61	3,23	11,36	11,36	8,21	8,48
A39 Meningokok. meningitída	a	0	0	0	2	1	0	1	0
	r	0,00	0,00	0,00	3,23	1,62	0	1,64	0
G00 Bakteriálna meningitída	a	0	2	0	0	1	1	1	0
	r	0,00	3,19	0,00	0,00	1,62	1,62	1,64	0
A87 Vírusová meningitída	a	2	0	1	1	5	1	1	0
	r	3,18	0,00	1,61	1,61	8,11	1,62	1,64	0
A86 Nešpecifikov. vírus. encefalitída	a	0	0	1	0	0	1	0	0
	r	0,00	0,00	1,61	0,00	0,00	1,62	0	0
A84 Kliešťová encefalitída	a	3	2	0	5	7	21	9	19
	r	4,76	3,19	0,00	8,07	11,36	34,07	14,78	32,22
A69.2 Lymeská borrelióza	a	1	1	0	5	1	2	1	9
	r	1,59	1,60	0,00	8,07	1,62	3,25	1,64	15,26
B58 Toxoplazmóza	a	1	1	1	8	8	4	6	5
	r	1,59	1,60	1,61	12,91	12,98	6,49	9,85	8,48
J10, J11 Chríпка a akútne resp. ochor.	a	16 450	14 382	14 382	11 418	13 843	8 455	3 935	19 057
	r	94 078,60	92 920,55	79 303,8	75 216,2	86 426,2	67251,5	41 995,7	115067,9

CHARAKTERISTIKA EPIDEMIOLOGICKEJ SITUÁCIE V ROKU 2022

Okres Banská Bystrica

V skupine alimentárnych nákaz bolo hlásených 47 ochorení na salmonelovú enteritídu (A02), čo je rovnako ako v roku 2021, ochorenie na šigelózu (A03) hlásené nebolo, 287 iných črevných infekcií, 8 ochorení spôsobených enteropatogénnymi kmeňmi *E. coli* (A04.0), 26 ochorení spôsobených kampylobakterom (A04.5), čo je o 19 prípadov menej ako v predchádzajúcom roku, 8 yersinióz, čo je o 7 prípadov menej ako v roku 2021 a 224 nákaz spôsobených *Clostridium difficile* (A04.7) čo je o 2 prípady viac ako minulý rok. Hlásených bolo 167 prípadov vírusových enteritíd, čo je o 45 prípadov viac ako minulý rok – z toho 68 ochorení spôsobil rotavírus (A08.0), 33x norwalk vírus (A08.1) a 61x adenovírus (A08.2). 53 hnačkových ochorení zostalo etiologicky neobjasnených (A09), čo je prudký vzostup o 77 % oproti minulému roku.

V skupine vírusových hepatítid bolo hlásených spolu 20 ochorení, čo je o 6 prípadov menej ako v minulom roku. Z celkového počtu VH sa jednalo 2x o akútnu VHA (B15), 2x o akútnu VHB (B19.9), 2x o chronickú VHB (B18.1) a 14x o chronickú VHC (B18.2). Do evidencie bolo zaradených 9 prípadov nosičstva HBsAg. Úmrtie na VH nebolo zaznamenané.

V skupine preventabilne očkovaných nákaz boli hlásené 2 ochorenia na pertussis (A37.0), 1 septikémia vyvolaná streptokokom pneumónie (A40.3) a 5 ochorení zápalu pľúc vyvolaný *Streptococcus pneumoniae* (J13). Nevyskytlo sa ochorenie na meningokokovú meningitídu, pneumokokovú meningitídu, tetanus, poliomyelitídu, rubeolu, parotitídu ani morbilli. Závažné ochorenia spôsobené *Haemophilus influenzae* neboli zaznamenané.

V skupine respiračných nákaz bol hlásený 1 prípad herpetickej meningitídy (B00.3), 158 prípadov na varicellu (B 01), 6 prípad na herpes zoster (B 02), 8 prípadov na mononukleózu (B 27), 1 prípad na tuberkulózu pľúc (A15.3) potvrdenú nešpecifikovanými prostriedkami, 2 prípady na SARI (J10.7) 20 726 ochorení na ARO a 993 ochorení na chrípku.

Pandemický výskyt ochorení COVID-19 pokračoval aj v roku 2022. Oproti roku 2021 došlo k nárastu chorobnosti o 18,2%. V roku 2022 bolo zaznamenaných 25 383 prípadov ochorenia. Zaznamenaných bolo 69 úmrtí na ochorenie COVID-19.

V skupine neuroinfekcií boli hlásené 4 ochorenia: 1x nešpecifikovaná vírusová encefalitída (A86), 1x nešpecifikovaná vírusová meningitída (A87.9), 1x herpeticovírusová meningitída ((B00.3) a 1x varicellová encefalitída (B01.1).

V skupine zoonóz bol hlásený 1 prípad nešpecifikovanej brucelózy (A23.9), 15 prípadov lymeskej boreliózy (A69.2, G63.0, M01.2), 19 prípadov ochorenia na kliešťovú encefalitídu, (A84.1) a 3 prípady ochorenia na toxoplazmózu (B58.9).

V skupine nákaz kože a slizníc boli zaznamenané 2 ochorenia na erysipel (A46), 23 ochorení na svrab (B86). Ochorenia na tetanus, aspergilózu a iné dermatofytózy neboli zaznamenané.

V skupine sexuálne prenosných ochorení bolo hlásené 1 ochorenie na gonoreu (A54), 15 na močovopohlavné ochorenia spôsobené chlamýdiami (A56), 2 prípady syfilisu (A51.0, A53.0), 5 prípadov anogenitálnych bradavíc (A63.0) a 2 prípady nosičstva HIV (Z21).

V skupine septikémií bolo hlásených celkovo 33 prípadov septikémií, z toho 4 ochorenia streptokokových sepsí (A40), 28 prípadov iných septikémií (A41) a 1 prípad kandidovej septikémie (B37.7). Najviac prípadov bolo hlásených vo vekových kategóriách 0 ročných a nad 65 rokov. Všetky nákazy mali nozokomiálny charakter.

V skupine nozokomiálnych nákaz bolo nahlásených zo zdravotníckych zariadení (ďalej len ZZ) v okrese B. Bystrica celkom 733 nemocničných nákaz (ďalej len NN), čo je stav na úrovni roka predchádzajúceho – 743 nahlásených NN. Počet hospitalizovaných pacientov bol na úrovni roka predchádzajúceho. Incidencia 1,6 % je vyššia ako v roku 2021, určite ale nevyjadruje rozsah a závažnosť nemocničných nákaz, keďže sa jedná len o pasívny zber údajov.

Úmrtí bolo zaznamenaných 70, z toho 69 na COVID-19 a 1 na iné respiračné ochorenie. (J90).

V roku 2022 bolo v okrese Banská Bystrica hlásených celkom 114 nákaz importovaných z 24 krajín, v 105 prípadoch sa jednalo o infekciu COVID-19, 1x hepatitídu typu A, 1x o rotavírus, 1x o adenovírus, 1x o *Clostridioides difficile*, 1x o gastroenteritídu, 1x o syfilis a 3x o svrab.

Okres Brezno

Epidemiologickú situáciu v okrese hodnotíme ako priaznivú s výnimkou pandemického šírenia COVID-19.

V skupine alimentárnych nákaz bolo hlásených 25 ochorení na salmonelovú enteritídu (A02), 7 ochorení spôsobených *Campylobacterom* (A04.5), 66 ochorení spôsobených *Clostridioides difficile* (A04.7), 34 infekcií spôsobených rotavírusmi (A08.0), 36x Norwalk vírusmi (A08.1), 31x adenovírusmi (A08.2), a 26 ochorení ochorení s nezisteným agens (A09).

V skupine vírusových hepatítid sme zaznamenali 5 prípadov ochorení a to len na jeden druh VH - chronickú VHC (B18.2).

V skupine preventabilne očkovaných nákaz boli hlásené 3 ochorenia na *pertussis* (A37.0) a 3 zápaly pľúc vyvolané *Streptococcus pneumoniae* (J13). Nevyskytlo sa ochorenie na meningokokovú meningitídu, pneumokokovú meningitídu, septikémiu vyvolanú streptokokom pneumónie, tetanus, poliomyelitídu,, rubeolu, parotitídu ani morbilli. Závažné ochorenia spôsobené *Haemophilus influenzae* neboli zaznamenané.

V skupine respiračných ochorení bolo hlásených 30 prípadov na Varicellu (B01), 4 prípady na Herpes zoster (B02), 2 prípady na infekčnú mononukleózu (B27), 1 prípad (A15.3) na tuberkulózu pľúc potvrdenú nešpecifikovanými prostriedkami, 1 prípad na SARI (J10.7), 19 057 ochorení na ARO, 835 ochorení na chrípku. V roku 2022 bolo zaznamenaných v okrese Brezno 9 537 prípadov COVID-19. V priebehu roka bolo zaznamenaných 25 úmrtí.

V skupine neuroinfekcií neboli hlásené žiadne ochorenia.

V skupine zoonóz boli hlásené 2 prípady brucelózy (A23), 14 prípadov, lymeskej boreliózy (A69.2, G63.0, M01.2), a 5 prípadov toxoplazmózy (B58).

V skupine ochorení kože a slizníc bolo zaznamenaných 18 prípadov ochorenia na svrab (B86). Ochorenia na tetanus, erysipelas, aspergilózu a iné dermatofytózy sa nevyskytli.

V skupine sexuálne prenosných ochorení bolo hlásených 9 ochorení na gonoreu (A54), 2 prípady syfilisu (A51.0), 20 na močovopohlavné ochorenia spôsobené chlamýdiami (A56), 3 prípady anogenitálnych bradavíc (A63.0), 1 prípad nosičstva HIV (Z21).

V skupine septikémií bolo celkovo hlásených 13 prípadov septikémií, z toho 12 prípadov iných septikémií (A41) a 1 prípad puerperálnej septikémie (O85). Najviac prípadov bolo hlásených vo vekových kategóriách nad 65 rokov. Všetky nákazy mali nozokomiálny charakter.

V skupine nozokomiálnych nákaz bolo hlásených 148 nozokomiálnych nákaz, čo predstavuje vzostup skoro o 52,6 % hlásených prípadov oproti roku 2021. Všetky NN boli hlásené z NsP Brezno. V Nemocnici s poliklinikou Brezno, n. o. bolo v roku 2022 hospitalizovaných 7 142 pacientov, čo predstavuje vzostup o 9,2% oproti roku 2021. Incidencia NN 2,1% je vyššia ako v roku 2021, ale nevyjadruje rozsah a závažnosť nemocničných nákaz, keďže sa jedná len o pasívny zber údajov.

Úmrtí bolo zaznamenaných 22, vo všetkých prípadoch šlo o infekciu COVID-19 (U07.1).

V roku 2022 bolo hlásených celkom 42 nákaz importovaných zo 14 krajín, v 37 prípadoch šlo o infekciu COVID-19 (U07.1), v 2 prípadoch o nosičstvo hepatitídy (Z22.5), v 1 prípade o rotavírusy (A08.0) a v 1 prípade o svrab (B869).

Tabuľka 3 Výskyt vybraných prenosných ochorení v Banskobystrickom kraji v rr. 2015 - 2022 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľ'ov)

DIAGNÓZA		Rok							
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
A01 Brušný týfus a paratýfus	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
A02 Salmonelóza	a	606	592	619	792	552	435	452	331
	r	92,47	90,66	95,02	121,89	85,20	67,14	70,3	53,00
A03 Šigelóza – bacilová dyzentéria	a	19	17	40	19	18	4	0	1
	r	2,90	2,60	6,14	2,92	2,78	0,62	0	0,16
A33 Tetanus	a	0	0	0	0	18	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	2,78	0	0	0
B86 Scabies - svrab	a	240	234	320	269	214	137	0	159
	r	36,62	35,83	49,12	41,40	33,03	21,15	0	25,60
A37.0 Pertussis - divý kašeľ	a	27	30	23	54	74	149	5	8
	r	4,12	4,59	3,53	8,31	11,42	23	0,8	1,29
A38 Scarlatina - záškrt	a	41	24	8	5	7	2	0	6
	r	6,26	3,68	1,23	0,77	1,08	0,31	0	0,97
B01 Varicella – ovčie kiahne	a	1 903	1 928	1 459	670	1 571	793	171	1380
	r	290,38	295,24	223,96	104,57	242,49	122,4	26,6	222,00
B05 Morbilli - osýpky	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
B06 Rubeola - ružienka	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
B26 Parotitis epidemica - mumps	a	13	6	2	0	0	1	0	3
	r	1,98	0,92	0,31	0,00	0,00	0,15	0	0,48
B15 Akútna vírus. hepatitída A	a	15	109	120	75	9	2	4	7
	r	2,29	16,69	18,42	11,54	1,39	0,31	0,6	1,13
B16 Akútna vírus. hepatitída B	a	16	12	17	20	8	7	1	10
	r	2,44	1,84	2,61	3,08	1,23	1,08	0,2	1,61
B17.1, B18.2 Vírus. hepatitída C	a	51	53	25	46	64	8	47	91
	r	7,80	8,13	3,84	7,09	9,90	1,23	7,3	15,00
A39 Meningokoková meningitída	a	2	2	7	5	4	2	4	2
	r	0,31	0,31	1,07	0,77	0,62	0,31	0,6	0,32
G00 Bakteriálna meningitída	a	7	6	3	9	5	3	2	3
	r	1,06	0,92	0,46	1,38	0,77	0,46	0,3	0,48
A87 Vírusová meningitída	a	18	24	18	16	23	3	5	5
	r	2,7	3,68	2,76	2,46	3,55	0,46	0,8	0,81
A86 Nešpecifikovaná vírus. encefalitída	a	1	1	1	0	2	0	0	1
	r	0,15	0,15	0,15	0,00	0,31	0	0	0,16
A84 Kliešťová encefalitída	a	25	60	20	46	42	74	24	66
	r	3,81	9,19	3,07	7,08	6,48	11,42	3,7	10,63
A69.2 Lymeská borrelióza	a	155	144	185	132	58	70	16	82
	r	23,65	22,05	28,40	20,35	8,95	10,8	2,5	13,20
B58 Toxoplazmóza	a	33	14	7	21	28	21	14	9
	r	5,04	2,14	1,07	3,23	4,32	3,24	2,2	1,45
B68 Tenióza	a	0	0	0	0	214	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	33,03	0	0	0
J10, J11 Chrápka a akútne respiračné ochorenia	a	228 388	209 317	201 119	210 461	221 167	239 705	97 143	202 077
	r	74 197,8	70 572,4	67 244,5	69 465,9	73 074,5	37 092,88	316 215	59 452,9

Zdroj informácií: RÚVZ v Banskej Bystrici

Tabuľka 4 Výskyt vybraných prenosných ochorení v SR v rr. 2015 - 2022 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov)

DIAGNÓZA		Rok							
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
A01 Brušný týfus a paratýfus	a	0	1	2	0	0	1	0	0
	r	0,00	0,02	0,04	0,00	0,00	0,02	0	0
A02 Salmonelóza	a	5 103	5 724	6 093	7 222	5236	3553	4596	3826
	r	94,13	105,5	112,11	132,68	96,07	65,19	84,19	70,40
A03 Šigelóza - dyzentéria	a	199	150	276	206	151	107	132	184
	r	3,67	2,8	5,08	3,78	2,77	1,97	2,42	3,39
A33 Tetanus	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0
B86 Scabies - svrab	a	2 099	2 283	2 211	2 045	1814	1168	884	1299
	r	38,72	42,07	40,68	37,57	33,28	21,4	16,19	23,90
A37.0 Pertussis - divý kašeľ	a	334	289	191	376	702	700	92	109
	r	6,16	5,33	3,51	6,91	12,88	12,84	1,69	2,01
A38 Scarlatina - záškrt	a	209	306	208	309	319	76	18	70
	r	3,86	5,64	3,83	5,68	5,85	1,39	0,33	1,29
B01 Varicella - ovčie kiahne	a	17 745	22 959	18 102	14 305	18305	7997	3581	12283
	r	327,32	423,17	333,06	262,81	335,85	146,73	65,59	226,01
B05 Morbilli - osýpky	a	0	0	6	565	318	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,11	10,38	5,84	0,00	0	0
B06 Rubeola - ružienka	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0
B26 Parotitis epidemica - mumps	a	1 707	203	29	13	16	9	3	13
	r	31,49	3,74	0,53	0,24	0,29	0,17	0,05	0,24
B15 Akútna vírusová hepatitída A	a	883	1 362	673	173	99	11	12	62
	r	16,29	25,10	12,38	3,18	1,29	0,2	0,12	1,14
B16 Akútna vírusová hepatitída B	a	65	50	51	48	49	18	10	23
	r	1,20	0,90	0,96	0,88	0,90	0,33	0,18	0,42
B17.1, B18.2 Vírusová hepatitída C	a	344	269	157	230	28	210	181	329
	r	6,34	4,95	2,89	4,22	0,51	3,85	3,31	6,05
A39 Meningokoková meningitída	a	30	26	42	37	35	27	17	29
	r	0,55	0,48	0,77	0,68	0,64	0,5	0,31	0,53
G 00 Bakteriálna meningitída	a	90	103	88	82	63	49	41	61
	r	1,66	1,90	1,62	1,51	1,16	0,9	0,75	1,12
A87 Vírusová meningitída	a	88	99	73	93	65	19	19	27
	r	1,62	1,82	1,34	1,71	1,19	0,35	0,34	0,50
A85, A86 Iné a nešpecifikované vírusové encefalitídy	a	20	11	12	42	17	4	9	10
	r	0,37	0,20	0,22	0,78	0,31	0,07	0,17	0,18
A84.1 Kliešťová encefalitída	a	84	173	76	157	161	185	92	206
	r	1,55	3,19	1,40	2,88	2,95	3,39	1,69	3,79
A69.2, G63.0, M01.2 Lymeská choroba	a	913	1 105	806	981	582	960	622	1378
	r	16,84	20,36	14,83	18,02	10,68	17,61	11,39	25,36
B58, P37.1 Toxoplazmóza	a	219	131	110	85	95	74	78	56
	r	4,04	2,41	2,02	1,56	1,74	1,36	1,43	1,03
B68 Tenióza	a	0	0	1	2	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,02	0,04	0,00	0,00	0	0

Zdroj informácií: RÚVZ v Banskej Bystrici

Od roku 2007 sa incidencia chrípky a akútnych respiračných ochorení počíta pre percento obyvateľov, zhodné s percentom hlásiacich lekárov.

Tabuľka 5 Chrípka a akútne respiračné ochorenia v okresoch B. Bystrica a Brezno a v SR v rr. 2007 – 2022 (chorobnosť na 100 000 obyvateľov)

Rok	Banská Bystrica		Brezno		Slovenská republika	
	Výskyt	Incidencia	Výskyt	Incidencia	Výskyt	Incidencia
2007	35 675	120 991,2	20 458	141 965,0	2 059 553	85 238,5
2008	31 468	93 729,9	11 868	78 423,6	1 862 119	74 506,0
2009	45 063	112 790,6	21 459	103 361,0	2 391 481	81,011,9
2010	31 951	96 631,0	14 068	81 878,9	1 926 453	66 892,3
2011	27 205	100 347,9	13 856	89 180,3	2 006 172	70 413,8
2012	18 021	90 420,91	11 232	86 912,14	1 874 676	65 895,5
2013	21 985	91 947,00	16 625	199 546,3	2 199 863	75 328,9
2014	18 478	84 535,37	12 272	81 413,47	1 903 793	68 358,9
2015	22 927	96 597,10	16 450	94 078,60	2 119 341	79 535,1
2016	17 537	86 779,1	14 382	92 920,55	1 911 638	75 301,2
2017	15 003	84 796,3	14 382	79 303,8	1 930 244	77 363,0
2018	17 664	103 281,2	11 418	75 216,2	2 021 202	80 353,6
2019	14 945	93 151,4	13 843	86 426,2	1 891 698	74 547,8
2020	7 169	58 547,3	8 455	67 251,5	345 029	17 250,3
2021	9 011	73 495,0	3 935	41 995,7	778 079	40 076,1
2022	20 726	108380,4	19 057	115067,9	1835494	78080,0

Tabuľka 6 Stav očkovania obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno podľa kontroly ku dňu 31.8.2022 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)

A/ Pravidelné očkovanie

Základné očkovanie proti osýpkam, mumpsu a ružienke

Ročníky narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2020	1 086	988	91,0	535	521	97,4
2019	1 072	1 018	95,0	504	481	95,4

Preočkovanie proti osýpkam, mumpsu a ružienke (v 11. roku života)

Ročníky narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2010	1 031	993	96,3	567	561	98,9
2009	999	969	97,0	553	544	98,4

Očkovanie proti diftérii, tetanu, divému kašľu, vírusovej hepatitíde B, hemofilovým invazívnym nákazám a poliomyelitíde

Ročník narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	Zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2020	1 086	1 038	96,6	535	527	98,5

Preočkovanie proti diftérii, tetanu, divému kašľu a poliomyelitíde (v 6. a v 13. roku života)

Ročníky narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2015	1 078	1 040	96,5	504	497	98,6
2008	947	911	96,2	538	523	97,2

Očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam

Ročník narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	Zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2020	1 086	1 033	95,1	535	524	97,9

Od roku 2013 sa zrušilo pravidelné očkovanie novorodencov proti tuberkulóze a zaradilo sa medzi nepovinné očkovania.

B/ Osobitné, mimoriadne a iné očkovanie

Očkovanie novorodencov HBsAg pozitívnych matiek proti vírusovej hepatitíde typu B

Okres	Ročník narod.	Počet detí podliehajúcich očkovaniu	Spolu zaočkovaných		z toho			HBIG** simult.	
			abs.	%	tromi dávkami	dvomi dávkami	jednou dávkou	počet detí	
								abs.	%
Banská Bystrica	2022*	0	0	-	-	-	-	0	0
	2021	1	1	100	1	-	-	0	0
Brezno	2022*	0	0	-	-	-	-	-	-
	2021	0	0	-	-	-	-	-	-

* do 31.8.

** hyperimúnnny ľudský gama globulín podaný simultánne proti vírusovej hepatitíde B

Očkovanie proti vírusovej hepatitíde B u "kontaktov" s osobami, infikovanými vírusom hepatitídy B

Okres	Skupina očkovaných osôb	Počet novozistených osôb	Spolu počet očkovaných	
			abs.	%
Banská Bystrica	Kontakty chorých na VHB	0	0	100
	Kontakty nosičov HBsAg	2	2	100
Brezno	Kontakty chorých na VHB	0	0	100
	Kontakty nosičov HBsAg	0	0	100

* od 1.9.2020 do 31.8.2021

Odporúčané očkovanie proti vírusovej hepatitíde A u detí vo veku dvoch rokov, žijúcich v miestach s nízkym sociálno-hygienickým štandardom

Ročník narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2020	4	0	0	25	22	88,0
2019	3	0	0	27	23	85,2

Odporúčané očkovania alebo očkovaní na žiadosť rodičov detí do 15 roku života k 31.8.2022 v okrese Banská Bystrica

Očkovanie proti	Počet očkovaných detí					
	spolu	z toho očkovaných			revakcinovaných	
		1 dávkou	2 dávkami	3 dávkami		
Kliešťovej encefalitíde	749	148	286	311	4	
Chrípke	od 6 mes. do 3 rokov života	14	-	14	x	x
	od 3 rokov života	274	256	18	x	x
Vírusovej hepatitíde typu A	126	47	79	x	x	
Meningokokovej meningitíde	207	66	132	x	-	
Infekciám vyvolaným S.pneumoniae (polysacharidová vakcína)	0	0	x	x	-	
Rotavírusovým infekciám	680	212	433	35	x	
Ovčím kiahňam	156	50	106	x	x	
HPV infekcia	570	288	226	56	x	
Tuberkulóze	2	2	x	x	x	
COVID-19	319	x	x	x	x	

Odporúčané očkovania alebo očkovaní na žiadosť rodičov detí do 15 roku života k 31.8.2021 v okrese Brezno

Očkovanie proti	Počet očkovaných detí					
	spolu	z toho očkovaných			revakcinovaných	
		1 dávkou	2 dávkami	3 dávkami		
Kliešťovej encefalitíde	179	25	78	73	3	
Chrípke	od 6 mes. do 3 rokov života	0	0	0	x	x
	od 3 rokov života	88	79	9	x	x
Vírusovej hepatitíde typu A	96	44	52	x	x	
Meningokokovej meningitíde	41	23	18	x	x	
Infekciám vyvolaným S.pneumoniae (polysacharidová vakcína)	0	0	x	x	x	
Rotavírusovým infekciám	267	28	237	x	x	
Ovčím kiahňam	0	0	0	x	x	
HPV infekcia	127	68	53	x	x	
Tuberkulóze	0	0	x	x	x	
COVID-19	27	x	x	x	x	

Tabuľka 7 Výskyt tuberkulózy v okrese Banská Bystrica a Brezno a v SR v rr. 2007-2022

Rok	okres B.Bystrica		okres Brezno		Slovenská republika	
	Výskyt	Incidenčia na 100 000 obyvateľ'ov	Výskyt	Incidenčia na 100 000 Obyvateľ'ov	Výskyt	Incidenčia na 100 000 Obyvateľ'ov
2007	10	9,01	6	9,28	708	13,13
2008	9	8,12	5	7,78	652	12,06
2009	15	13,52	5	7,79	513	9,47
2010	2	1,80	2	3,12	443	8,17
2011	9	8,09	0	0,00	399	7,34
2012	5	4,50	4	6,28	345	6,35
2013	3	2,70	0	0,00	401	7,41
2014	5	4,50	3	4,74	336	6,20
2015	4	3,60	2	3,18	317	5,85
2016	0	0,00	1	1,60	296	5,45
2017	5	4,51	1	1,61	249	4,58
2018	2	1,80	2	3,23	281	5,16
2019	1	0,90	3	4,87	214	3,93
2020	0	0	4	6,53	158	2,89
2021	0	0	1	1,69	137	2,52
2022	0	0	5	8,50	155	2,85

Zdroj informácií: Národný register pacientov s tuberkulózou, Vyšné Hágy

Tabuľka 8 Vývoj výskytu tuberkulózy v okrese Banská Bystrica podľa pohlavia a hlavnej lokalizácie choroby v rr. 2007 – 2022

Rok	Spolu	Muži	Ženy	Pľúcna tbc	Mimo-pľúcna tbc
2007	10	9	1	10	0
2008	9	7	2	7	2
2009	15	12	3	13	2
2010	2	2	0	2	0
2011	9	6	3	8	1
2012	5	2	3	3	2
2013	3	2	1	3	1
2014	5	4	1	4	1
2015	4	3	1	2	2
2016	0	0	0	0	0
2017	5	2	3	5	1
2018	2	2	0	1	1
2019	1	0	1	1	0
2020	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0

Zdroj informácií: Národný register pacientov s tuberkulózou, Vyšné Hágy

Tabuľka 9 Vývoj výskytu tuberkulózy v okrese Brezno podľa pohlavia, hlavnej lokalizácie choroby a mikrobiologickej pozitivity v rr. 2007-2022

Rok	Spolu	Muži	Ženy	Pľúcna tbc	Mimo-pľúcna tbc
2007	6	3	3	5	1
2008	5	4	1	4	1
2009	5	4	1	5	0
2010	2	1	1	1	1
2011	0	0	0	0	0
2012	4	3	1	4	0
2013	0	0	0	0	0
2014	3	3	0	3	0
2015	2	1	1	1	1
2016	1	1	0	1	0
2017	1	1	0	1	0
2018	2	1	1	2	0
2019	3	1	2	3	1*
2020	4	2	2	4	3*
2021	1	1	0	1	1*
2022	5	2	3	5	2*

Zdroj informácií: Národný register pacientov s tuberkulózou, Vyšné Hágy

* vedľajšie miesto postihnutia

Tabuľka 10 Hlásené akútne ochorenia na vybrané pohlavné choroby v rr. 2020 – 2022

Územie	Rok	SYPHILIS					
		Muži		Ženy		Spolu	
		abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
okres B.Bystrica	2020	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	2021	0	0	0	0	0	0
	2022	1	1,94	2	3,54	3	2,77
okres Brezno	2020	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	2021	1	0	0	0	1	1,64
	2022	0	0	2	6,61	2	3,39
BB-kraj	2020	3	0,95	1	0,30	4	0,61
	2021	5	1,6	0	0	5	0,78
	2022	21	6,95	16	5,02	37	5,96
Slovenská republika	2020	114	4,28	53	1,90	167	3,06
	2021	250	8,1	78	2,8	293	5,3
	2022	323	12,15	120	4,32	443	8,15

Územie	Rok	GONORRHOEA					
		Muži		Ženy		Spolu	
		abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
okres B.Bystrica	2020	5	9,44	2	3,45	7	6,30
	2021	9	17,04	3	5,19	12	10,85
	2022	1	1,94	0	0	1	0,92
okres Brezno	2020	2	6,68	0	0,00	2	3,25
	2021	3	4,93	1	1,64	4	6,57
	2022	7	24,39	1	3,3	8	13,57
BB-kraj	2020	17	5,40	9	2,70	26	4,01
	2021	26	8,32	11	3,33	36	5,6
	2022	33	10,93	5	1,57	38	6,12
Slovenská republika	2020	219	8,22	93	3,33	312	5,71
	2021	314	11,89	108	3,9	425	108
	2022	324	12,19	90	3,24	414	7,62

Zdroj informácií: NCZI Bratislava

Vysvetlivky: rel. - incidencia vypočítaná na 100 000 obyvateľov stredného stavu

Tabuľka 11 Počet novohlásených prípadov HIV positivity v Banskobystrickom kraji v rr. 2001 - 2022

Rok	Počet HIV pozitívnych
2001	1
2002	2
2003	2
2004	1
2005	3
2006	1
2007	5
2008	3
2009	1
2010	1
2011	2
2012	2
2013	3
2014	1
2015	4
2016	3
2017	7
2018	7
2019	6
2020	5
2021	10
2022	13

Zdroj informácií: RÚVZ SR Bratislava

Novovzniknuté prípady HIV positivity sa v Slovenskej republike začali sledovať v roku 1985. Od tej doby bolo v Banskobystrickom kraji zaznamenaných spolu 87 HIV pozitívnych obyvateľov, z toho 7 prípadov ochorenia na AIDS.

V roku 2022 nebolo v Banskobystrickom kraji hlásené žiadne ochorenie na AIDS. Zaznamenaných bolo 13 nových prípadov HIV positivity (chorobnosť 2,09/100 000). HIV pozitivita bola zistená u mužov (10x) a žien (3x) v okresoch Banská Bystrica (2x), Zvolen (2x), Brezno (1x), Krupina (2x), Lučenec (1x), Detva (1x), Žiar nad Hronom (1x), Žarnovica (2x), a Poltár (1x).

Tabuľka 12 Ochorenia na zhubné nádory (dg C00 – C97 a D00 – D09) u mužov – hlásené z okresov Banská Bystrica, Brezno, z Banskobystrického kraja a zo SR v r. 2014

Územie	Registrované ochorenia			Mikroskopicky potvrdené		Doplnené z úmrtného listu - DCO	
	abs.	relat.	štand.	abs.	%	abs.	%
okres B.Bystrica	435	820,7	487,5	410	94,3	5	1,2
okres Brezno	212	691,3	418,3	198	93,4	1	0,5
BB - kraj	2 259	710,7	452,4	2 069	91,6	40	1,8
Slovenská republika	16 819	637,0	416,9	15 581	92,6	205	1,2

Tabuľka 13 Ochorenia na zhubné nádory (dg C00 – C97 a D00 – D09) u žien – hlásené z okresov Banská Bystrica, Brezno, z Banskobystrického kraja a zo SR v r. 2014

Územie	Registrované ochorenia			Mikroskopicky potvrdené		Doplnené z úmrtného listu - DCO	
	abs.	relat.	štand.	abs.	%	abs.	%
okres B.Bystrica	410	706,1	383,5	391	95,4	3	0,7
okres Brezno	172	529,6	292,1	164	95,4	2	1,2
BB - kraj	2 201	650,8	346,9	2 033	92,4	27	1,2
Slovenská republika	16 696	601,0	329,9	15 630	93,6	172	1,0

Vysvetlivky:

abs. – absolútny počet ochorení

relat. – hrubá (skutočná) incidencia - počet ochorení pripadajúcich na 100 000 obyvateľov daného územného celku (CR)

štand. – štandardizovaná incidencia - hodnoty incidencie prepočítané priamou metódou na svetovú štandardnú populáciu na 100 000 obyvateľov (WSR)

% - percento z absolútneho počtu všetkých hlásených ochorení

Tabuľka 14 Hlásenie vybraných ochorení na zhubné nádory v okrese Banská Bystrica, Brezno a v SR v r. 2014 podľa pohlavia a lokalizácie

Kód	Diagnóza slovom	Územie	MUŽI				ŽENY			
			abs.	%	rel. CR	štan. WSR	abs.	%	rel. CR	štan. WSR
C16	Zhubný nádor žalúdka	okr. BB	15	3,4	28,3	18,5	7	1,7	12,1	6,9
		okr. BR	7	3,3	22,8	13,4	7	4,1	21,6	9,0
		SR	533	3,2	20,2	12,8	360	2,2	13,0	6,2
C18	Zhubný nádor hrubého čreva	okr. BB	28	6,4	52,8	30,3	16	3,9	27,6	13,4
		okr. BR	22	10,4	71,7	42,9	11	6,4	33,9	15,8
		SR	1 226	7,3	46,4	30,0	1 042	6,2	37,5	18,0
C19	Zhubný nádor rektosigmoidového spojenia	okr. BB	5	1,1	9,4	5,6	5	1,2	8,6	4,6
		okr. BR	0	-	-	-	5	2,9	15,4	8,6
		SR	239	1,4	9,1	5,8	181	1,1	6,5	3,2
C20	Zhubný nádor konečníka	okr. BB	16	3,7	30,2	18,4	6	1,5	10,3	6,5
		okr. BR	10	4,7	32,6	21,2	3	1,7	9,2	4,0
		SR	769	4,6	29,1	18,9	400	2,4	14,4	7,3
C21	Zhubný nádor anusu a análneho kanála	okr. BB	0	-	-	-	1	0,2	1,7	1,1
		okr. BR	0	-	-	-	1	0,6	3,1	2,5
		SR	22	0,1	0,8	0,5	36	0,2	1,3	0,6
C22	Zhubný nádor pečene a vnútropečeňových žilcových ciest	okr. BB	6	1,4	11,3	6,5	2	0,5	3,4	5,7
		okr. BR	3	1,4	9,8	5,9	1	0,6	3,1	1,9
		SR	287	1,7	10,9	7,1	127	0,8	4,6	2,3
C34	Zhubný nádor priedušiek a pľúc	okr. BB	35	8,0	66,0	37,5	14	3,4	24,1	11,3
		okr. BR	20	9,4	65,2	40,1	8	4,7	24,6	13,8
		SR	1 789	10,6	67,7	43,6	670	4,0	24,1	12,5
C43	Malígný melanóm kože	okr. BB	13	3,0	24,5	15,6	10	2,4	17,2	10,3
		okr. BR	4	1,9	13,0	7,6	2	1,2	6,2	5,5
		SR	408	2,4	15,5	10,4	366	2,2	13,2	7,6
C44	Iné zhubné nádory kože	okr. BB	95	21,8	179,2	104,4	117	28,5	201,5	92,4
		okr. BR	37	17,5	120,6	69,5	35	20,3	107,8	50,1
		SR	3 429	20,4	129,9	81,6	3 615	21,7	130,1	61,1
C50	Zhubný nádor prsníka	okr. BB	-	-	-	-	76	18,5	130,9	70,8
		okr. BR	-	-	-	-	26	15,1	80,1	52,1
		SR	22	0,1	0,8	0,6	2 686	16,1	96,7	56,1
C53	Zhubný nádor krčka maternice	okr. BB	-	-	-	-	13	3,2	22,4	13,5
		okr. BR	-	-	-	-	4	2,3	12,3	7,3
		SR	-	-	-	-	475	2,8	17,1	11,7

pokračovanie

Kód	Diagnóza slovom	Územie	MUŽI				ŽENY			
			abs.	%	rel. CR	štan. WSR	abs.	%	rel. CR	štan. WSR
C54	Zhubný nádor tela maternice	okr. BB	-	-	-	-	15	3,7	25,8	13,4
		okr. BR	-	-	-	-	8	4,7	24,6	13,0
		SR	-	-	-	-	896	5,4	32,3	18,0
C55	Zhubný nádor bližšie neurčenej časti maternice	okr. BB	-	-	-	-	1	0,2	1,7	0,8
		okr. BR	-	-	-	-	6	3,5	18,5	10,8
		SR	-	-	-	-	17	0,1	0,6	0,3
C61	Zhubný nádor predstojnice (prostaty)	okr. BB	75	17,2	141,5	82,1	-	-	-	-
		okr. BR	45	21,2	146,7	89,6	-	-	-	-
		SR	1 877	11,2	71,1	45,4	-	-	-	-
C67	Zhubný nádor močového mechúra	okr. BB	10	2,3	18,9	10,8	6	1,5	10,3	4,4
		okr. BR	9	4,2	29,3	18,5	4	2,3	12,3	5,7
		SR	804	4,8	30,4	19,3	298	1,8	10,7	5,2

Tabuľka 15 Najčastejšie novodiagnostikované zhubné nádory u mužov v SR v r. 2014

Poradie	Diagnóza podľa MKCH-10	Počet	Percento
1.	C44	3 429	20,4
2.	C18 - C21	2 256	13,4
3.	C61	1 877	11,2
4.	C34	1 789	10,6
5.	C67	804	4,8

Tabuľka 16 Najčastejšie novodiagnostikované zhubné nádory u žien v SR v r. 2014

Poradie	Diagnóza podľa MKCH-10	Počet	Percento
1.	C44	3 615	21,7
2.	C50	2 686	16,1
3.	C18 – C21	1 659	9,9
4.	C54 – C55	913	5,5
5.	C34	670	4,0

Podklady k tabuľkám 12 až 16 poskytol Národný onkologický register SR, Národné centrum zdravotníckych informácií Bratislava.

Údaje o počte zhubných nádorov, miere hrubej i štandardizovanej incidencii ich výskytu na Slovensku poukazujú naďalej na kontinuálne zvyšovanie nových prípadov onkologických ochorení ročne. V roku 2014 bolo na Slovensku hlásených a zaregistrovaných spolu 33 515 nových prípadov, čo je vzostup oproti roku 2012 o 872 prípadov. Z toho bolo 16 819 prípadov ochorení u mužov a 16 696 prípadov u žien.

Na zhubné nádory zomrelo v roku 2014 spolu 13 469 pacientov, a to 7 581 mužov a 5 888 žien (bez ohľadu na to, v ktorom roku bol u nich zhubný nádor diagnostikovaný). Oproti roku 2012 je to nárast počtu úmrtí o 1 436 prípadov.

Existencia dlhodobých a kvalitných údajov o hodnotách a trendoch vo vývoji počtu zhubných nádorov podľa príslušnej lokalizácie, vo vývoji incidencie a mortality na zhubné nádory umožňuje vyjadriť sa k súčasnému i budúcemu vývoju onkologických ochorení na Slovensku. Celkovo treba očakávať stúpanie výskytu týchto ochorení vzhľadom na vzostup strednej dĺžky života populácie najmä vo vyšších vekových skupinách (dlhšie prežívanie).

Predpokladá sa, že v 21. storočí sa zhubné nádory stanú hlavnou témou a prioritou zdravotnej politiky všetkých vyspelých štátov.

Tabuľka 17 Prehľad prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania v okresoch Banská Bystrica a Brezno v r. 2022 podľa diagnostických skupín a profesie

Diagnostická skupina	Profesia	Počet prešetrení
Infekčné ochorenia (24) Infekcia COVID 19	pracovníci v zdravotníctve (lekári, sestry, fyzioterapeuti, rádiologickí asistenti, sanitári, upratovačky,...)	73
Choroby z vibrácií (28)	SZČO - pilčík	1
Choroby z DNJZ (29)	obsluha stroj.- tech. zariadenia na spracovanie dreva	1
	chemik farmaceutickej výroby	1
	žeriavnička mostového žeriavu	1
Fibróza pľúc (33)	zlievárenský robotník - sústružník	1
Poškodenie sluchu z hluku (38)	žeriavnik v zlievárenskom priemysle	1
	galvanizér v zlievárenskom priemysle	1
	ťahač rúr v zlievárenskom priemysle	1
Alergické choroby horných dýchacích ciest (45)	pomocná pekárka	1
Spolu		82

Tabuľka 18 Prehľad priznaných chorôb z povolania v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) v rokoch 2013 – 2022

Skupina dg	Počet priznaných chorôb z povolania									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Intoxikácie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kožné choroby (22)	0	8	2	1	6	1	2	0	1	0
Infekčné ochorenia (24)	0	0	0	0	0	0	1	0	61	65
Zoonózy (26)	3	1	0	0	0	1	0	0	0	0
Choroby z vibrácií (28)	2	3	0	1	2	1	0	1	2	0
Choroby z DNJZ* (29)	0	3	2	0	2	0	0	0	0	0
Fibróza pľúc (33)	0	1	1	0	1	1	0	1	2	0
Astma bronchiálne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poškodenie sluchu z hluku (38)	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Poškodenie hlasiviek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alergické choroby horných dýchacích ciest (45)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Nádorové choroby** (46)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Iné poškodenie zdravia (47)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	6	16	5	2	11	4	3	2	66	68

Zdroj informácií: RÚVZ Banská Bystrica

Vysvetlivky: DNJZ - dlhodobé nadmerné jednostrané zaťaženie

** - nádorové choroby ako dôsledok pracovnej expozície karcinogénnym faktorom

V roku 2022 vykonali odborní pracovníci RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici 82 prešetrení pracovných podmienok a spôsobu práce pri podozrení na chorobu z povolania v podnikoch a organizáciách na území **okresov Banská Bystrica a Brezno**.

Najviac prešetrení v počte 73 súviselo s diagnózou COVID – 19 v skupine **prenosné infekčné ochorenia** (pol. č. 24). Z uvedeného počtu prešetrení bola príčinná súvislosť medzi ochorením a podmienkami vykonávania práce dokázaná v 67 prípadoch.

Prešetrovanie podmienok a spôsobu vykonávanej práce u zamestnávateľov bolo najmä v priebehu prvého polroka z dôvodu pandemickej situácie veľmi zložitá a tak sa prešetrenia realizovali len počas priaznivejšej situácie.

Choroba z povolania bola v roku 2022 priznaná v 68 prípadoch.

ORGANIZÁCIA A ČINNOSŤ ODDELENIA PODPORY ZDRAVIA A VÝCHOVY K ZDRAVIU RÚVZ SO SÍDLOM V BANSKEJ BYSTRICI

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu (OPZaVkJ) zastrešuje činnosť Poradenského centra ochrany a podpory zdravia (PCOPZ) a má na starosti činnosť základnej poradne zdravia (zPZ).

Základná poradňa zdravia je určená všetkým obyvateľom v okrese Banská Bystrica a Brezno, ktorí majú záujem o svoje zdravie a chcú poznať svoje individuálne riziká vzniku chronických neinfekčných ochorení, najmä srdcovocievnych a nádorových.

Poradňa zdravia poskytuje spektrum vyšetrení, ktoré spolu s podrobnou anamnézou klienta určia úroveň individuálneho rizika, tzv. SCORE, ktoré odhaduje 10-ročné riziko vzniku fatálnych a nefatálnych kardiovaskulárnych príhod u klienta.

Analýza vyšetrení umožní odporúčať optimálne zmeny:

- v stravovacích návykoch,
- vo fyzickej aktivite,
- vo fajčiarskych návykoch,
- v zvládaní stresu.

V prípade potreby sa v zmysle štandardného postupu odporučí klientovi návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia.

Súčasťou PCOPZ okrem zPZ je 7 nadstavbových poradní, ktoré sú špecializované na zvládnutie najzávažnejších rizikových faktorov:

- Poradňa odvykania od fajčenia,
- Poradňa zdravej výživy,
- Poradňa optimalizácie pohybovej aktivity,
- Poradňa pre očkovanie,
- Poradňa protidrogová a HIV/AIDS,
- Poradňa ochrany a podpory zdravia pri práci.

V roku 2022 sa plnili úlohy vyplývajúce z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2022 a ďalšie roky:

- Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR
- Prieskum zdravotnej gramotnosti obyvateľov SR
- Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 (úloha 9.3): Vyzvi srdce k pohybu – Celonárodná medzinárodná koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie – prebiehala príprava X. ročníka celonárodnej kampane.
- Podpora zdravia znevýhodnených komunít
- Stratégia rozvoja poradenských centier ochrany a podpory zdravia v SR
- Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2021 – 2030
- Národný program podpory zdravia pre roky 2021 – 2030

Od roku 1993 RÚVZ so sídlom v Banská Bystrica zastrešuje a realizuje Celoštátny integrovaný program intervencie proti neinfekčným chorobám – CINDI. Aktivity tohto projektu sú zamerané na dve hlavné úlohy:

1. Intervenciu v optimalizácii rizikových faktorov životného štýlu obyvateľov – a to pôsobením na klientov poradní zdravia pri RÚVZ v SR a individuálnou, skupinovú a mediálnou formou rozšírenou o vybrané skupiny obyvateľov žijúcich v zhoršených sociálnych a ekonomických podmienkach. Objektívnym zhodnotením rizikových faktorov zdravia, akými sú fajčenie, hypertenzia, obezita, nedostatočná fyzická aktivita a stres sa poskytuje ciele poradenstvo.
2. Monitorovanie efektívnosti intervenčných aktivít vo forme skríningu prevalencie rizikových faktorov v populačnej vzorke produktívneho veku vrátane analýz prioritných ukazovateľov zdravotného stavu v rámci zdravotníckej štatistiky. Stratégiou projektu je integrácia aktivít s inými programami, resp. inštitúciami, podporujúcimi zdravie.

Program CINDI sa mimo obdobia skríninov uplatňuje najmä prostredníctvom zPZ, formou vyhľadávania rizikových faktorov srdcovocievnych ochorení, niektorých metabolických a onkologických

chorôb u príslušníkov bežnej populácie bez manifestného ochorenia a bez evidentných klinických známk.

V kalendárnom roku 2022 bolo v zPZ vyšetrených celkovo 776 klientov, z toho za štandardných podmienok (zaradených do TZS) bolo 436 klientov. Z klientov zaradených do TZS bolo 414 klientov vyšetrených počas roka iba jedenkrát, 19 klientov prišlo v roku 2022 na jedno kontrolné vyšetrenie a traja klienti bol v základnej poradni zdravia vyšetrený trikrát. 71 klientov bolo odoslaných k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti.

V roku 2022 bolo zrealizovaných 41 výjazdov, počas ktorých bolo vyšetrených 682 klientov (za štandardných podmienok a aj mimo TZS). Výjazdy boli smerované na vyšetrenie zamestnancov škôl, firiem v spádovej oblasti a tiež seniorov. Pri výjazdoch zPZ sa osvedčila spolupráca so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou. Vzhľadom na veľký záujem o vyšetrenie boli niektoré inštitúcie navštívené viackrát.

Z uvedeného vyplýva, že až 87,89 % klientov bolo vyšetrených práve na výjazdoch. Výjazdy sú výhodné najmä pre zamestnaných ľudí, ktorí nemusia opustiť pracovisko a možnosť nechať sa vyšetriť je im ponúknutá priamo v práci.

Podľa údajov TZS v roku 2022 zPZ, rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, navštevovali častejšie ženy (365, resp. 83,72 %) než muži (71, resp. 16,28 %).

Celkový počet vykonaných vyšetrení (prvé a opakované) počas roka 2022 v zPZ bol 461:

- prvovýšetrenie bolo realizované 272-krát u 227 žien (83,46 %) a 45 mužov (16,54 %),
- opakované kontrolné vyšetrenie bolo vykonané 189-krát.

Kontrolné vyšetrenie, rovnako ako prvovýšetrenie, častejšie absolvovali ženy ako muži.

Súčasťou činnosti OPZaVkJ sú aj zdravotno-výchovné aktivity, najčastejšie realizované na základných a stredných školách. Okrem aktivít pre deti a mládež sa realizujú aj prednášky pre ľudí v produktívnom veku a pre seniorov. V roku 2022 bolo celkovo zrealizovaných 206 zdravotno-výchovných aktivít, na ktorých bolo spolu 4 463 edukovaných. Z tohto počtu bolo až 193 prednášok prezentovaných pred 4 270 deťmi a mládežou, pre ľudí v produktívnom veku sa zrealizovalo 10 aktivít (114 edukovaných) a pre seniorov 3 prednášky (79 edukovaných). Témy zdravotno-výchovných aktivít boli zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity, ozdravenie výživy, prevenciu sociálno-patologických javov, prevenciu civilizačných ochorení, duševné zdravie, stomatohygienu a na podporu zdravia obyvateľov v rómskych osadách.

Počet a spektrum klientov, vyšetrených v roku 2022 uvádzajú tabuľky 19 až 22.

Tabuľka 19 Celkový počet klientov Poradenského centra ochrany a podpory zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2022

Poradňa a zabezpečujúci oddelenie	Spolu
Základná poradňa (OPZaVkJ)	776
Poradňa odvykania od fajčenia (OPZaVkJ)	11
Poradňa zdravej výživy (OPZaVkJ)	23
Poradňa optimalizácie pohybovej aktivity (OPZaVkJ)	21
Poradňa pre očkovanie (EPID)	0
Poradňa protidrogová a HIV/AIDS (EPID)	57
Poradňa ochrany a podpory zdravia pri práci (OPPLaT)	0
Spolu	888

Vysvetlivky:

- OPZaVkJ** - Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu
- EPID** - Odbor epidemiológie
- OPPLaT** - Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Tabuľka 20 Návštevnosť základnej poradne v r. 2022 podľa veku a pohlavia*Základné – prvé vyšetrenie*

Veková skupina	MUŽI		ŽENY		SPOLU	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0 – 14	0	0	0	0	0	0
15 – 19	1	2,2	12	5,3	13	4,8
20 – 24	3	6,7	19	8,4	22	8,1
25 – 34	10	22,2	27	11,9	37	13,6
35 – 44	13	28,9	50	22,0	63	23,2
45 – 54	2	4,4	62	27,3	64	23,5
55 – 64	9	20,0	41	18,1	50	18,4
65 a viac	7	15,6	16	7,0	23	8,5
Spolu	45	100,0	227	100,0	272	100,0

Kontrolné vyšetrenie

Veková skupina	MUŽI		ŽENY		SPOLU	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0 – 14	0	0	0	0	0	0
15 - 19	0	0,0	1	0,6	1	0,5
20 - 24	1	3,4	6	3,8	7	3,7
25 - 34	2	6,9	6	3,8	8	4,2
35 - 44	6	20,7	15	9,4	21	11,1
45 - 54	2	6,9	28	17,5	30	15,9
55 - 64	8	27,6	47	29,4	55	29,1
65 a viac	10	34,5	57	35,6	67	35,4
Spolu	29	100,0	160	100,0	189	100,0

Tabuľka 21 Spektrum klientov vyšetrených v poradni zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2022 podľa vzdelania

Vzdelanie	Muži		Ženy		Spolu	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
Základné	3	4,2	18	4,9	21	4,8
Učňovské	5	7,0	14	3,8	19	4,4
Stredoškolské s maturitou	18	25,4	131	35,9	149	34,2
Vysokoškolské	45	63,4	201	55,1	246	56,4
Neregistrované	0	0,0	1	0,3	1	0,2
Spolu	71	100,0	365	100,0	436	100,0

Tabuľka 22 Výsledky celkového cholesterolu a krvného tlaku u klientov, vyšetrených v poradni zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2022

	Muži	Ženy		Muži	Ženy	Spolu vyšetrení
TK do 140/90	48	299	TK > 140/90	23	60	430
Celk. cholesterol 5,1 až 6,3	37	178	Celk. cholesterol viac ako 6,3	35	204	454

III. Životné prostredie a zdravie

PITNÁ VODA V OKRESOCH BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO

V okrese Banská Bystrica aj v okrese Brezno je hromadné zásobovanie pitnou vodou z verejných vodovodov stále stabilné a na dobrej úrovni. V zásobovaní obyvateľov pitnou vodou nedošlo v roku 2022 k výrazným zmenám oproti predchádzajúcim rokom. V každom sídle v obidvoch okresoch sa obyvatelia môžu napojiť na verejný vodovod. V obidvoch okresoch sa na hromadné zásobovanie využívajú hlavne podzemné zdroje vody. Z povrchových zdrojov (potokov) sú zásobovaní obyvatelia časti obce Čierny Balog a obyvatelia obce Pohronská Polhora. RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici monitoruje kvalitu pitnej vody v 54 verejných vodovodoch v okrese Banská Bystrica a v 46 vodovodoch v okrese Brezno. V priebehu roka 2022 nedošlo k vážnejším problémom v hromadnom zásobovaní obyvateľov obidvoch okresov pitnou vodou z verejných vodovodov z hľadiska kvality pitnej vody a jej dodávania k spotrebiteľom v dostatočnom množstve.

V **okrese Banská Bystrica** je podiel obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov 99,40 %. Zo 42 obcí v okrese v 16 nie je dosiahnutý 100 %-ný podiel zásobovaných obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov. Obyvatelia, ktorí nie sú napojení na verejný vodovod, používajú väčšinou vlastné studne. Vodu s nesledovanou kvalitou používa 649 osôb, čo je mierny nárast oproti predchádzajúcemu roku.

V **okrese Brezno** je podiel obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov 98,07 %. V 19 sídlach v okrese nie je dosiahnutý 100 %-ný podiel zásobovaných obyvateľov z verejných vodovodov. Vodu s nesledovanou kvalitou používa 1 137 osôb, čo je značný pokles oproti roku 2021.

Vodárenská úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch Beňuš–časť Filipovo a Gašparovo a Bystrá–Podbrezová–Valaská–Brezno zabezpečuje zníženie obsahu druhotného železa vo vode. Technológia na úpravu vody vo vodojeme verejného vodovodu Lom nad Rimavicou (Vrchlom) a vo vodojeme pre skupinový vodovod Lom nad Rimavicou–Drábsko zabezpečuje zníženie obsahu železa a radónu. Na odstraňovanie resp. znižovanie obsahu arzénu v pitnej vode slúžia úpravne vody pre verejné vodovody v obciach Pohronský Bukovec, Podbrezová (vodovod v správe ŽP a.s., Podbrezová) a v obci Jasenie pre skupinový vodovod Jasenie–Predajná–Nemecká (technológia úpravy vody bola doplnená o ultrafiltráciu).

Technológia úpravy vody pre verejný vodovod v obci Pohronská Polhora je zameraná na odstránenie nerozpustných látok, organických látok (CHSK) a zákalu.

Voda z povrchového vodárenského zdroja v obci Čierny Balog sa na úpravni vody upravuje pomocou koagulácie, ozonizácie a filtrácie. Od roku 2022 aj pomocou ultrafiltrácie.

Z dôvodu zvýšeného množstva radónu v pitnej vode v obciach Šumiac, Lom nad Rimavicou, Sihla, Pohorelá, Telgárt a Ponická Huta prevádzkovateľ vodovodov StVPS a.s. Banská Bystrica zabezpečuje úpravu vody tzv. prevzdušňovaním cez prevzdušňovacie resp. stripovacie veže.

Úprava pH vody (zvýšenie hodnoty nad 6,5) sa vykonáva vo verejných vodovodoch Sihla, Čierny Balog – Urbanov vrch – Závodie.

Ďalšou úpravou vody u všetkých verejných vodovodov je dezinfekcia pitnej vody, ktorá sa vykonáva vo vodojemoch, čerpacích staniciach resp. do výtlačných potrubí v prevažnej miere tekutým chlórrom resp. chlórnanom sodným vo väčšine prípadov dávkovacími chlórými zariadeniami PROMINENT a DK-11.

V obciach Dolný Harmanec, Pohronský Bukovec, Beňuš (vodovod OÚ) sa dezinfekcia vody vykonáva pomocou UV žiarenia. Pre skupinový vodovod Čerín–Čačín–Sebedín–Bečov je zabezpečená kombinovaná dezinfekcia plynným chlórrom a UV žiarením.

Plynný chlór je využívaný na dezinfekciu vody v meste Banská Bystrica a v obciach Badín, Lučatín, Staré Hory, Harmanec, Malachov, Nemce, Kyncel'ová a Selce–časť Kopanica.

Dezinfekcia vody oxidom chloričitým je zabezpečená na úpravniach vody v obciach Čierny Balog (časť obce), Jasenie, pre skupinový vodovod Jasenie–Predajná–Nemecká a vo verejných vodovodoch Brezno (VZ Trangoška) a Bystrá–Podbrezová–Valaská–Brezno (VZ Tále chlórrovňa).

V priebehu roka 2022 nebola v okrese Banská Bystrica a v okrese Brezno udelená žiadna výnimka na používanie vody, ktorá dlhodobo nespĺňa hygienické limity chemických ukazovateľov.

Ani v jednom z okresov nebol zaznamenaný výskyt infekčných ochorení ani iných poškodení zdravia v súvislosti s používaním vody určenej na ľudskú spotrebu z verejných vodovodov.

Tabuľka 1 Prehľad kvality pitnej vody z verejných vodovodov podľa výsledkov monitoringu v roku 2022, okres Banská Bystrica

Obec Názov vodovodu	Počet vyšetrených vzoriek		Z toho nevyhovujúcich			
	PM	KM	spolu	FaCH	MaB	R
Banská Bystrica (Sásová, Rudlová, Pršianska terasa, Podlavice, Uhlisko, Senica, sídl. Sever, Fončorda stará)-Nemce-Kynceľová-Selce(Kopanica)-Malachov (PSV-Jergalská vetva)	3	18	0	0	0	0*
Banská Bystrica (Rakytovce, Iľaš, Kremnička, Kráľová, Kostiviarska, Jakub, Karlovo, Nový svet, Uľanka)-Badín-Harmanec (PSV-Harmanecká vetva)	2	9	1	0	1	0*
Banská Bystrica (Radvaň, Fončorda nová) (PSV-Jergalská vetva+Tajov 1-6)	2	8	1	1	0	-
Banská Bystrica (Laskomer, staré mesto, sídl. Sever)	1	4	0	0	0	-
Banská Bystrica (Skubín) (Tajov 1-6+prameň 1)	0	3	0	0	0	-
Banská Bystrica (Šalková, Majer, sídlisko, Uhlisko)-Slovenská Ľupča (Biotika, Príboj) (Ľadová studňa)	2	7	0	0	0	-
Banská Bystrica (Stará Sásová) (Štepnica)	0	3	0	0	0	-
Banská Bystrica (Šachtičky)	1	1	0	0	0	-
Vlkanová-Hronsek	1	3	0	0	0	-
Priechod-Selce-Slovenská Ľupča (Ľupčica)	1	6	0	0	0	-
Čačín-Čerín-Sebedín-Bečov	1	3	0	0	0	-
Hiadel'- Ľubietová-Lučatín	1	5	0	0	0	-
Baláže	0	2	0	0	0	-
Brusno	1	2	0	0	0	-
Dolná Mičiná	1	1	1	1	0	-
Dolný Harmanec	0	2	0	0	0	-
Donovaly	1	1	0	0	0	-
Donovaly-Hanesy	0	2	1	0	1	-
Donovaly-Mistríky, Mišúty	0	2	0	0	0	-
Donovaly-Bully+Polianka	0	2	0	0	0	-
Dúbravica	1	1	0	0	0	-
Horná Mičiná	1	1	0	0	0	-
Horné Pršany	0	2	0	0	0	-
Hrochoť	1	2	0	0	0	-
Kordíky	1	1	1	1	0	-
Králiky (Stádlo)	0	3	0	0	0	-
Králiky (Čutková)	0	2	2	2	0	-
Ľubietová (Vápenica)	1	1	0	0	0	-
Ľubietová (Ženská dolina)	1	1	0	0	0	-
Medzibrod	1	2	0	0	0	-

Obec Názov vodovodu	Počet vyšetrených vzoriek		Z toho nevyhovujúcich			
	PM	KM	spolu	FaCH	MaB	R
Moštenica	1	1	1	1	0	-
Motyčky	1	1	0	0	0	-
Môlča (Dolná)	0	3	1	1	0	-
Môlča (Horná)	0	2	1	0	1	-
Oravce	1	1	1	0	1	-
Podkonice	1	1	1	1	0	-
Pohronský Bukovec	1	1	0	0	0	-
Ponická Huta	0	2	0	0	0	-
Ponická Lehôtka	1	1	0	0	0	-
Poniky	0	3	0	0	0	-
Povrazník	0	2	0	0	0	-
Priechod (Pod Sokolom)	0	2	0	0	0	-
Riečka	0	2	0	0	0	-
Selce (Jelšiny)	0	2	0	0	0	-
Staré Hory (Prostredná)	0	2	0	0	0	-
Staré Hory (Prostredná+Jergaly)	0	2	0	0	0	-
Strelníky (Genzlová)	1	1	0	0	0	-
Špania Dolina	1	1	0	0	0	-
Špania Dolina (vodovod OÚ)	0	1	0	0	0	-
Tajov (starý)	1	1	0	0	0	-
Tajov (nový)	0	2	0	0	0	-
Tajov (Tajov 2-6)	0	2	0	0	0	-
Tajov (Tajov 1)	0	2	0	0	0	-
Turecká	1	1	0	0	0	-
Spolu	35	139	12	8	4	-

Vysvetlivky:

PM – preverovací monitoring

KM – kontrolný monitoring

FaCH – fyzikálne a chemické ukazovatele

MaB – mikrobiologické a biologické ukazovatele

R – rádiologické ukazovatele (vyšetrovali sa len v 2 vzorkách rámci akreditácie odberov)

Poznámky:

Ak sú v jednom riadku tabuľky uvedené názvy viacerých obcí, jedná sa o zásobovanie z jedného vodného zdroja.

V rámci monitoringu kvality pitnej vody z 54 verejných vodovodov v okrese Banská Bystrica, ktorý vykonáva RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, bolo u spotrebiteľa odobratých celkom 174 vzoriek vody. Z toho bolo 12 vzoriek nevyhovujúcej kvality, čo predstavuje 6,9 % zo všetkých odobratých vzoriek. V predchádzajúcom roku to bolo 9,05 % nevyhovujúcich vzoriek.

Tabuľka 2 Prehľad kvality pitnej vody z verejných vodovodov podľa výsledkov monitoringu v roku 2022, okres Brezno

Obec Názov vodovodu	Počet vyšetrených vzoriek		Z toho nevyhovujúcich			
	PM	KM	spolu	FaCH	MaB	R
Brezno, Tále (Trangoška)	1	4	0	0	0	-
Bystrá-Valaská-Podbrezová-Brezno (Tále-chlórovňa)	1	5	1	0	1	-
Brezno (Vagnár)	1	2	1	0	1	-
Brezno (u Medveďa)	1	1	0	0	0	-
Brezno-Rohozná	0	2	1	1	0	-
Brezno-Podkoreňová	0	2	0	0	0	-
Jasenie-Predajná-Nemecká (Rastová)	1	5	2	2	0	-
Hronec-Osrblie	1	3	0	0	0	-
Dolná Lehota – Vajsková – Podbrezová - Lopej	1	3	1	0	1	-
Bacúch	0	3	2	2	1	-
Beňuš (vodovod OÚ)	1	4	1	0	1	-
Beňuš (vodovod StVPS)	1	1	0	0	0	-
Beňuš-Filipovo-Gašparovo	1	1	0	0	0	-
Braväcovo (Hájenka)	1	1	2	2	0	-
Braväcovo (Hudcová)	0	1	1	1	0	-
Braväcovo (Srnkovo)	0	2	1	1	0	-
Čierny Balog-Fajtov	0	2	2	2	0	-
Čierny Balog-Medveďovo, Krám	1	3	0	0	0	-
Čierny Balog-Jánošovka, pod OÚ	0	2	0	0	0	-
Čierny Balog-Latky	0	2	2	2	0	-
Čierny Balog-Závodie	1	1	0	0	0	-
Čierny Balog-Dobroč, Komov, Jánošovka	1	3	3	2	1	-
Lom nad Rimavicou-Drábsko	1	2	1	1	0	-
Lom nad Rimavicou (Vrchlom)	1	1	1	1	0	-
Heľpa	1	3	0	0	0	-
Horná Lehota	1	2	0	0	0	-
Jarabá	0	2	0	0	0	-
Michalová	1	3	0	0	0	-
Mýto pod Ďumbierom (Frljazová)	0	2	0	0	0	-
Mýto pod Ďumbierom (Mlynná)	0	2	1	0	1	-
Podbrezová (vodovod ŽP)	1	4	1	0	1	-
Pohorelá	1	2	0	0	0	-
Pohorelská Maša-Pohorelá (dolný koniec)	1	1	0	0	0	-
Pohronská Polhora	1	4	0	0	0	-
Polomka (horný koniec)	0	4	0	0	0	-
Polomka (dolný koniec)	1	4	2	0	2	-
Polomka-Hámor	1	3	4	1	4	-
Ráztoka	1	1	0	0	0	-

Obec Názov vodovodu	Počet vyšetrených vzoriek		Z toho nevyhovujúcich			
	PM	KM	Spolu	FaCH	MaB	R
Sihla	0	2	2	0	2	-
Šumiac (Široký Bán)	1	1	0	0	0	-
Šumiac (Košariská+Cibunô)	0	2	1	0	1	-
Šumiac-Červená Skala	0	2	0	0	0	-
Telgárt (Valentov kút)	1	2	0	0	0	-
Telgárt (Pšolnica)	1	2	1	0	1	-
Valkovňa	0	2	0	0	0	-
Závadka nad Hronom	1	3	0	0	0	-
Spolu	30	109	34	18	18	-

Zdroj informácií: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

V rámci monitoringu kvality pitnej vody zo 46 verejných vodovodov v okrese Brezno, ktorý vykonáva RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, bolo u spotrebiteľa odobratých celkom 139 vzoriek vody. Z toho bolo 34 vzoriek nevyhovujúcej kvality, čo predstavuje 24,46 % zo všetkých odobratých vzoriek. V predchádzajúcom roku to bolo 21,6 % nevyhovujúcich vzoriek.

VODA NA KÚPANIE

Prírodné kúpacie oblasti

V **okresoch Banská Bystrica a Brezno** sa nenachádzajú vody určené na kúpanie (vyhlásené prírodné kúpacie oblasti).

V roku 2021 bola sledovaná kvalita vody v jazere v rekreačnej oblasti Horná Lehota – Krpáčovo, ktoré sa využíva na neorganizovanú rekreáciu, je bez prevádzkovateľa, sprích a zariadení na osobnú hygienu. Kvalita vody bola sledovaná aj v umelo vytvorenom jazere na Plážovom kúpalisku v meste Banská Bystrica. Jazero je napúšťané vodou z Tajovského potoka, voda sa mechanicky predčisťuje v sedimentačnom odberovom objekte a na otvorenom pieskovom filtri. Jazero je prietočné, prívod vody je nepretržitý. Z tohto jazera boli, z časti určenej pre kúpajúcich, počas letnej sezóny odobraté 3 vzorky vody na základe objednávky prevádzkovateľa. Z jazera na Krpáčove boli v rámci štátneho zdravotného dozoru odobraté 2 vzorky vody. Vo všetkých 5 vzorkách bola detekovaná prítomnosť rias.

Voda v jazerách v stanovených biologických a mikrobiologických ukazovateľoch vyhovovala požiadavkám na kvalitu vody na kúpanie podľa vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z. z.

Premnoženie cyanobaktérií so schopnosťou tvoriť vodný kvet nebolo počas letnej turistickej sezóny 2021 vo vode v oboch jazerách zaznamenané.

Umelé kúpaliská so sezónnou prevádzkou

V 8 sezónnych rekreačných zariadeniach v okresoch Banská Bystrica a Brezno, ktoré boli prevádzkované počas letnej sezóny 2022 sa na kúpanie využívalo celkom 16 bazénov, z toho 5 bazénov sa nachádzalo pri ubytovacích zariadeniach.

V **okrese Banská Bystrica** boli v prevádzke Plážové kúpalisko v meste Banská Bystrica (na kúpanie sa využívalo celkom 6 bazénov a Obecné kúpalisko v obci Strelníky (2 bazény) a vonkajší neplavecký bazén pri Vile 27 v obci Tajov.

V **okrese Brezno** boli v prevádzke vonkajšie nadzemné bazény pri hoteli BIELA MEDVEDICA a pri penzióne BYSTRINA (bývalá chata LIMBA) v obci Bystrá, verejné kúpalisko v obci Jasenie, letné kúpalisko v obci Podbrezová (2 bazény) a 2 vonkajšie bazény pri penzióne SCHWEINTAL v obci Braväcovo.

Pracovníci RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonali 38 kontrol v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru na kúpaliskách so sezónnou prevádzkou (12 pred zahájením prevádzky jednotlivých kúpalísk a bazénov, 26 počas kúpacej sezóny a vydali 11 rozhodnutí na uvedenie priestorov kúpalísk a bazénov do prevádzky.

Zo 16 bazénov bolo odobratých celkom 61 vzoriek vody na kúpanie na stanovenie fyzikálno-chemických, mikrobiologických a biologických ukazovateľov v zmysle vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z. z. Z odobratých vzoriek bolo 25 vzoriek nevyhovujúcich (prekročená limitná hodnota aspoň v jednom ukazovateli), čo predstavuje 40,98 %, z toho v 17 vzorkách boli prekročené limitné hodnoty mikrobiologických ukazovateľov (9 bazénov zo 16). Počas celej kúpacej sezóny 2022 bola zaznamenaná vyhovujúca kvalita vody len v 3 bazénoch (atypický, nový detský a Baby bazén na plážovom kúpalisku v meste Banská Bystrica). Za bazény s vyhovujúcou kvalitou môžeme ešte považovať 2 bazény na kúpalisku v obci Strelníky a plavecký bazén na letnom kúpalisku v Podbrezovej.

Kvalita poskytovaných služieb, funkčnosť a čistota zariadení na osobnú hygienu boli na požadovanej úrovni. Menšie nedostatky boli odstraňované prevádzkovateľmi ihneď po upozornení zo strany pracovníkov RÚVZ.

Nedostatky v kvalite vody v jednotlivých bazénoch boli prevádzkovateľmi riešené priebežne počas celej sezóny.

Termálne kúpaliská sa v okresoch Banská Bystrica a Brezno nenachádzajú.

Umelé kúpaliská s celoročnou prevádzkou

V okresoch Banská Bystrica a Brezno bola v roku 2022 sledovaná kvalita vody na kúpanie v 61 bazénoch s celoročnou prevádzkou. Z nich 7 plaveckých bazénov, 13 neplaveckých, 26 vírivých, 4 ochladzovacie, 6 relaxačných, 3 detské a 2 bazény sú určené pre dočatá a batolátá.

Prerušenie prevádzkovania bazénov aj na niekoľko mesiacov z rôznych dôvodov (utečenecká kríza, energetická kríza, technické problémy, nízky záujem a pod.) bolo zaznamenané celkom v 14 zariadeniach (17 bazénov)

V **okrese Banská Bystrica** bolo v prevádzke 32 bazénov s celoročnou prevádzkou, z toho sa 21 bazénov nachádza v 12 ubytovacích zariadeniach, 5 bazénov sa využíva na kúpanie v 4 relaxačných a regeneračných zariadeniach, 3 bazény v 1 krytej plavárni, 1 bazén je využívaný ako výučbový na UMB a 2 bazény sa využívali len na plavecké jaskličky.

V **okrese Brezno** bolo v prevádzke 29 bazénov, z toho sa 23 bazénov nachádza v 12 ubytovacích zariadeniach, 3 bazény v 2 krytých plavárňach, 1 bazén je pri saune na zimnom štadióne v meste Brezno a 2 bazény sa využívajú na kúpanie v relaxačných zariadeniach.

Z uvedených bazénov bolo v priebehu roka 2022 odobratých spolu 213 vzoriek vody, z toho 141 vzoriek bolo odobratých na základe objednávok jednotlivých prevádzkovateľov a 3 vzorky predložil prevádzkovateľ celoročného bazéna z iného akreditovaného laboratória. V rámci výkonu ŠZD bolo odobratých 69 vzoriek vody.

Z 213 odobratých vzoriek bolo 117 vzoriek nevyhovujúcich (prekročená limitná hodnota aspoň v jednom ukazovateli), čo predstavuje 54,92 %.

Zo 61 bazénov boli prekročené mikrobiologické a biologické ukazovatele vo vzorkách vody odobratých z 26 bazénov – spolu to bolo 42 nevyhovujúcich vzoriek. Fyzikálno-chemické ukazovatele boli prekročené vo vzorkách vody odobratých zo 46 bazénov, spolu to bolo 88 vzoriek.

V 12 bazénoch nedošlo k prekročeniu limitnej hodnoty u žiadneho ukazovateľa počas celého roka a ďalších 11 bazénov možno považovať za bazény s vyhovujúcou kvalitou vody.

O nevyhovujúcej kvalite vody v jednotlivých bazénoch boli prevádzkovatelia včas informovaní zo strany RÚVZ, nakoľko väčšina vzoriek vôd bola odoberaná na základe celoročných objednávok pracovníkmi RÚVZ a vzorky boli laboratórne vyšetrované v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Na základe informácií o nevyhovujúcej kvalite vody v bazénoch prijímali prevádzkovatelia okamžité opatrenia na zlepšenie jej kvality.

V roku 2022 nebol v okresoch Banská Bystrica a Brezno zaznamenaný výskyt infekčných ochorení ani iných poškodení zdravia v súvislosti s využívaním vody na kúpanie.

HYGIENA VÝŽIVY

Tabuľka 3 Hygienická situácia v potravinárskych zariadeniach za rok 2022 v okresoch Banská Bystrica a Brezno

Druh zariadenia	Počet zariadení	Počet kontrol		Počet vzoriek potravín		
		ÚK	ŠZD	odobratých	nevyhovujúcich	% nevyhovujúcich
výroba výživových doplnkov	1	0	0	0	0	0
výroba hotových mrazených a chladených pokrmov	1	1	0	20	0	0
špecializované sklady a distribúcia potravín	3	0	0	0	0	0
špecializované predajne potravín	37	2	4	2	0	0
lekárne, drogérie	71	9	3	19	0	0
predajne obalov a predmetov	5	0	0	0	0	0
nemocnice - kuchyne	4	2	2	4	0	0
nemocnice – výdajne stravy, čajové kuchynky	1	0	1	0	0	0
závodné stravovanie - kuchyne	26	10	5	29	0	0
závodné stravovanie – výdajne stravy	33	2	4	0	0	0
závodné stravovanie - bufety	7	1	1	0	0	0
domovy sociálnej starostlivosti - kuchyne	18	3	4	0	0	0
domovy sociálnej starostlivosti - výdajne stravy	17	0	7	0	0	0
rehabilitačné zariadenia - kuchyne	1	0	0	0	0	1
zariadenia s prípravou jedál (reštaurácie, pizzérie,...)	378	122	160	151	6	4
zariadenia bez prípravy jedál (hostince, bary, kaviarne)	419	82	113	24	7	29
predaj občerstvenia (rýchle občerstvenie, bufety, sezónne zariadenia)	127	32	45	47	20	43
krátkodobý stánkový predaj - občerstvenie (hromadné akcie)	237	19	20	0	0	0
výroba a predaj zmrzliny (stánky)	32	29	24	49	13	27
M e d z i s ú č e t	1 418	314	393	345	46	13
výroba ostatných výrobkov	75	4	13	2	0	0
baliareň ostatných výrobkov	2	0	0	0	0	0
ostatné prevádzkarne (ostatné sklady)	94	1	9	0	0	0
ostatné potravinárske predajne	668	10	79	15	0	0
novinové stánky	28	0	0	0	0	0
krátkodobý stánkový predaj - potraviny (hromadné akcie)	26	0	2	0	0	0
M e d z i s ú č e t	893	15	103	17	0	0
S p o l u	2 311	329	469	362	46	1

Vysvetlivky: ŠZD - štátny zdravotný dozor

ÚK - úradná kontrola

% nevyhovujúcich - percentuálne vyjadrenie počtu nevyhovujúcich vzoriek zo vzoriek odobratých na kontrolu

Posudková činnosť

V rámci posudkovej činnosti, týkajúcej sa potravinárskych objektov a zariadení spoločného stravovania, pripravil RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici podklady pre vydanie 36 záväzných stanovísk (k návrhom na územné konanie, kolaudáciu a zmenu v užívaní stavby), 77 rozhodnutí (k návrhom na uvedenie priestorov do prevádzky a zmenu v prevádzkovaní priestorov), v 2 prípadoch bolo konanie prerušené a v 4 zastavené. Všetky vydané rozhodnutia aj záväzné stanoviská boli súhlasné.

Ako prevádzkareň osobitného významu bol v roku 2022 skolaudovaný a uvedený do prevádzky polyfunkčný objekt v turisticky navštevovanej oblasti v Šumiaci. V objekte sa nachádza reštaurácia a požičovňa elektrobicyklov.

Kontrolná činnosť

V zariadeniach spoločného stravovania otvoreného typu bolo v roku 2022 vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru 362 kontrol, vrátane kontrol pri uvádzaní priestorov do prevádzky a kontrol vykonaných na základe oznámenia o začatí prevádzky (pri zmene prevádzkovateľa existujúcej prevádzkarne). V prvo štvrtroku boli kontroly zamerané ešte aj na dodržiavanie opatrení prijatých ako prevencia proti šíreniu ochorenia COVID-19.

Pri kontrolách boli najčastejšie zisťované nedostatky **v hygiene prevádzky** (znečistené a poškodené steny, strop), **v dokumentácii, zavedení a dodržiavaní systému HACCP**, najčastejšie v monitoringu kritických kontrolných bodov (chýbajúce, resp. formálne vedené evidencie o monitoringu teplôt a o vykonávanej sanitácii, chýbajúce kalibrované teplomery), menej frekventovane nedostatky **pri skladovaní potravín** (porušenie chladiaceho a teplotného reťazca pri skladovaní potravín a pokrmov), **pri manipulácii s potravinami** (križenie čistej a nečistej prevádzky). Preukázané bolo aj nedodržiavanie opatrení prijatých ako prevencia proti šíreniu ochorenia COVID-19 jednotlivými zamestnancami. Zistené nedostatky boli aj dôvodom pre uloženie pokuty v správnom konaní za správny delikt na úseku verejného zdravotníctva, ako aj blokových pokút a opatrení na mieste podľa § 55 zák. 355/2007 Z. z..

Štátny zdravotný dozor bol vykonávaný aj v zariadeniach spoločného stravovania uzavretého typu, spolu bolo vykonaných 24 kontrol, z toho 3 boli v nemocničných zariadeniach. Závažné nedostatky neboli zistené.

V domovoch sociálnych služieb, domovoch dôchodcov a v zariadeniach pre seniorov bolo vykonaných 13 kontrol zameraných na dodržiavanie hygienických požiadaviek.

V zariadeniach poskytujúcich závodné stravovanie (kuchyne, výdajne a bufety) bolo vykonaných 10 kontrol. Nedostatky obdobne, ako aj v predchádzajúcich rokoch, sa vyskytli len sporadicky a neboli závažné.

V priebehu roka bolo kontrolované aj dodržiavania ustanovení zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení noviel. Porušenie citovaného zákona nebolo zistené.

Na RÚVZ v Banskej Bystrici bolo spolu zaevidovaných 58 podnetov na výkon ŠZD alebo úradnej kontroly potravín, 15 podnetov bolo odstúpených iným kontrolným orgánom, prípadne podľa miestnej príslušnosti iným RÚVZ. Vykonaných bolo 43 kontrol na základe podnetov. Z toho bolo 17 opodstatnených podnetov. V zariadeniach spoločného stravovania bolo vykonaných 39 kontrol, išlo o podnety na základe uvádzania zdravotných problémov spočívajúcich v žalúdočných ťažkostiach a nedodržiavaní opatrení prijatých ako prevencia proti šíreniu ochorenia COVID-19. Z toho bolo 10 podnetov opodstatnených.

Úradná kontrola

Plán úradnej kontroly potravín RÚVZ v r. 2022 vychádzal z Viacročného národného plánu úradnej kontroly vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva v Slovenskej republike.

V rámci úradnej kontroly potravín bolo vykonaných spolu 70 kontrol pri výrobe a manipulácii so zmrzlinou, minerálnymi a pramenitými vodami, potravinami na osobitné výživové účely vrátane dojčenskej a detskej výživy, aditívnymi látkami, obalmi a materiálmi prichádzajúcimi do styku s potravinami, pri ktorých boli zistené spolu 4 nezhody.

Výroba a predaj zmrzliny sa v roku 2022 v okrese Banská Bystrica a Brezno realizovala v 48 prevádzkach. V rámci úradnej kontroly bolo v nich vykonaných 43 kontrol (vrátane kontrol s odberom vzoriek) s 5 nezhodami, ktoré sa pri následných kontrolách už neopakovali.

Vykonaných bolo aj 6 úradných kontrol nad materiálmi a predmetmi určenými na styk s potravinami, z toho 3 spojené s odberom vzoriek a 1 audit u výrobcu výrobkov z papiera.

V nadväznosti na 2 hlásenia o výskyte zdravotne škodlivých potravín a materiálov prichádzajúcich do styku s potravinami v systéme RASFF boli vykonané kontroly v zariadeniach, ktorých sa varovné oznámenia týkali.

Konrola v zariadeniach spoločného stravovania vrátane výroby lahôdkárskych výrobkov, cukrárskych výrobkov a prípravy hotových pokrmov a jedál na predajných miestach

V roku 2022 bolo evidovaných 1 268 zariadení spoločného stravovania, v ktorých bolo vykonaných 273 kontrol podľa zákona č. 152/1995 Z. z. o potravinách, čo je o 59 kontrol viac, ako v roku 2021.

Pri kontrolách v ZSS nebolo zistené časté porušovanie povinností. Išlo najmä o nedostatky v hygiene prevádzky, vo vedení potrebných dokumentácií, v dokladovaní zdravotnej spôsobilosti a výskyte potravín po dátume spotreby, resp. dátume minimálnej trvanlivosti. Ojedinele boli nedostatky zistené aj pri uchovávaní potravín a v spôsobe odstraňovania – likvidácie odpadu kategórie 3. Nebola predložená dokumentácia o zabezpečovaní školenia zamestnancov vo veciach hygieny potravín a sporadicky boli zistené nezhody, týkajúce sa označovania a vysledovateľnosti potravín – nebola vedená evidencia o kontrole preberaných surovín, dokladovania pôvodu potravín.

Za porušovanie povinností ustanovených v zákone č. 152/1995 Z. z. o potravinách bola prevádzkovateľovi zariadenia spoločného stravovania uložená pokuta za spáchanie správnych deliktov a bolo uložených 8 pokút v blokovom konaní v celkovej sume 1 615 €. Opatrenia na mieste podľa tohoto zákona vydané neboli.

Zdravotná neškodnosť potravín

V roku 2022 bolo odobratých a laboratórne vyšetrených 362 vzoriek potravín, pokrmov, obalových materiálov a predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami. 46 vzoriek (12,70 %) nevyhovovalo stanoveným požiadavkám – z toho 1 vzorka nevyhovela pre prítomnosť neoznačeného alergénu.

Mikrobiologické hodnotenie potravín – z celkového počtu odobratých vzoriek bolo po stránke mikrobiologickej analyzovaných 338 vzoriek, z toho 43 vzoriek (12,72 %) nevyhovelo stanoveným požiadavkám.

Chemické hodnotenie potravín – z celkového počtu 362 odobratých vzoriek bolo 104 vzoriek analyzovaných chemicky, z toho 3 vzorky (2,88 %) boli nevyhovujúce.

V porovnaní s rokom 2021 došlo k nárastu počtu aj percentuálnemu podielu nevyhovujúcich vzoriek.

Zabezpečenie turistickej sezóny

Počas letnej turistickej sezóny boli kontrolované stravovacie zariadenia na kúpaliskách a v turistických centrách. V roku 2022 sa v Banskej Bystrici konala akcia medzinárodného významu **Európsky olympijský festival mládeže (EYOF)**, počas ktorej bola podávaná celodenná strava pripravovaná pre takmer 2300 mladých športovcov, ako aj strava pre organizátorov, členov výprav, rozhodcov a pomocného personálu. Kuchynä bola zriadená vo veľkokapacitnom stane s kapacitou odbytovej časti 1 000 miest na sedenie pre športovcov a 300 miest pre ostatných strávníkov. Súťaže a sprievodné podujatia, počas ktorých bolo podávanie pokrmov a nápojov poskytované formou stánkového predaja, navštívilo 150 000 osôb. Hoci išlo z epidemiologického hľadiska o rizikové podujatie (riziko vzniku a šírenia alimentárnych ochorení v teplom letnom období, ale aj stále pretrvávajúce riziko možného šírenia ochorenia COVID-19) vďaka preventívnemu pôsobeniu zo strany RÚVZ BB a dobrej spolupráci s organizátormi podujatia aj poskytovateľmi stravovacích služieb, podarilo sa akciu zvládnuť bez vážnejších problémov, či uplatňovania represívnych opatrení.

V zimnej sezóne boli vykonané kontroly v zariadeniach verejného stravovania v lyžiarskych strediskách Donovaly, Králiky, Tále, Šachtičky, Chopok JUH, Mýto pod Ďumbierom, Telgárt, Čertovica, Selce – Čachovo, Osrbliu, Hronec – Hlobišov a Čierny Balog, ktoré boli zamerané na dodržiavanie aktuálne platných opatrení, nariadených Úradom verejného zdravotníctva SR v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19.

Vzhľadom na zhoršujúcu sa epidemiologickú situáciu vo výskyte COVID – 19, boli niektoré zariadenia v čase kontrol uzatvorené.

Hromadné akcie

V priebehu roka 2022 bolo ohlásených 22 hromadných krátkodobých akcií. V súvislosti s trvaním mimoriadnej situácie spôsobenej pandemickým výskytom ochorenia COVID-19, predpokladanej účasti návštevníkov a posúdení danej situácie, RÚVZ BB usporiadanie uvedených hromadných podujatí hodnotil ako vysoko rizikové a v snahe zamedziť vzniku a šíreniu ochorenia COVID-19 upozorňoval na dôsledné dodržiavanie usmernení, odporúčaní a aktuálne platných legislatívnych opatrení.

Epidemický výskyt alimentárnych ochorení

V roku 2022 nebol zaznamenaný výskyt alimentárnych ochorení v súvislosti s konzumáciou pokrmov v zariadeniach spoločného stravovania.

SITUÁCIA NA ÚSEKU HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Tabuľka 4 Prehľad o základných stavebných podmienkach a o úrovni prevádzky zariadení pre deti a mládež v okresoch Banská Bystrica a Brezno v r. 2022

Druh zariadenia	Počet zariadení		Hodnotenie zariadení							
	1	2	A		B		C		D	
			abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Prevádzkárne do 6 rokov*	17	16	17	100	0	0	-	-	-	-
Materské školy	101	15	53	52,5	46	45,5	2	2,0	-	-
Základné školy	74	5	32	59,3	21	38,9	1	1,9	-	-
Gymnázia	7	3	4	57,1	3	42,9	-	-	-	-
Stredné odborné školy	15	2	10	66,7	5	33,3	-	-	-	-
Jazykové školy	19	19	13	68,4	6	31,6	-	-	-	-
Miesta výkonu praktického vyučovania	221	203	159	72,0	62	28,1	-	-	-	-
Špeciálne školy	8	1	2	25,0	5	62,5	1	12,5	-	-
Fakulty VŠ	10	0	8	80,0	2	20,0	-	-	-	-
Zariadenia a prevádzky mimoškolskej výchovy a vzdelávania + ZUŠ	95	26	54	56,8	39	41,1	2	2,1	-	-
Ubytovacie zariadenia	24	3	14	58,3	10	41,7	-	-	-	-
Zariadenia sociálnych služieb a sociálnej kurately	39	16	33	84,6	5	12,8	1	2,6	-	-
Špeciálne výchovné zariadenia	3	2	1	33,3	2	66,7	-	-	-	-
Zotavovacie podujatia a školy v prírode	453	64	64	14,1	0	0	-	-	-	-
Zariadenia školského stravovania	149	21	112	75,2	36	24,2	1	0,7	-	-
Zariadenia rýchleho občerstvenia	41	39	40	97,6	1	2,4	-	-	-	-
Telocvične pri školách	134	7	76	56,7	56	41,8	2	1,5	-	-
Ostatné	178	121	154	86,5	23	12,9	-	-	1	0,6
S P O L U	1568	563	846	53,6	322	20,5	10	0,6	1	0,1

Zdroj informácií: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Vysvetlivky:

1 = celkový počet zariadení

2 = počet neštátnych zariadení (z celkového počtu)

A = zariadenia zodpovedajúce všetkým stanoveným požiadavkám

B = zariadenia s drobnými nedostatkami, ktoré pravdepodobne neovplyvňujú zdravie detí a mládeže

C = zariadenia s nedostatkami, u ktorých možno predpokladať nepriaznivý vplyv na zdravie detí a mládeže

D = zariadenia so závažnými nedostatkami, ktoré ohrozujú zdravie detí a mládeže

* - detské jasle a prevádzkárne starostlivosti o deti do 6 rokov veku

** - telocvične pri ZŠ, SŠ a VŠ, bazény, vonkajšie telovýchovné plochy, športoviská a pod.

Tabuľka 5 Vytáženosť vybraných ubytovacích zariadení pre deti a mládež v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2022

Druh zariadenia		Celkový počet ubytovacích zariadení	Celková kapacita ubytovacích zariadení	Počet ubytovaných	% vytáženosti	Počet ubyt. zariadení s prekročenou kapacitou
Ubytovacie zariadenia	gymnázia	1	48	48	100	-
	SOŠ	11	2 202	1 986	90,2	-
	konzervatóriá	1	93	91	97,9	-
	VŠ	9	3 067	2 696	87,9	-
Ubytovacie zariadenia pri špeciálnych školách	MŠ	-	-	-	-	-
	ZŠ	-	-	-	-	-
	SŠ	-	-	-	-	-
	praktické OU	2	85	71	83,5	-
Ubytovacie zariadenia pri ostatných špecializovaných zariadeniach pre deti a mládež		-	-	-	-	-
S P O L U		24	5 495	4 892	89,0	-

Tabuľka 6 Spôsob zabezpečenia stravovania detí a mládeže v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2022 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)

Zariadenia pre deti a mládež		S vlastným stravovacím zariadením		Strava dovážaná		Strava v inom účelovom zariadení		Stravovanie nezabezpečené	
Druh	Počet	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Prevádzkarne do 6 rokov a zariadenia sociálnych služieb	17	2	11,8	15	88,2	0	0	0	0
Materské školy	101	51	50,5	33	32,7	17	16,8	0	0
Základné školy	54	41	75,9	5	9,3	8	14,8	0	0
Gymnázia	7	1	14,3	2	28,6	4	57,1	0	0
SOŠ, konzervatóriá a jazykové školy	15	7	46,7	6	40,0	2	13,3	0	0
Špeciálne školy	8	2	25,0	4	50,0	2	25,0	0	0
Fakulty VŠ	10	2	20,0	4	40,0	2	20,0	0	0
Ubytovacie zariadenia	24	5	20,8	4	16,7	15	62,5	0	0
Špeciálne výchovné zar.	3	0	0	0	0	3	100	0	0
Zotavovacie podujatia a školy v prírode	453	0	0	0	0	453	100	0	0
Ostatné	161	16	9,9	0	0	0	0	0	0
S P O L U	853	127	14,9	73	8,6	206	59,3	0	0

Tabuľka 7 Prehľad zásobovania pitnou vodou v zariadeniach pre deti a mládež v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2022 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)

Druh zariadenia	Počet zariadení								
	celkový	napojených na				s donáškou vody		s nevyhovujúcou kvalitou vody	
		verejný vodovod		individuálny vodný zdroj		abs.	%	abs.	%
		abs.	%	abs.	%				
Prevádzkarne do 6 rokov	17	17	100	-	-	-	-	-	-
Materské školy	101	101	100	-	-	-	-	-	-
Základné školy	74	74	100	-	-	-	-	-	-
Gymnázia	7	7	100	-	-	-	-	-	-
SOŠ	15	15	100	-	-	-	-	-	-
Jazykové školy	19	19	100	-	-	-	-	-	-
Miesta výkonu praktického vyučovania	221	221	100	-	-	-	-	-	-
Špeciálne školy	8	8	100	-	-	-	-	-	-
Fakulty VŠ	10	10	100	-	-	-	-	-	-
Zariadenia a prevádzky mimoškolskej výchovy a vzdelávania +ZUŠ	95	95	100	-	-	-	-	-	-
Ubytovacie zariadenia	24	24	100	-	-	-	-	-	-
Zariadenia sociálnych služieb a sociálnej kurately	39	39	100	-	-	-	-	-	-
Špeciálne výchovné zariadenia	3	3	100	-	-	-	-	-	-
Zotavovacie podujatia a školy v prírode	453	408	90,1	45	9,9	-	-	-	-
Zariadenia školského stravovania	149	149	100	-	-	-	-	-	-
Zariadenia rýchleho občerstvenia	41	41	100	-	-	-	-	-	-
Telocvične pri školách	134	134	100	-	-	-	-	-	-
Ostatné	178	177	100	1		-	-	-	-
S P O L U	1568	1 522	97,1	46	2,9	-	-	-	-

V okresoch Banská Bystrica a Brezno bolo v roku 2022 evidovaných spolu 118 **predškolských zariadení**. V okrese Banská Bystrica bolo 15 prevádzkárni do 6 rokov a 66 materských škôl. V okrese Brezno boli 2 prevádzkárne do 6 rokov a 35 materských škôl.

Celkový počet **základných škôl** v školskom roku 2022/2023 bol 54. V okrese Banská Bystrica bolo evidovaných 34 ZŠ, v okrese Brezno 20 základných škôl. ZŠ navštevovalo 13 128 školopovinných detí. V porovnaní s predchádzajúcim školským rokom sa počet školopovinných detí zvýšil o 356. Počet žiakov v 1. ročníku je 1 631, čo je o 115 viac oproti minulému školskému roku.

Zmennosť na ZŠ v okresoch Banská Bystrica a Brezno nie je evidovaná.

V meste B. Bystrica bolo 6 **gymnazií**, z toho 3 neštátne zariadenia. V okrese Brezno bolo 1 gymnázium.

V okrese Banská Bystrica bolo v prevádzke 9 **SOŠ** a 1 konzervatórium, v okrese Brezno 5 zariadení. Z celkového počtu 15 zariadení sú 2 SOŠ neštátne.

V okrese Banská Bystrica bolo v roku 2022 evidovaných 10 **fakúlt VŠ** ako štátne zariadenia. V okrese Brezno fakulty vysokých škôl nie sú.

Hygienická situácia v zariadeniach pre deti a mládež v okresoch Banská Bystrica a Brezno bola v roku 2022 uspokojivá.

Zásobovanie pitnou vodou v zariadeniach pre deti a mládež v okresoch Banská Bystrica a Brezno je dlhodobo na dobrej úrovni. Všetky predškolské, školské a ostatné zariadenia poskytujúce starostlivosť o deti a mládež sú napojené na verejný vodovod s dostatočným množstvom pitnej vody. Zásobovanie pitnou vodou z vlastného vodného zdroja bolo riešené pri 45 organizovaných zotavovacích podujatiach. Počas roka 2022 neboli riešené žiadne prípady s nedostatkom prípadne nevyhovujúcou kvalitou pitnej vody.

Zotavovacích podujatí pre deti a mládež sa v roku 2022 zúčastnilo spolu 22 442 detí (6 415 v okrese Banská Bystrica a 16 027 v okrese Brezno), čo je o 19 146 detí viac ako v predchádzajúcom roku. Zvýšenie počtu detí a mládeže na zotavovacích podujatiach bolo dôsledkom ústupu ochorenia COVID-19 spôsobeného koronavírusom (SARS-CoV-2) a súvisiacich opatrení. V roku 2022 pracujúcovalo na zotavovacích podujatiach 2 024 osôb, čo je nárast o 1 548 v porovnaní s rokom 2021. Toto zistenie opäť pripisujeme vyššie uvedenej skutočnosti.

V roku 2022 bolo RÚVZ Banská Bystrica evidovaných 384 zotavovacích podujatí (BB – 120 , BR - 264) v 453 turnusoch (BB - 143, BR - 310), evidovaných bolo aj 21 prímestských táborov s dennou dochádzkou realizovaných v 38 turnusoch pre 529 detí.

Výskyt hromadných gastrointestinálnych ochorení v kolektívnych zariadeniach pre deti a mládež na území okresov Banská Bystrica a Brezno nebol v roku 2022 zaznamenaný.

RIZIKOVÉ PRÁCE

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonáva štátny zdravotný dozor a eviduje rizikové práce na území okresov Banská Bystrica a Brezno. Z hľadiska vplyvu faktorov práce a pracovného prostredia na zdravie zamestnancov sú v **okrese Banská Bystrica** významné hlavne podniky priemyselnej výroby – dominujú drevospracujúce, farmaceutické a strojárské prevádzky. Patria sem SHP Harmanec a.s. Harmanec (výroba papiera), Evonik Fermas s.r.o. Slovenská Ľupča (výroba liečiv a krmných zmesí), Doka Drevo s.r.o. Banská Bystrica (drevovýroba), TBB a.s., Banská Bystrica (polygrafická výroba), Elektro Recycling s.r.o., Slovenská Ľupča (spracovanie elektrického a elektronického odpadu a plastov), EKOLUMI, s.r.o., Banská Bystrica (spracovanie odpadov - papier, plast) a niekoľko menších piliarskych a drevospracujúcich spoločností (spracovanie mäkkého aj tvrdého dreva). Obyvatelia mesta Banská Bystrica ako administratívneho a vzdelávacieho centra Banskobystrického kraja sú väčšinou zamestnaní v oblasti verejnej správy a v oblasti školstva a vzdelávania. V **okrese Brezno** je väčšina obyvateľov zamestnaná v priemyselnej výrobe, kde má najvýznamnejšie zastúpenie hutníctvo a strojárstvo. Najvýznamnejším prosperujúcim podnikom z hľadiska počtu zamestnancov a zároveň aj s najvyšším počtom zamestnancov, vykonávajúcich rizikové práce sú Železiarne Podbrezová a.s., Podbrezová. Významná je aj zlivarenská spoločnosť ZLH Plus a.s. Hronec. Ďalším významným odvetvím v okrese, čo sa týka počtu zamestnancov a charakteru výroby, je drevárska výroba.

Pracovníci, vykonávajúci rizikové práce sú zamestnaní tiež v zdravotníctve, lesníctve a poľnohospodárstve.

Rok 2022 bol poznačený doznievajúcou pandémiou ochorenia COVID-19, ale hlavne vojnovým konfliktom na Ukrajine. Vzniknutá energetická kríza ovplyvnila celkovú situáciu na Slovensku, ktorá sa prejavila v každom odvetví hospodárstva, spôsobila ekonomické problémy mnohým zamestnávateľov.

V oblasti ochrany zdravia zamestnancov situácia oproti roku 2021 mierne stagnovala a zamestnávatelia boli opatrní pri akýchkoľvek investíciách na zlepšenie pracovných podmienok. Väčšie a prosperujúce spoločnosti vykonali čiastočnú obnovu alebo výmenu technológie. Pri kolaudáciách sme zaznamenali stavebné úpravy prípadne rôzne dostavby k existujúcim výrobným a skladovým priestorom. V niektorých výrobných prevádzkach je trend automatizácie, robotizácie a inteligentných strojov, ktoré slúžia na doplnenie ľudskej práce alebo ako náhrada pracovnej sily. Vyžaduje si to nové zručnosti a vyššie kvalifikačné predpoklady zamestnancov. Nižšie pracovné pozície sa nahrádzajú strojmi a zvyšuje sa podiel špecializovaných zamestnancov.

Nové účelovo postavené prevádzky spĺňajú štandardy ochrany zdravia pri práci.

V roku 2022 nebola hlásená žiadna mimoriadna situácia ani havária v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

Tabuľka 8 Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce podľa prevažujúcej činnosti a kategórie rizikového faktora (1.stupeň triedenia) v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2022

Prevažujúca činnosť (1. stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	ženy	celkom	ženy	celkom	ženy
Pol'nohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	104	0	48	0	152	0
Ťažba a dobývanie	14	0	0	0	16	0
Priemyselná výroba	3 458	687	352	53	3 810	740
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania	67	0	22	0	89	0
Stavebníctvo	26	0	0	0	26	0
Verejná správa a obrana	0	0	18	0	18	0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1 264	959	0	0	1 264	959
Umenie, zábava, rekreácia	52	19	0	0	52	19
Ostatné činnosti	2	0	0	0	2	0
S p o l u	4 987	1 665	442	53	5 429	1 718

Podľa uvedeného triedenia celkový počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v 3. a 4. kategórii v okresoch Banská Bystrica a Brezno k 31.12.2022 bol 5 429 fyzických osôb, z toho 1 718 žien. V 3. kategórii najviac zamestnancov vykonávalo rizikové práce v priemyselnej výrobe - až 69,34% - čo je len nepatrný pokles oproti predchádzajúcemu roku. V zdravotníctve a sociálnej pomoci to bolo 25,35%, čo je len veľmi mierny nárast oproti roku 2021 a ešte stále tento počet súvisí so značným počtom zamestnancov, exponovaných vírusu SARS-CoV-2. Aj do 4. kategórie rizika bolo najviac zamestnancov zaradených v priemyselnej výrobe – až 79,64%. V porovnaní s rokom 2021 došlo k nárastu celkového počtu zamestnancov, vykonávajúcich rizikové práce o 148 osôb. Počet žien, vykonávajúcich rizikové práce sa zvýšil o 82 osôb. Celkový počet exponovaných zamestnancov podľa prevažujúcej činnosti v priemyselnej výrobe sa v zdravotníctve sa zvýšil len mierne. **Poradie prevažujúcich činností (podľa počtu zamestnancov), v ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce ostalo oproti minulému roku nezmenené.**

Tabuľka 9 Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce podľa druhu a kategórie rizikového faktora (1. stupeň triedenia) v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2022

Rizikový faktor (1.stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	Celkom	ženy	celkom	ženy	celkom	ženy
Biologické faktory	755	617	0	0	755	617
Fyzická záťaž	207	66	0	0	207	66
Hluk	3 740	720	344	53	4 084	773
Chemické karcinogény, mutagénny, reprodukčné toxické látky	254	209	0	0	254	209
Chemické látky a zmesi	194	43	45	0	239	49
Ionizujúce žiarenie	228	102	0	0	228	102
Optické žiarenie	92	39	0	0	92	39
Psychická pracovná záťaž	55	38	0	0	55	38
Vibrácie	130	1	83	0	213	1
Záťaž teplom a chladom	78	0	0	0	78	0

Podľa druhu a kategórie rizikových faktorov, ktorým sú zamestnanci pri práci vystavení, v prvom stupni triedenia naďalej zostáva hluk rizikovým faktorom s najvyšším počtom exponovaných pracovníkov. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa celkový počet pracovníkov, exponovaných hluku zvýšil o 151 osôb. Počet pracovníkov, exponovaných biologickým faktorom, zostal rovnako ako v roku 2021, vysoký v porovnaní s minulosťou. Stúpol aj počet expozícií psychickej pracovnej záťaži rovnako ako v predchádzajúcom roku. V porovnaní s rokom 2021 sa zvýšil počet zamestnancov exponovaných ionizujúcemu žiareniu o 67 osôb. U ostatných rizikových faktorov došlo v poradí a v počtu exponovaných pracovníkov len k miernym zmenám.

U samostatne zárobkovo činných osôb ako aj u samostatne hospodáriacich roľníkov je zrovnateľná situácia pri určovaní rizikových prác s predchádzajúcimi rokmi. Ani v kalendárnom roku 2022 nebol na RÚVZ predložený nový návrh na zaradenie prác do kategórie rizika samostatne zárobkovo činnou osobou alebo samostatne hospodáriacim roľníkom.

Informáciu o výsledkoch posúdenia zdravotných rizík a opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie predložilo na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v stanovenom termíne 90% zamestnávateľských subjektov s prácami zaradenými do kategórie rizika.

Zabezpečovanie pracovnej zdravotnej služby

V priebehu roku 2022 z dôvodu pretrvávania vlny ochorenia COVID-19, najmä v prvom polroku a v súvislosti s platnou legislatívou, v zmysle obmedzení činnosti pracovnej zdravotnej služby počas krízovej situácie, bol aj zo strany RÚVZ BB obmedzený počet kontrol, ktorý súvisel aj s výkonom a náplňou činnosti PZS. Väčšina kontrol v priebehu roka bola zameraná na úroveň zabezpečovania prítiepidemických opatrení na pracoviskách a dodržiavania dočasných opatrení na obmedzenie vstupu zamestnancov na pracovisko. Výkon „štandardného ŠZD“, ktorého súčasťou bola aj kontrola zabezpečovania úloh PZS boli realizované obmedzene.

Zabezpečenie PZS v organizáciách okresov Banská Bystrica a Brezno je nasledovné:

Zabezpečenie zdravotného dohľadu **vlastnými odbornými zamestnancami tímom PZS** na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce je zabezpečený v spoločnosti Železiarne Podbrezová a.s. a v Nemocnici s poliklinikou, n.o. Brezno.

Oproti minulosti je vo FNSP F.D.R v Banskej Bystrici vlastnými zamestnancami - na oddelení pracovného lekárstva zabezpečené len posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu, dohľad nad pracovnými podmienkami je zabezpečený externe.

V Nemocnici s poliklinikou, n.o. Brezno bolo v priebehu roka zabezpečované prehodnotenie zdravotných rizík, najmä expozícia ionizujúcemu žiareniu a vypracované návrhy na vyhlásenie rizikových prác, resp. návrhy na zmenu kategórií.

Spoločnosť Železiarne Podbrezová a.s. má vytvorený kvalitný pracovný tím z vlastných zdravotníckych zamestnancov na výkon PZS pre rizikové pracoviská. V plnom rozsahu vykonáva dohľad nad pracovnými podmienkami a výkon lekárskeho preventívneho prehliadok zabezpečujú lekári so špecializáciou všeobecné lekárstvo pod dohľadom lekára so špecializáciou klinické pracovné lekárstvo. Odborný tím PZS sa aktívne zúčastňoval kontrol vykonaných RÚVZ, zabezpečuje odborného poradenstvo v oblasti ochrany zdravia pri práci a zdravotnovýchovné aktivity.

Zabezpečenie PZS dodávateľským spôsobom – môže byť realizované tímom PZS, lekárom alebo verejným zdravotníkom. Zabezpečenie PZS dodávateľským spôsobom bolo u zamestnávateľov kontrolované najmä pri prešetrovaní chorôb z povolania, pri kontrole posudkov o riziku a na základe analýzy informácií o výsledkoch posúdenia zdravotných rizík vypracovaných zamestnávateľom v spolupráci s PZS.

Neboli udelené žiadne sankcie, ktoré by sa týkali nesplnenia povinností, ktoré mal zamestnávateľ zabezpečiť v spolupráci s PZS a neboli udelené žiadne sankcie za porušenie povinností samotných PZS.

HYGIENICKÁ SITUÁCIA NA ÚSEKU OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM V OKRESOCH BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO V ROKU 2022

Oddelenie radiačnej ochrany Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici zabezpečuje vykonávanie štátneho dozoru pri vykonávaní činností vedúcich k ožiareniu, pri plánovanom využívaní zdrojov ionizujúceho žiarenia v zdravotníctve pri diagnostike a liečbe pacientov v rádiológii, nukleárnej medicíne a v radiačnej onkológii, pri nakladaní s rádioaktívnymi odpadmi, pri využívaní zdrojov ionizujúceho žiarenia v priemysle, pôdohospodárstve a veterinárnej medicíne, v školstve, vo vede a výskume a v ďalších oblastiach využívania zdrojov ionizujúceho žiarenia, pri činnostiach v prostredí s prírodným ionizujúcim žiarením, ktoré vyžadujú usmerňovanie a pri poskytovaní služieb dôležitých z hľadiska radiačnej ochrany podliehajúcich registrácii. Pôsobnosť oddelenia radiačnej ochrany je daná zákonom č. 87/5018 Z. z. o radiačnej ochrane. Vo svojej činnosti vychádza z ustanovení slovenských právnych predpisov, európskych smerníc a všeobecne uznávaných medzinárodných usmernení a odporúčaní v oblasti radiačnej ochrany.

Oddelenie sa podieľa na riešení mimoriadnych situácií a vykonávaní opatrení pri strate kontroly nad zdrojmi ionizujúceho žiarenia a pri nálezoch rádioaktívneho materiálu neznámeho pôvodu. Pri mimoriadnej radiačnej udalosti alebo v núdzovej radiačnej situácii usmerňuje a navrhuje opatrenia na zabezpečenie radiačnej ochrany a obmedzenie ožiarenia pracovníkov, obyvateľov a zasahujúcich osôb.

Vykonáva špecializované rádiochemické, dozimetrické a spektrometrické analýzy a meranie vzoriek životného prostredia, pracovného prostredia a potravinového reťazca na účely hodnotenia dávkovej záťaže pracovníkov a obyvateľov, monitorovanie radiačnej situácie, zber a spracovanie údajov o výsledkoch monitorovania v spádovom území na hodnotenie vplyvu ionizujúceho žiarenia na zdravie obyvateľov.

Monitorovanie pracovného prostredia

Oddelenie radiačnej ochrany RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici evidovalo k 31.12.2022 v okrese Banská Bystrica celkom 158 a v okrese Brezno 35 pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia.

Rozhodujúcim používateľom zdrojov ionizujúceho žiarenia naďalej zostáva zdravotníctvo, t.j. v okrese Banská Bystrica 84,2 % a v okrese Brezno 65,7 % z celkového počtu pracovísk.

Dozor na pracoviskách v zdravotníctve

Po uvoľnení protipandemických opatrení zamestnanci oddelenia v roku 2022 vykonávali štátny dozor na pracoviskách na základe žiadostí o vydanie povolenia/rozhodnutia o registrácii v bežnom režime. Pri štátnom dozore sa sledovalo dodržiavanie požiadaviek súčasne platnej legislatívy v oblasti radiačnej ochrany. Pracoviskám, ktoré splnili platné legislatívne požiadavky, boli vydané povolenia alebo rozhodnutia o registrácii na vykonávanie činnosti vedúcej k ožiareniu. Boli vykonávané aj periodické previerky, zamerané na dodržiavanie princípov radiačnej ochrany. Overoval sa súlad parametrov ovplyvňujúcich radiačnú záťaž s požiadavkami platných predpisov a požiadavkami slovenských technických noriem.

S vydaním novej legislatívy v oblasti radiačnej ochrany došlo aj k rozšíreniu požiadaviek na vykonávanie skúšok dlhodobej stability, čo by sa na rádiodiagnostických pracoviskách malo odraziť na lepšej kvalite nielen používaných rtg prístrojov ale aj celého zobrazovacieho procesu. Žiaducim výsledkom je prechod viacerých pracovísk na nové spôsoby zobrazovania systémom priamej a nepriamej digitalizácie za súčasného znižovania radiačnej záťaže pacientov z lekárskeho ožiarenia.

V roku 2022 vzrástol najmä počet pojazdných rtg prístrojov určených na diagnostiku respiračných ochorení na lôžkových oddeleniach nemocníc. Na ostatných pracoviskách došlo v uvedenom období k výmene starších rtg prístrojov za nové typy rtg prístrojov.

Tabuľka 10 Prehľad pracovísk s röntgenovými prístrojmi v zdravotníctve a veterinárnej medicíne v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2022

RTG prístroje	okres Banská Bystrica		okres Brezno	
	počet		počet	
	prístrojov	pracovísk	prístrojov	pracovísk
diagnostické				
grafické + skopické	14	119	2	23
výpočtová tomografia	4		1	
mammografické	7		1	
angiografické	4		0	
pojazdné	42		2	
zubné	88		20	
kostné denzitometre	4		0	
terapeutické	3	1	0	0
veterinárne	5	6	2	2
Spolu	171	128	28	25

V zdravotníctve sa okrem röntgenových prístrojov používajú aj rádioizotopové zdroje. Uzavreté žiariče sú súčasťou rádionuklidového ožarovača, ktorý sa používa na oddelení radiačnej onkológie Onkologickej kliniky SZU vo Fakultnej NsP F.D.R. v Banskej Bystrici.

Otvorené žiariče sa používajú na pracoviskách nukleárnej medicíny na diagnostické vyšetrenia in vivo a na terapiu rádionuklidmi. Najčastejšie používanými rádionuklidmi sú ^{18}F , $^{99\text{m}}\text{Tc}$, ^{123}I , ^{223}Ra a $^{81\text{m}}\text{Kr}$. V Banskej Bystrici je v prevádzke pracovisko s hybridným diagnostickým zariadením na jednofotónovú emisnú počítačovú tomografiu spojenú s počítačovou tomografiou - SPECT/CT a pracovisko s PET/CT zariadením. Na uvedených pracoviskách sa využívajú metódy, ktoré sú kombináciou dvoch typov vyšetrení – PET (SPECT) vyšetrenie použitím rádiofarmák a CT vyšetrenie. Tieto metódy umožňujú oveľa presnejšie diagnostikovať a hodnotiť predovšetkým nádorové ochorenia.

S otvorenými žiaričmi (^{123}I) sa pracuje aj v laboratóriách klinickej biochémie vo Fakultnej NsP F.D.R. v Banskej Bystrici, kde sa používajú na imunoanalytické vyšetrenia in vitro. V okrese Brezno nie sú zdravotnícke pracoviská s otvorenými žiaričmi.

Tabuľka 11 Prehľad pracovísk s rádioizotopovými zdrojmi v zdravotníctve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2022

RA zdroje	okres Banská Bystrica	okres Brezno
	počet pracovísk	počet pracovísk
uzavreté	5	0
otvorené	4	0
Spolu	9	0

Dozor na pracoviskách v hospodárstve a iných pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia

Okrem zdravotníctva má používanie röntgenových a rádioizotopových zdrojov ionizujúceho žiarenia široké uplatnenie aj v rôznych oblastiach hospodárstva.

Röntgenové zdroje sa na území oboch okresov využívajú v priemysle na defektoskopickú kontrolu zvarov rôznych materiálov (makroštruktúrne rtg – 6ks) a na stanovenie prvkov resp. prímiesí v rôznych materiáloch (mikroštruktúrne rtg – 3ks). Ďalej sa používajú röntgenové fluorescenčné spektrometre typu Innov, Niton, X-Met a pod. spolu 16 ks. Väčšina týchto prístrojov sa používa vo výkupniach kovového odpadu na kvalitatívnu analýzu pri triedení kovu, niekoľko prístrojov

sa používa na výskumné účely (Geologický ústav SAV Banská Bystrica) alebo na kontrolu kvality výrobkov.

Rádioizotopové zdroje sa využívajú v priemysle v defektoskopických zariadeniach a tiež napríklad na meranie hrúbky, výšky hladiny, hustoty alebo zhutnenia. Na týchto pracoviskách bolo v roku 2022 spolu používaných 18 ks uzavretých žiaričov. Rádionuklidy sa používajú aj v školstve, vede a výskume v laboratóriách ako etalóny alebo kalibračné žiariče.

Pri výkone štátneho dozoru bola osobitná pozornosť venovaná vysokoaktívnym žiaričom, na ktoré sú legislatívou kladené prísne požiadavky na zaistenie bezpečnosti, nakoľko tieto zdroje môžu vzhľadom k svojej aktivite spôsobiť pri nesprávnom nakladaní s nimi potenciálne veľmi závažné poškodenie zdravia.

Tabuľka 12 Prehľad pracovísk s röntgenovými prístrojmi v hospodárstve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2022

RTG zdroje	okres Banská Bystrica		okres Brezno	
	počet pracovísk		počet pracovísk	
	priemysel	Iné	priemysel	iné
makroštruktúralne	3	0	2	0
mikroštruktúralne	2	9	3	1
Spolu	5	9	5	1

Tabuľka 13 Prehľad pracovísk s rádioizotopovými zdrojmi v hospodárstve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2022

RA zdroje	okres Banská Bystrica		okres Brezno	
	počet pracovísk		počet pracovísk	
	priemysel	iné	priemysel	iné
uzavreté	1	2	4	0
otvorené	0	2	0	0
Spolu	1	4	4	1

Monitorovanie prírodného ionizujúceho žiarenia v životnom prostredí

Externé žiarenie

Na pracovisku RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sa monitorovanie uskutočňovalo formou jednorázových okamžitých meraní prístrojom FH 40G-L. Na ďalších miestach okresov Banská Bystrica a Brezno sa uskutočňujú jednorázové krátkodobé merania prenosným prístrojom FH 40G-L. Namerané hodnoty príkonu fotónového dávkového ekvivalentu v roku 2022 na jednotlivých lokalitách nevykazovali štatisticky významnú zmenu oproti predchádzajúcim rokom.

Od roku 2019 je na streche budovy RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nainštalované zariadenie na nepretržité monitorovanie žiarenia gama. V priebehu roku 2022 boli online dáta z tohto zariadenia k dispozícii len na odbore radiačnej ochrany na Úrade verejného zdravotníctva SR v Bratislave.

V rámci monitorovacej siete SR je na území sledovaných okresov rozmiestnených 7 integrálnych TLD dozimetrov na 5-tich lokalitách. Tieto integrálne dozimetre sa vyhodnocujú štvrtročne a súčasne sa na týchto lokalitách meria dávkový príkon. Vyhodnotené aj namerané hodnoty priestorového dávkového ekvivalentu nevykazovali štatisticky významné zmeny oproti dlhoročným priemerom.

Atmosferický spad a aerosóly

Výsledky sledovania rádioaktivity atmosferického spadu a aerosólov poukazujú na úroveň znečistenia atmosféry prírodnými a umelými rádionuklidmi. Umelé rádionuklidy sa v atmosfére nachádzajú v dôsledku skúšok jadrových zbraní a havárií jadrových reaktorov. Ide prevažne o rádionuklidy podliehajúce beta premene, a preto rýchly obraz o ich obsahu v atmosfére poskytuje

meranie celkovej beta aktivity spadu a objemovej aktivity rádionuklidov zachytených na aerosóloch vo vzduchu.

V Banskej Bystrici sa vyhodnocuje rádioaktívny atmosférický spad v dvojtýždenných intervaloch. V odobratých vzorkách sa stanovuje ^{137}Cs prípadne iné detekovateľné umelé rádionuklidy. Aktivita ^{137}Cs v spade je v súčasnom období väčšinou pod detekčným limitom našich prístrojov, ktorý sa pohybuje okolo $1,0 \text{ mBq/m}^2/\text{deň}$. Z prírodných rádionuklidov je detekovateľné ^7Be , ktoré tiež slúži na priebežnú kontrolu detekčného zariadenia.

Aktivity rádionuklidov, t. j. ^7Be , ^{137}Cs , ^{210}Pb , ^{40}K deponovaných v ovzduší - aerosóly sa v roku 2022 stanovovali v týždenných intervaloch.

Kontaminácia potravín

Aj v roku 2022 pokračovalo sledovanie rádioaktívnej kontaminácie potravín. Zamerané bolo na komodity, ktoré tvoria podstatnú zložku potravy obyvateľstva - mlieko, zelenina, ale aj vo voľnej prírode rastúce huby a čučoriedky.

V odobratých vzorkách sa stanovuje ^{137}Cs prípadne iné detekovateľné rádionuklidy.

Prírodná rádioaktivita vo vodách

V priebehu roku 2022 pokračovalo aj monitorovanie pitných vôd. V pitných vodách sa stanovovali základné rádiologické ukazovatele, t. j. celková objemová aktivita alfa, celková objemová aktivita beta, objemová aktivita ^{222}Rn . Celková objemová aktivita alfa a celková objemová aktivita beta bola stanovená v 10 vzorkách vôd a objemová aktivita ^{222}Rn bola stanovená v 23 vzorkách vôd. V roku 2022 bolo v 3 vzorkách vôd zaznamenané prekročenie indikačnej hodnoty celkovej objemovej aktivity alfa podľa prílohy č. 2 vyhlášky MZ SR č. 100/2018 Z. z. o obmedzovaní ožiarenia obyvateľov z pitnej vody, z prírodnej minerálnej vody a z pramenitej vody.

Núdzové situácie, havarijná pripravenosť a odozva

Pracovníci oddelenia ochrany zdravia pred žiarením Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici sa počas rokov 1996 – 2022 celkovo podieľali na riešení 119 prípadov nálezov rádioaktívneho materiálu v šrote. V roku 2022 boli zaznamenané dva nálezy, konkrétne ciferník z vojenskej techniky a šamotová izolačná výplň v Železiarni Podbrezová, a.s. Nájdené materiály boli prevzaté pracovníkmi Jadrovej vyradovacej spoločnosti a. s. Jaslovské Bohunice.

**Zdravotnícka ročenka okresu Banská Bystrica v porovnaní k okresu Brezno
2022**

Autori:

MUDr. Jana Kerlik, PhD.

PhDr. Monika Musilová, PhD.

MUDr. Zora Klócová Adamčáková, PhD.

PhDr. Pavlína Bartová, MPH

Ing. Zuzana Mazúrová

MUDr. Jarmila Belákováová

doc. MUDr. Katarína Slotová, PhD.

MUDr. Lea Cortésová, PhD.

Ing. Ľudmila Auxtová

Zostavila:

Ing. Dagmar Komendová

Vydal:

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici

Prvé vydanie, 2024

95 strán

Publikácia neprešla jazykovou úpravou